T.C.
MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
ASKERÎ EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
ASKERÎ EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMEN SUBAYLIK KARİYERİNE BAKIŞ AÇILARININ PROSOSYALLİK VE MÜKEMMELİYETÇİLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BATURHAN ALİŞAN
1920110108

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. GAMZE İNAN

İSTANBUL

HAZİRAN 2022

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
ASKERÎ EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
ASKERÎ EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMEN SUBAYLIK KARİYERİNE BAKIŞ AÇILARININ PROSOSYALLİK VE MÜKEMMELİYETÇİLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BATURHAN ALİŞAN
1920110108

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. GAMZE İNAN

İSTANBUL

HAZİRAN 2022

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
ASKERÎ EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
ASKERÎ EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMEN SUBAYLIK KARİYERİNE BAKIŞ AÇILARININ PROSOSYALLİK VE MÜKEMMELİYETÇİLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BATURHAN ALİŞAN
1920110108

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 21.07.2022
Tezin Savunulduğu Tarih : 21.06.2022

Tez Oy birliği / ~~Oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	**Doç. Dr. Gamze İNAN**	
Jüri Üyeleri	**Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN**	
	Dr. Öğr. Üyesi Barış ATEŞ	

İSTANBUL

HAZİRAN 2022

ÖZGÜNLÜK RAPORU

Tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve ç) Sonuç kısımlarından oluşan toplan 145 sayfalık kısmına ilişkin, 19.07.2022 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programında aşağıda belirtilen filtremeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %18'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Kaynakça hariç

2- Alıntılar hariç/dahil

3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Usul ve Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Baturhan ALİŞAN

21.07.2022

ETİK BEYANI

Milli Savunma Üniversitesi Enstitüleri Dönem Projesi ve Lisansüstü Tez Hazırlama Kılavuzu'nda yer alan kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir; aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Bu tezdeki düşünce, görüş, varsayım, sav veya tezler bana aittir; Milli Savunma Bakanlığı, Milli Savunma Üniversitesi ve Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü sorumlu tutulamaz.

Baturhan ALİŞAN

21.07.2022

Şehit Mu.Kd.Bçvş. Mustafa BAĞLI'ya

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca her zaman yanımda olan, nasıl ve nereden başlayacağım konusunda bilgisiyle bana yol gösteren ve en kritik süreçlerde bile devam etmem için beni cesaretlendiren değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Gamze İNAN'a,

Tez dönemi boyunca yaşanan bütün zorluklarda çözüm öneriyle bana yol gösteren Dr. Öğr. Üyesi Barış ATEŞ'e,

Ders dönemi boyunca askeri ve akademik bilgileriyle beni zenginleştiren değerli hocalarıma ve tez savunma jürimde yer alarak görüş ve öneriyle tezimin daha iyi olmasını sağlayan Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN'a,

Tez sürecinde oluşan teknik sorunlara dair mesai saati dışında bile olsa çözüm bularak destek veren Arş. Gör. Uğurcan AKBUDAK'a,

Tezin hazırlanma sürecinde çeşitli konularda desteklerini esirgemeyen değerli dostlarım Coşkun YILDIRIMTÜRK, Elif SARIER, Merve TAŞKIN, Nezaket OCAK, Özkul HARAÇ ve Seraynaz YILMAZ'a,

Yaşadığım iş ve ders yoğunluğu nedeniyle karamsarlığa düştüğüm her anda bana güç veren sevgili Esra ÖZÇELİK'e çok teşekkür ederim.

Hayatımın her anında bana destek olan, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, hiçbir konuda baskı altında olduğumu hissettirmeyen ve bilimin ışığında ilerlemem için beni teşvik eden sevgili anneme ve babama teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZGÜNLÜK RAPORU
ETİK BEYAN
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR
İÇİNDEKİLER ..... Vİİ
TABLOLAR LİSTESİ ..... İX
TÜRKÇE ÖZ ..... Xİ
İNGİLİZCE ÖZ (ABSTRACT) ..... Xİİ
1.GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 7
1.3. Alt Problemler 7
1.4. Araştırmanın Önemi 8
1.5. Sayıltılar 9
1.6. Sınırlılıklar 9
1.7. Tanımlar 10

2.KURAMSAL ÇERÇEVE 11

2.1. Mükemmeliyetçilik 11

2.1.1.Mükemmeliyetçiliğin Nedenleri (Gelişimi) 13
2.1.2.Kuramsal Açıklamalar 16
2.1.2.1Psikanalitik Yaklaşım 16
2.1.2.2Bireysel Psikoloji Yaklaşımı 17
2.1.2.3Bilişsel Davranışçı Yaklaşım 18
2.1.2.4Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşım 18
2.1.2.5Sosyal Öğrenme Yaklaşımı 19
2.1.3.Mükemmeliyetçiliğin Boyutları 19
2.1.3.1.Tek Boyutlu Mükemmeliyetçilik 20
2.1.3.2.İki Boyutlu Mükemmeliyetçilik 20
2.1.3.3.Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik 23
2.1.4.Mükemmeliyetçilikle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar 25
2.1.5.Mükemmeliyetçilikle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar 28

2.2. Prososyal Davranış 30

2.2.1.Prososyal Davranış Türleri 33
2.2.1.1.Paylaşma 33
2.2.1.2.Yardımlaşma 34
2.2.1.3.İşbirliği 35
2.2.2.Prososyal Davranışın Ögeleri 36
2.2.2.1.Özgecilik 36
2.2.2.2.Empati 37
2.2.2.3.Sempati 40

2.2.2.4.Rol Üstlenme 40
2.2.2.5.Perspektif Alma 41
2.2.3.Prososyal Davranış Kavramını Açıklayan Yaklaşımlar 41
2.2.3.1.Psikanalitik Yaklaşım 41
2.2.3.2.Davranışçı Yaklaşım ve Sosyal Öğrenme Kuramı 42
2.2.3.3.Sosyoekolojik Gelişimsel Model 44
2.2.3.4.Bilişsel Gelişim Kuramı 44
2.2.4.Prososyal Davranışa Etki Eden Faktörler 45
2.2.5.Prososyal Davranış ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar 50
2.2.6.Prososyal Davranış ile İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar 52
2.2.7.Mükemmeliyetçilik ve Prososyallik ile İlgili Yapılan Çalışmalar 54

3.YÖNTEM 56

3.1. Araştırmanın Modeli 56
3.2. Evren ve Örneklem 56
3.3. Veri Toplama Araçları 57
3.3.1.Araştırma Formu 57
3.3.2.Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği 57
3.3.3.Yetişkin Prososyallik Ölçeği 58
3.4. Verilerin Toplanması 59
3.5. Verilerin Analizi 59

4.BULGULAR 61

4.1. Betimsel Bulgular 61
4.2. Öğretmen Subaylık Kariyerini Tercih Etme/Etmemeye Yönelik Bulgular 65
4.3. İlişkisel Bulgular 93

5.TARTIŞMA 102

5.1. Demografik Bilgilere Dayalı Bulguların Tartışılması 102
5.2. Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketine Dayalı Bulguların Tartışılması 103
5.3. Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketiyle Prososyallik ve Mükemmeliyetçilik İlişkisinin Tartışılması 104

6.SONUÇ VE ÖNERİLER 108
KAYNAKÇA 111
EKLER 121

EK-1 Kişisel Bilgi Formu ve Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketi 121
EK-2 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği 124
EK-3 Yetişkin Prososyallik Ölçeği 127
EK-4 Etik Kurul İzni 129
EK-5 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Kullanım İzni 130
EK-6 Yetişkin Prososyallik Ölçeği Kullanım İzni 131

ÖZGEÇMİŞ 132

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo1: Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri 61

Tablo2: Katılımcıların prososyallik ve mükemmeliyetçilik seviyelerinin ortalaması, modu, standart sapması, minimum ve maksimum değer aralıkları 63

Tablo3: Katılımcıların cinsiyetine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 65

Tablo4: Katılımcıların yaşına göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 67

Tablo5: Katılımcıların üniversitesinin türüne göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 68

Tablo6: Katılımcıların bölümüne göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 70

Tablo7: Katılımcıların sınıfına göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 73

Tablo8: Katılımcıların baba eğitim düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 76

Tablo9: Katılımcıların anne eğitim düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 78

Tablo10: Katılımcıların ekonomik düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 81

Tablo11: Katılımcıların yaşamını sürdürdüğü yere göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 83

Tablo12: Katılımcıların Lise türüne göre araştırma formundan aldıkları puanların karşılaştırılması 87

Tablo13: Katılımcıların Öğretmen subaylık kariyeri hakkında bilgi sahibi olma durumuna göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması 91

Tablo14: Katılımcıların Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşleri İnceleyen Sorular, Prososyallik Ölçeği, Mükemmelliyetçilik Ölçeğinden aldıkları puanların korelasyonları 94

ÖZ

Bu çalışma, lisans eğitimine devam etmekte olan ve Personel Temin Daire Başkanlığı tarafından ilan edilen öğretmen subay olabilecek kişilerin öğretmen subaylık kariyerine bakış açılarının prososyallik ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesine yöneliktir. Çalışmaya 180 kadın ve 85 erkek olmak üzere toplamda 265 kişi katılmıştır. Öğrencilere; Kişisel Bilgi Formu, Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler, Yetişkin Prososyallik Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmanın verileri SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşleri İnceleyen Soruların sosyodemografik değişkenlerle analizleri için t Testi ve ANOVA kullanılmıştır. Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler, Yetişkin Prososyallik ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçekleri arasında korelasyonel ilişkiye bakılmıştır. Verilerin dağılımı normal olmadığı için Spearman yöntemiyle analiz edilmiş ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Elde edilen veri sonuçları kuramsal bilgilerle tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: öğretmen subay, prososyallik, mükemmeliyetçilik, kariyer

Bilim Kodu: 10213

Sayfa Sayısı: xii +132

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gamze İNAN

ABSTRACT

This study aims to examine perspectives of undergraduate students, attending to departments whose graduates counted as elligible to be employed in the military based on the annual announcements by the Personnel Supply Department, on Instructor Officers career in relation to prosociality and perfectionism. Consisting of 180 women and 85 men, in total 265 undergraduate students participated in the study. “Personal Information Form”, “Views on Being a Instructor Officer”, “Adult Prosociality Scale” and “Multidimensional Perfectionism Scale” were applied to the participants. The data were analyzed by the SPSS 22.0 software. T-Test and ANOVA were utilized to analyze the questions examining the opinions on being a Instructor Officer with sociodemographic variables. Since the distribution of the data was not normal, the correlations between “Views of Being a a Instructor Officers”, “Adult Prosociality” and “Multidimensional Perfectionism Scales” analyzed by Spearman's method, and as a result, significant relationships were detected. The findings discussed in the light of theoretical information.

Keywords: instructor officer, prosociality, perfectionism, career

Science Code: 10213

Pages: xii + 132

Thesis Advisor: Assoc.Prof. Gamze İNAN, Ph.D.

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumuna, araştırmanın amacına ve alt problemlere, araştırmanın önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına ve son olarak tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin öğretmen subaylık mesleğine bakış açıları, öğretmen subaylık mesleğini tercih etme nedenleri ve öğrencilerin bu mesleği tercih etme nedenleri ile prososyallik ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununda[1] yer alan tanıma göre subay, "*Hususi kanuna göre Silahlı Kuvvetlere intisabeden asteğmenden mareşala (Büyük amirale) kadar rütbeyi haiz olan asker"* anlamına gelmektedir. Türk Dil Kurumuna göre subay kelimesinin anlamı askerlik mesleği içerisinde asteğmenden orgeneral veya oramiralliğe kadar olan rütbedir.[2] Türkiye Cumhuriyeti içerisinde subayların eğitimleri 2016 yılına kadar bağlı olunan kuvvetin Harp Okullarında verilmekteydi. 2016 yılından sonra Milli Savunma Üniversitesi kuruldu ve Harp Okulları kuvvetlerden ayrılarak Milli Savunma Üniversitesi çatısı altında toplandı.

Milli Savunma Üniversitesi ve eğitim birliklerinde personellerin eğitim ve öğretiminden sorumlu akademik personeller bulunmaktadır. Bu personeller sivil ve asker olarak ikiye ayrılmaktadır. 926 Sayılı Kanun'un "Fakülte veya yüksekokulları kendi hesaplarına bitirenlerden Türk Silahlı Kuvvetlerinde branşları ile ilgili muvazzaf subaylığa geçme talebinde bulunanlar, subaylığa nasıp onayı tarihinden geçerli olarak muvazzaf subay nasbedilirler." Fıkrasına göre askeri personeller muvazzaf subaylar içerisinde öğretmen sınıfındadır. Diğer bir deyişle 926 sayılı TSK Personel Kanununda belirtildiği üzere muvazzaf subay, en az dört yıl süreli lisans veya lisansüstü eğitimini tamamlayan ve diğer şartları sağlayan kadın veya erkeklerden istihdam edilen subaylardır.[3] Bu durum Milli Savunma Bakanlığı tarafından lisans veya önlisans eğitimini tamamlayan kişilere harp okulunda eğitim almadan askerlik mesleğine girme hakkı tanındığını göstermektedir. Bu kişilere askerlik mesleğinin bilincini

[1] Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu.
[2] TDK, "Subay", https://sozluk.gov.tr/ [Erişim Tarihi: 26.03.2022].
[3] MSB, "Muvazzaf Subay", msb.gov.tr [Erişim Tarihi: 05.05.2022].

kazandırmak için Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı Personel Temin Daire Başkanlığı'nın belirlediği koşullar kapsamında Subay Temel Askerlik ve Subaylık Anlayışı Kazandırma Eğitimi verilmektedir.[4]

İnsanlar hayatlarını sürdürebilmek için çalışabileceği ve çalışırken doyum alabileceği meslekleri seçmek isterler. Türk toplumunda askerlik kutsal ve saygın bir meslek olarak kabul edilmektedir.[5] Askerlik mesleğini diğer mesleklerden ayıran ve onu bir yaşam tarzı haline getiren, askerliğin kendine özgü fonksiyonlarının yanı sıra her zaman ön planda yer alan vatanseverlik, cesaret, saygı, dürüstlük, itaat, disiplin ve otoriteye bağlılık gibi toplumsal ve kişisel sebeplerdir. Ülkemizde yüzlerce farklı meslek olmasına karşın öğrencilerin subay olmak istemelerinde ve askerlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, kültürel ve çevresel çeşitli faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde üniversite öğrencilerinin konu hakkındaki bilgi ve ilgi düzeyinin incelendiği sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır.[6] Gençlerin tercih edecekleri meslekten beklentileri ve subaylık kariyerine bakış açılarının incelendiği çalışmada iş ya da evlilik için ön koşul olması, vatan sevgisi, getirdiği toplumsal statü, aile ve çevre etkisi, maddi kazanç gibi faktörlerin askerlik mesleğinin tercih edilmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.[7] Askerlik mesleği, disiplin ve hiyerarşik düzenin en güçlü hissedildiği mesleklerden biridir.[8] Bu nedenle prososyallik ve mükemmeliyetçilik faktörlerinin öğrencilerin askerlik mesleğine bakış açılarıyla ilişkisinin incelenmesi önem arz etmektedir. Bununla birlikte Türk toplumunda askerlik mesleğinin avantaj ve dezavantajlarının öğretmen subaylık kariyerine etkisi merak edilen noktalardan biridir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin kariyer yolculuklarında öğretmen subaylığın ne olduğunu ve sivil üniversiteden mezun olduktan sonra bu mesleği yapma hakkına sahip olduklarına dair bilgi sahibi olup olmadıkları merak edilmiştir. Bu düşünceden yola çıkarak Türk Silahlı Kuvvetleri personellerinin eğitimlerinin büyük bir bölümünü üstlenen öğretmen sınıfı subay olabilecek aday adaylarının ve bu

[4] "Subay Temel Askerlik ve Subaylık Anlayışı Kazandırma Eğitimi", *Resmi Gazete*, 31432 (Mart 2021), 15-16.
[5] Kemal Köksal, "Üniversite ve Meslek Tercihini Etkileyen Unsurlara Yönelik Bir Alan Araştırması", *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, C. 26, S. 2 (2016): 39-69.
[6] Hasan Hüseyin Balık, "Gençlerin Tercih Edecekleri Meslekten Beklentileri ve Subaylık Mesleğine Bakışları." (Yüksek Lisans Tezi , Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, 2020).
[7] A.g.t.
[8] İlhan Çalışkan, "Subaylık Anlayışı Kazandırma Eğitimi Programının Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Görüşüne Göre Değerlendirilmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2009).

mesleği tercih etmek isteyen öğrencilerin prososyallik ve mükemmeliyetçilik düzeyleriyle olan ilişkisi incelenmiştir.

Mükemmeliyetçilik yani bir başka deyişle mükemmel olma çabası bireyin kendisi ve diğerleri için ulaşılması zor hedefler belirlemesi ve onlara ulaşmak için çabalaması olarak tanımlanmıştır.[9] Bir başka çalışmada mükemmeliyetçilik bireyin kendi kapasitesini aşacak standartlar belirlemesi ve bu standartlara ulaşamamaya tahammül edememesi olarak tanımlanmıştır.[10]

Türk Dil Kurumuna göre mükemmeliyetçilik "mükemmeliyetçi olma durumu", mükemmeliyetçi birey ise "mükemmel olma yolunda aşırı çaba sarf eden ve aşırı titiz davranan kimse" olarak tanımlanmıştır.[11] Yapılan ilk çalışmalarda tek boyutlu bir kavram olarak incelenen mükemmeliyetçiliğin patolojik kişilik özelliği şeklinde, bireyin ulaşması güç olan hedeflere ulaşma çabası gibi olumsuz yönleri ele alınırken[12] ilerleyen dönemlerde mükemmeliyetçilik çok boyutlu olarak değerlendirilmiştir.[13] [14] Çok boyutlu mükemmeliyetçilik, mükemmeliyetçiliğin olumlu ve olumsuz yönlerini kapsamaktadır.[15]

Hamachek'e[16] göre mükemmeliyetçilik uyumlu (normal) ve uyumsuz (nevrotik) olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Normal mükemmeliyetçi bireyler ulaşılması zor hedefler belirleseler bile küçük hataları kolayca kabul edip kendilerini başarılı sayarak iyi hissederken; nevrotik mükemmeliyetçi bireyler ulaşılması mümkün olmayan hedefler belirler ve yapılan en küçük hatayı başarısızlık olarak kabul ederler. Nevrotik mükemmeliyetçi bireyler kendilerine karşı negatif tutum sergilerler; hataları üzerine çok fazla düşünürler, yaptıkları en küçük hatayı başarısızlık olarak kabul ederler ve kendilerini sürekli ve ağır şekilde eleştirirler. Hamachek

---

[9] Kenneth G Rice, Jeffrey S Ashby, ve Robert B Slaney, "Self-Esteem as a Mediator between Perfectionism and Depression: A Structural Equations Analysis", *Journal of Counseling Psychology*, C. 45, S. 3 (1998): 304-314.
[10] Randy O Frost, Patricia Marten, Cathleen Lahart, ve Robin Rosenblate, "The Dimensions of Perfectionism", *Cognitive Therapy and Research*, C. 14, S. 5 (1990): 449-468.
[11] TDK, "Mükemmeliyetçilik", https://sozluk.gov.tr/ [Erişim Tarihi: 26.03.2022].
[12] David D Burns, "The Perfectionist's Script for Self-defeat", *Psychology Today*, (1980): 34-51.
[13] Frost, a.g.m., 449-468.
[14]Paul L Hewitt, ve Gordon L Flett, "Perfectionism in the Self and Social Contexts: Conceptualization, Assessment, and Association With Psychopathology", *Journal of Personality and Social Psychology*, C. 60, S. 3 (1991): 456-470.
[15] Robert B Slaney, ve Jeffrey S Ashby, "Perfectionists: Study of a Criterion Group", *Journal of Counseling & Development*, C. 74, S. 4 (1996): 393-398.
[16] Don E Hamachek, "Psychodynamics of Normal and Neurotic Perfectionism", *Psychology: A Journal of Human Behavior*, C. 15, S. 1 (1978): 27-33.

mükemmeliyetçiliğin olumlu tarafına dikkat çeken ilk araştırmacılardan biri olarak mükemmeliyetçiliği bir davranış biçimi olarak ele almış ve bireyler üzerinde olumlu etkisi olduğunu ileri sürmüştür. Normal mükemmeliyetçiler nevrotik mükemmeliyetçilerin aksine yüksek fakat ulaşılabilir hedefler belirlerler. Hedeflere ulaşılamasa bile birey kendini gerçekleştirme ve başarı yolunda gösterdiği çabadan dolayı tatmin olur.

Hewitt ve Flett[17] mükemmeliyetçiliğin üç boyutu olduğunu öne sürmüştür. İlk boyutta yer alan kendine yönelik mükemmeliyetçilik, kişinin kendisi için yüksek hedefler belirlemesini, sürekli olarak yaptığı hatalara odaklanıp kendisini eleştirmesini kapsamaktadır. Kendine yönelik mükemmeliyetçilikte birey hatalarına tahammül edemez ve kendisini suçlar. İkinci boyut olan başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikte birey etrafındaki insanlara gerçekçi olmayan ulaşılması imkansız hedefler belirleyerek yapılan hataları kabullenemez ve başkalarını eleştirerek suçlar. Üçüncü boyut toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilik olarak ifade edilmiştir. Bu boyutta birey başkaları tarafından kendisi için belirlenen yüksek standartlara ve hedeflere ulaşmaya çalışır, insanlar tarafından eleştirilmekten ve olumsuz değerlendirilmekten korkar. Bu boyutta birey başkalarının onayına ihtiyaç duyar.

Frost ve arkadaşları[18] mükemmeliyetçiliği altı boyutta incelemişlerdir. Hatalara yönelik aşırı endişe, yüksek kişisel standartlar, ebeveyn beklentileri, ebeveyn eleştirileri, davranışlarından endişe duyma ve düzen mükemmeliyetçiliğin boyutlarını oluşturmaktadır. Mükemmeliyetçi bireyler kusursuz olarak başarıya, sevgiye ve başkalarının onayına sahip olarak kabul göreceklerine inanırlar. Horney[19] mükemmeliyetçi insanların arzuladığı kusursuz olma ve onay alma ihtiyacını ele alan bir başka açıklamada bu ihtiyacın başkalarının sevgisini ve ilgisini sürdürmeye, onlara kendini iyi hissettirmeye hizmet ettiğini belirtmiştir. Mükemmeliyetçi bireyler için önemli olan kendi isteklerinden ziyade başkaları ve onların istekleridir. Birey başkaları

[17] Paul L Hewitt, ve Gordon L Flett, "Perfectionism in the Self and Social Contexts: Conceptualization, Assessment, and Association With Psychopathology", *Journal of Personality and Social Psychology*, C. 60, S. 3 (1991): 456-470.
[18] Randy O Frost, Patricia Marten, Cathleen Lahart, ve Robin Rosenblate, "The Dimensions of Perfectionism", *Cognitive Therapy and Research*, C. 14, S. 5 (1990): 449-468.
[19] Karen Horney, *Neurosis and Human Growth: The Struggle Toward Self-Realization* (New York: W.W. Norton, 1950).

tarafından olumsuz değerlendirilmemek için onların isteklerini yerine getirerek kendisini arka planda bırakır.

Bireyin başkalarının taleplerine verdiği önem araştırmanın diğer değişkeni olan prososyal davranış ile ilişkilidir. Cialdini, Kenrick ve Bauman[20] prososyal davranışları dışsal ödüller ve beklentiler haricindeki nedenlerden ötürü bir başkasına yardım etmek ve fayda sağlamak amacıyla sergilenen davranışlar olarak tanımlamışlardır. Prososyal davranış sergileyen bireyler ödül veya karşılık beklentisi içerisinde olmaz, yapılan iyiliğin önemi ve yardım edilen bireyin refahı gözetilir.[21]

Bazı araştırmacılar prososyal davranışların doğuştan geldiğini ve bu davranışların insan doğasının bir parçası olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu teoriye göre prososyal davranışlar kişilerarası iletişimin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde büyük rol oynar ve öğrenilmeden ortaya çıkabilirler.[22] Flouri ve Sarmadi[23] prososyal davranışları bireylerin koruma, yardım etme ve paylaşma ile karakterize edilen kişisel özellikleri olarak tanımlamışlardır.

Prososyal davranış, empati, işbirliği, koruma, yardım etme, başkalarının iyiliğini gözetme, rahatlatma ve teselli etmenin yanı sıra gönüllülük ve fedakarlık gibi pek çok davranışı kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır. [24] Bu boyutların bir tarafında faydacı (benmerkezci) diğer tarafında ise özgeci (başkaları odaklı) prososyal davranışlar yer almaktadır. Faydacı prososyal davranış sergileyen bireyler kendi üzüntülerinden ve problemlerinde uzaklaşmak veya insanların eleştirilerinden kaçmak için yardım davranışında bulunurlar. Özgeci prosoyal davranışlar kişinin kendisiyle ilgili değildir. Özgeci prososyal davranış sergileyen

[20] Cialdini, R B, D T Kenrick, ve D J Baumann, "Effects of Mood on Prosocial Behavior in Children and Adults" *The Development of Prosocial Behavior*, ed. Nancy Eisenberg (New York: Academic Press, 1982), 339-359.
[21] Sümeyra Çelik Kahraman, "Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve 48-72 Aylık Çocuklarda Prososyal Davranışların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019).
[22] Abdulkadir Çekin, "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Prososyal Davranış Eğilimleri Üzerine Nicel Bir İnceleme", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 6, S. 28 (2013): 34-45.
[23] Eirini Flouri, ve Zahra Sarmadi, "Prosocial Behavior and Childhood Trajectories of Internalizing and Externalizing Problems: The Role of Neighborhood and School Contexts", *Developmental Psychology*, C. 52, S. 2 (2016): 253-258.
[24] Gustavo Carlo, ve Brandy A Randall, "The Development of a Measure of Prosocial Behaviors for Late Adolescents", *Journal of Youth and Adolescence*, C. 31, S. 1 (2002): 31-44.

bireyler insanların pozitif duygularına, değerlerine ve davranışlarına odaklanmaktadır.[25]

Prososyal davranışların dört boyutu bulunmaktadır, bunlar: özgeci, itaatkar, duygusal ve kamusal prososyal davranışlardır. Bununla birlikte Carlo ve Randall[26] çalışmalarında bu dört boyuta ek olarak acil (aniden ortaya çıkan durumlarda yardım etme) ve gizli (diğer insanların bilgisi dışında yapılan yardımlar) olmak üzere iki boyut olduğunu daha ifade etmişlerdir.

Özgeci prososyal davranışlar bireyin başkalarından gelebilecek herhangi bir ödül beklentisi içerisine girmeden tamamen karşılıksız ve gönüllü olarak yaptığı yardım davranışlarını kapsamaktadır. İtaatkar prososyal davranış boyutunda ise birey ancak başkaları kendisinden istediği zaman yardım etme davranışını sergilemektedir. "Birileri benden yardım isterse hiç tereddüt etmeden yardım ederim." cümlesi itaatkar prososyal davranış örneğini göstermektedir. Bu boyutta bireyler başkalarından gelen sözlü ya da sözsüz yardım istediğini yerine getirirler. Kamusal prososyal davranışlar birey tarafından gerçekleştirilen yardım davranışlarını başkalarının görebileceği şekilde, insanların gözü önünde gerçekleştirilmesini ifade eder. Gönüllü olarak kamusal prososyal davranışlar sergileyen birey başkaları tarafından onaylanmak, saygı görmek ve değerli olduğunu hissetmek ister. Duygusal prososyal davranışlar, kişinin yoğun duyguları nedeniyle yaptığı yardım davranışlarını kapsamaktadır. Son olarak acil ve gizli prososyal davranışlardan acil prososyal davranış kriz ve ani ihtiyaç anında görülürken; gizli prososyal davranışlar başkasının haberi olmadan yapılan yardımları kapsamaktadır.[27]

---

[25]Temel Çalık, Yaşar Özbay, Arif Özer, Türker Kurt, ve Mehmet Kandemir, "İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Zorbalık Statülerinin Okul İklimi, Prososyal Davranışlar, Temel İhtiyaçlar ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, C.60, S.60 (2009): 555-576.

[26] Gustavo Carlo, ve Brandy A Randall, "The Development of a Measure of Prosocial Behaviors for Late Adolescents", *Journal of Youth and Adolescence*, C. 31, S. 1 (2002): 31-44.

[27] Gustavo Carlo, Anne Hausmann, Stacie Christiansen, ve Brandy A Randall, "Sociocognitive and Behavioral Correlates of a Measure of Prosocial Tendencies for Adolescents", *Journal of Early Adolescence*, C. 23, S. 1 (2003): 107-134.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı lisans eğitimi görmekte olan üniversite öğrencilerinin Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yer alan öğretmen subaylık kariyerine bakış açılarının, öğrencilerin prososyallik ve mükemmeliyetçilik düzeyleri ile olan ilişkisinin incelenmesidir.

1.3. Alt Problemler

1- Katılımcıların öğretmen subaylık mesleğini tercih etme nedenleri nasıl değişmektedir?
2- Katılımcıların prososyallik düzeyleri nasıl değişmektedir?
3- Katılımcıların mükemmeliyetçilik düzeyleri nasıl değişmektedir?
4- Katılımcıların öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri demografik özelliklerine göre değişmekte midir?
    a. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
    b. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
    c. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri üniversite türüne göre farklılaşmakta mıdır?
    d. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri bölümlerine göre farklılaşmakta mıdır?
    e. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri sınıflarına göre farklılaşmakta mıdır?
    f. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
    g. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri anne eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
    h. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri ekonomik düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
    i. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri yaşamını sürdükleri yere göre farklılaşmakta mıdır?

j. Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?

5- Öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleri mezun olduktan sonra öğretmen subay olabilme ihtimali hakkında bilgi sahibi olmasına göre değişmekte midir?
6- Katılımcıların öğretmen subaylık mesleğini tercih etme/etmeme nedenleriyle mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
7- Katılımcıların öğretmen subaylık mesleğini tercih etme nedenleriyle prososyallik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
8- Katılımcıların prososyallik düzeyleriyle mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

İnsanlar hayatlarını sürdürebilmek için çeşitli eğitimler alarak meslek sahibi olmakta ve belirli görev tanımı çerçevesinde çalışmaktadırlar. Seçilen meslek bireyin tüm yaşamını etkilemektedir. Bu açıdan doğru mesleği seçmenin insanların hayatında önemli bir dönüm noktası olduğu söylenebilir. Ülkemizde yüzlerce farklı meslek olmasına karşın öğrencilerin belirli zorlukları göz önünde bulundurarak askerlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan bazı faktörler olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin prososyallik ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin bu faktörler arasında olup olmadığı merak edilmiştir. Alanyazında lise öğrencilerinin prososyal davranış eğilimlerinin incelenmesi[28], okul öncesi çocuklarda prososyal davranışların incelenmesi[29], öğretmenlerde prososyal davranışların iş doyumu ve mesleki tükenmişlikle ilişkisinin incelenmesi[30]; sporcuların mükemmeliyetçilik düzeyleri ve prososyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi[31], ergenlerde

[28] Abdulkadir Çekin, "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Prososyal Davranış Eğilimleri Üzerine Nicel Bir İnceleme", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 6, S. 28 (2013): 34-45.
[29] Sümeyra Çelik Kahraman, "Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve 48-72 Aylık Çocuklarda Prososyal Davranışların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019).
[30] Oğuzhan Taşdemir, "Öğretmenlerde Prososyal Davranışların İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik ile İlişkisinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2020).
[31] April Hadley, "Predicting Moral Behaviour in Sport: Individual and Interactive Relationships Involving Motivational Climate, Gender, and Perfectionism." (Master Thesis, Lakehead University, 2015).

mükemmeliyetçilik ve görünüş kaygısının incelenmesi[32], üniversite öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi[33] gibi çalışmanın değişkenlerine ilişkin ayrı ayrı pek çok araştırma yapılmış olmasına karşın tüm değişkenlerin bir arada bulunduğu bir çalışmaya rastlanmamıştır.[34]

Bu araştırma öğretmen subaylık kariyeri açısından Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapmayı düşünen lisans öğrencilerinin görüşlerine dair fikir verecektir. Bununla birlikte yapılan araştırmanın Milli Savunma Üniversitesi ve eğitim birlikleri için personel alımlarında kurum için doğru bilgi vermesi beklenmektedir. Kişiler açısından ise öğretmen subaylık kariyerinin istihdam olanakların tanınmasına dair bütüncül resmi verecektir.

1.5. Sayıltılar

- Öğrenciler, araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarını gerçekçi bir biçimde cevaplandırmışlardır.
- Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, ölçülmek üzere hazırlandığı özellikleri ölçebilme gücüne sahiptir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri ile sınırlıdır.
- İstanbul ilinde lisans eğitimi alan ve PERTEM'in 2021 yılında yayınladığı dış kaynaktan öğretmen subay ilanında yer alan bölümlerle sınırlıdır.
- Araştırma gönüllülük esasına dayandığı için bazı değişkenlerin temsili (cinsiyet, yaş gibi) eşit oranlarda sağlanamamıştır.
- Kullanılan ölçeklerin ölçtüğü özellikler sınırlıdır.

---

[32] Esma Çelik, ve Halime Şenay Güzel, "Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki: Benlik Saygısının Aracı Rolü", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* C. 16, S. 2 (2018): 235-256.

[33] Ayşe Nur Çobanoğlu, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumları ile Mükemmeliyetçilik ve Yetersizlik Duygusu Arasındaki İlişki." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020).

[34] Sinem Sayışman, "Ergenlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ile Özgüvenleri Arasındaki İlişki." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018).

1.7. Tanımlar

Mükemmeliyetçilik: Mükemmeliyetçilik bireylerin yüksek standartlar hedeflemesi ve bu hedeflere ulaşıp ulaşmadığını sürekli olarak denetlemesidir (Burns 1980).

Prososyal Davranış: Prososyal davranış, dışsal ödüller ve beklentiler haricindeki nedenlerden ötürü bir başkasına yardım etmek ve fayda sağlamak amacıyla sergilenen davranışlardır (Cialdini, Kenrick ve Baumann 1982).

Subay: Türk Dil Kurumuna göre subay kelimesinin anlamı askerlik mesleği içerisinde asteğmenden orgeneral veya oramiralliğe kadar olan rütbedir (TDK 2022).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kuramsal temellerini oluşturan mükemmeliyetçilik ve prososyallik kavramlarına, mükemmeliyetçiliğin nedenleri ve boyutlarına, prososyal davranış türleri ve ögelerine, yurtiçinde ve yurtdışında yapılmış ilgili araştırma bulgularına yer verilmiştir.

2.1. Mükemmeliyetçilik

1950'li yılların başından itibaren pek çok araştırmaya konu olan mükemmeliyetçilik kavramının ortak kabul görmüş bir tanımı olmamakla birlikte en genel anlamda mükemmeliyetçilik, bireylerin kendilerine ve etrafındaki insanlara yönelik yüksek standartlar hedefleyerek onlara ulaşma ve ulaşılan yüksek standartları koruma çabası olarak tanımlanmaktadır.[35] Alanyazında mükemmeliyetçilik kavramı hem olumlu hem de olumsuz boyutlarıyla değerlendirilmektedir.[36] Bu boyutlar arasındaki sınırın tam olarak belirlenememesi mükemmeliyetçilik kavramının tanımlanmasını güçleştirmektedir. Bunun yanı sıra kavramın tanımlanmasını güçleştiren bir diğer faktör mükemmeliyetçiliğin bilişsel ve davranışsal boyutlarının ayrıştırılmamış olmasıdır.[37]

Türk Dil Kurumuna göre mükemmeliyetçilik "*mükemmeliyetçi olma durumu*" olarak, mükemmeliyetçi birey ise "*mükemmel olma yolunda aşırı çaba sarf eden ve aşırı titiz davranan kimse*" olarak tanımlanmıştır.[38] Mükemmeliyetçilik alanında çalışan ilk akademisyenlerden biri olan Hollender[39] bireyin ailesi tarafından kabul edilmek ve onaylanmak için kusursuz, hatasız ve mükemmel olma girişimini mükemmeliyetçilik olarak adlandırmıştır. Burns[40] tarafından yapılan çalışmada mükemmeliyetçilik, kişinin kendisi için yüksek hedefler belirlemesi ve sürekli olarak bu hedeflerine ulaşıp ulaşamadığını denetlemesi olarak tanımlanmıştır. Burns

[35] Robert W Hill, Mark Zrull, ve Shelly Turlington, "Perfectionism and Interpersonal Problems", *Journal of Personality Assessment*, C. 69, S. 1 (1997): 81-103.
[36] Jeffrey S Ashby, ve Terry Kottman, "Inferiority as a Distinction Between Normal and Neurotic Perfectionism", *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice,* C. 52, S. 3 (1996): 237-245.
[37] Robert B Slaney, ve Jeffrey S Ashby, "Perfectionists: Study of a Criterion Group", *Journal of Counseling & Development*, C. 74, S. 4 (1996): 393-398.
[38] TDK, "Mükemmeliyetçilik", https://sozluk.gov.tr/ [Erişim Tarihi: 26.03.2022].
[39] Marc H Hollender, "Perfectionism", *Comprehensive Psychiatry*, C. 6, S. 2 (1965): 94-103.
[40] David D Burns, "The Perfectionist's Script for Self-defeat", *Psychology Today*, (1980): 34-51.

mükemmeliyetçi bireylerin takıntılı bir şekilde hata yapmaktan endişelendiğini, kusursuz olmak için çabaladığını ve kendilerini değerlerini sadece elde ettiği başarılarla değerlendirdiğini belirtmiştir.

Pacht[41] mükemmeliyetçiliği olumsuz bir kavram olarak ele almış ve psikopatolojik bir durum olarak değerlendirmiştir. Ona göre insanlar başkaları tarafından sevilip kabul görmenin hazzını yaşamak için mükemmeliyetçi davranışlar sergileyerek kusursuz olma çabasındadırlar.

Roedell[42] ise mükemmeliyetçiliğin olumlu veya olumsuz olarak değerlendirilmesinin bireyin tutum ve davranışlarına bağlı olduğunu belirtmiştir. Birey mükemmeliyetçiliği başarıya ulaşmada motivasyon aracı olarak yapıcı bir şekilde kullanırsa mükemmeliyetçilik olumlu bir kavram olarak değerlendirilebilir. Ancak bireyin motivasyon kaynağı dışsal uyaranlardan oluşuyorsa mükemmeliyetçilik olumsuz bir yapı olarak değerlendirilir.

Blatt[43] tarafından yapılan bir başka tanımlamada ise mükemmeliyetçi bireyler yaşadıkları aşağılık duygusundan kurtulmak ve insanlar tarafından onaylanmak için hata yapmaktan kaçınarak mükemmeliyetçi davranışlar sergilemektedir.

Antony ve Swinson[44] yaptıkları çalışmada mükemmeliyetçi bireylerin "ya hep ya hiç" şeklinde düşünerek olumsuz detaylara ve küçük hatalara çok fazla takıldıklarını, en küçük yanlışı felaket olarak değerlendirip kaçınma ve erteleme davranışı sergilediklerini belirtmişleridir. Ayrıca mükemmeliyetçi bireyler başkalarının kendileri ve performansları hakkındaki düşüncelerine fazla önem vermekte ve etrafındaki insanların kendilerini olumsuz değerlendirdiklerine inanmaktadır. Mükemmeliyetçi bireylerin yaşadığı bu güvensizlik duygusu hem kendi davranışlarını hem de etrafındakilerin davranışlarını sürekli kontrol etmesine ve kendisini başkalarıyla kıyaslamasına neden olmaktadır.

---

[41] Asher R Pacht, "Reflections on Perfection", *American Psychologist*, C. 39, S. 4 (1984): 386-390.
[42] Wendy C Roedell, "Vulnerabilities of Highly Gifted Children", *Roeper Review: A Journal on Gifted Education*, C. 6, S. 3 (1984): 127-130.
[43] Sidney J Blatt, "The Destructiveness of Perfectionism: Implications for the Treatment of Depression", *American Psychologist*, C. 50, S. 12 (1995): 1003-1020.
[44] Martin M Antony, ve Richard P Swinson, *When Perfect isn't Good Enough: Strategies or Coping with Perfectionism.* 2. Bs. (Oakland: New Harbinger Publications, 2009), 18.

2.1.1. Mükemmeliyetçiliğin Nedenleri (Gelişimi)

Mükemmeliyetçilik üzerine yapılan çalışmalar erken çocukluk döneminden itibaren mükemmeliyetçi özelliklerin oluştuğunu göstermektedir.[45] Erken çocukluk döneminde bireyin içinde bulunduğu ve gelişimini tamamladığı aile ortamının yanı sıra çevresel ve genetik faktörler de mükemmeliyetçi kişilik gelişiminin açıklanmasında etkili olan faktörlerdendir.[46] Mükemmeliyetçiliğin gelişimini açıklamak için araştırmacılar tarafından farklı modeller ortaya atılmıştır. Bu modeller şunlardır:

Sosyal Beklentiler Modeli: Bu modele göre ailesi tarafından sevilmek ve onaylanmak isteyen çocuk mükemmel olması gerektiğini öğrenir.[47] Mükemmeliyetçi ebeveynlere sahip olan çocuklar ebeveynlerinin kendileri için belirledikleri yüksek standartlar ve beklentiler nedeniyle mükemmeliyetçi kişilik özellikleri geliştirir.[48]

Sosyal Öğrenme Modeli: Bu modele göre mükemmeliyetçilik model alma, gözlem yapma ve taklit etme yöntemleriyle öğrenilerek gelişir. Ebeveynler çocukların hatalı davranışlarını görmezden gelir, onları sık ve sert şekilde eleştirir, yalnızca mükemmel davranışlarını takdir eder.[49]

Sosyal reaksiyon Modeli: Flett, Hewitt ve diğerleri[50] tarafından geliştirilen modele göre mükemmeliyetçilik çocuğun psikolojik ve fiziksel olarak zor şartlara, olumsuz ve baskıcı ortamlara maruz kalması nedeniyle geliştirdiği bir tepkidir. Mükemmeliyetçi davranışları bir tepki olarak gösteren çocuk bu sayede zarar görmeyeceğini ve yaşadığı zorlukların üstesinden gelebileceğini düşünür.

---

[45] Gordon L Flett, Frank A Russo, ve Paul L Hewitt, "Dimensions of Perfectionism and Constructive Thinking as a Coping Response", *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, C. 12, S. 3 (1994): 163-179.

[46] Federica Tozzi, Steven H Aggen, Benjamin M Neale, ve Charles Bruce Anderson, "The Structure of Perfectionism: A Twin", *Behavior Genetics*, C. 34, S. 5 (2004): 483-494.

[47] Don E Hamachek, "Psychodynamics of Normal and Neurotic Perfectionism", *Psychology: A Journal of Human Behavior*, C. 15, S. 1 (1978): 27-33.

[48] Edward C Chang, "Perfectionism as a Predictor of Positive and Negative Psychological Outcomes: Examining a Mediation Model in Younger and Older Adults", *Journal of Counseling Psychology*, C. 47, S. 1 (2000): 18-26.

[49] Dilek Gençtanırım-Kurt, ve Evrim Çetinkaya-Yıldız. *Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Kişilik Analizi Örnekleriyle.* 4. Bs. (Ankara: Pegem Akademi, 2019), 388-391.

[50] Gordon L Flett, Hewitt Paul L, Joan Oliver M, Macdonald Silvana, "Perfectionism in Children and Their Parents: A Developmental Analysis." *Perfectionism: Theory, Research, and Treatment*, ed. Gordon L Flett ve Paul L Hewitt, (American Psychological Association, 2002), 89-132.

Kaygılı yetiştirme Modeli: Bu model temelde ebeveynlerin sahip oldukları endişeleri çocuklarına aşılayarak onları mükemmeliyetçi davranış sergilemeye yönlendirdiklerini açıklamaktadır. Yapılan hatalara ve doğabilecek olumsuz sonuçlara odaklanan kaygılı ve aşırı korumacı ebeveynler çocuklarına sık sık bunları hatırlatarak çocukların mükemmeliyetçi eğilim geliştirmesine neden olmaktadırlar.

Barrow ve Moore[51]'a göre mükemmeliyetçi eğilimin gelişiminde etkili olan dört faktör vardır. İlk faktör ailelerin fazla eleştirel ve talep edici olması; ikinci faktör ailenin çocuklarından yüksek beklentiler içerisinde olması; üçüncü faktör ailede standartların hiç olmaması ve son faktör ise ebeveynlerin mükemmeliyetçi tutum ve davranışlara sahip olmasıdır. Ebeveynlerin aşırı talepkar olması, kuralları ve standartları çocuğa net bir şekilde açıklamaması, eleştirilerini açık ve sert şekilde yapmasının yanı sıra sergiledikleri mükemmeliyetçi tutum ve davranışların çocuk tarafından model alınması çocuklarda mükemmeliyetçi eğilimin gelişmesine neden olmaktadır. Bu çalışmaya göre çocukluk döneminde ebeveynleri tarafından onaylanmayan veya onayın bir koşula bağlı olduğu ortamda büyüyen bireyler mükemmeliyetçi özelliklere sahip olmaktadır.

Mükemmeliyetçiliğin nedenlerini açıklamak için ortaya atılan modeller incelendiğinde bireylerde gelişen mükemmeliyetçilik eğiliminin ebeveynlerin tutum ve davranışları ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Frost ve diğerleri[52] yaptıkları çalışmada ebeveyn mükemmeliyetçiliği ile çocuklardaki mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen bulgular kız çocuklarının mükemmeliyetçilik puanları ile annelerinin mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, buna karşın babaların mükemmeliyetçilik puanları ile kızların mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Bununla birlikte annelerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile kızların artan psikopatolojik semptomları arasında ilişki saptanırken babaların mükemmeliyetçilik düzeyleri ile kızların azalan psikopatolojik semptomları arasında ilişki bulunmuştur.

[51] John C Barrow, ve Carol A Moore, "Group Interventions with Perfectionist Thinking", *Personnel & Guidance Journal*, C. 61, S. 10 (1983): 612-615.
[52] Randy O Frost, Patricia Marten, Cathleen Lahart, ve Robin Rosenblate, "The Dimensions of Perfectionism", *Cognitive Therapy and Research*, C. 14, S. 5 (1990): 449-468.

Soenens ve diğerleri[53] ebeveynlerin olumsuz mükemmeliyetçilikleri ile çocukların mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişkiyi ve çocukların olumsuz mükemmeliyetçiliğini yordamada ebeveynlerin olumsuz mükemmeliyetçiliği ve psikolojik kontrolünün etkisini araştırmışlardır. Çalışma sonucuna göre annelerin olumsuz mükemmeliyetçiliği ile kızların olumsuz mükemmeliyetçiliği arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiş ve psikolojik kontrolün kızların olumsuz mükemmeliyetçiliği üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Benk[54], yaptığı çalışmasında üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilikleri ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin ebeveynlerinin eğitim durumuna, algıladıkları ilgi, sıcaklık, anlayış ve eleştiri düzeyine, anne babanın çocuk yetiştirme tutumuna göre farklılaştığını saptamıştır. Mükemmel performans gösterdiğinde ebeveynlerinin ilgisini ve onayını kazanan ancak ebeveynlerinin beklentisini karşılayamadığında eleştirilen ve reddedilen öğrencilerin mükemmeliyetçi eğilim sergilediği bulunmuştur. Ebeveynlerinden beklediği sıcaklığı, ilgi ve anlayışı göremeyen öğrencilerin bununla baş etmek için mükemmeliyetçi davranışlar sergilediği ve buna ek olarak mükemmeliyetçi ebeveynlere sahip öğrencilerin onları rol model aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Algılanan ebeveyn tutumları ile mükemmeliyetçilik ve yetersizlik duygusu arasındaki ilişkinin incelendiği bir başka çalışmada algılanan demokratik ebeveyn tutumu ile üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilikleri arasında negatif; algılanan koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumu ile öğrencilerin mükemmeliyetçilikleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır.[55]

---

[53] Bart Soenens, Maarten Vansteenkiste, Patrick Luyten, Bart Duriez, ve Luc Goossens, "Maladaptive Perfectionistic Self-Representations: The Mediational Link Between Psychological Control and Adjustment", *Personality and Individual Differences*, C. 38, S. 2 (2005): 487-498.

[54] Aslı Benk, "Üniversite Öğrencilerinde Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliğinin Psikolojik Belirtilerle İlişkisi.", (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006).

[55] Ayşe Nur Çobanoğlu, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumları ile Mükemmeliyetçilik ve Yetersizlik Duygusu Arasındaki İlişki." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020).

2.1.2. Kuramsal Açıklamalar

2.1.2.1. Psikanalitik Yaklaşım

Freud'un yapısal kişilik kuramına göre kişilik, id, ego ve süperego olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır. İd kişiliğin mantıksız, ahlaksız, içgüdüsel, cinsel ve saldırgan olan karanlık yönünü ifade etmektedir. Hiçbir zaman olgunlaşmayan id haz odaklı çalışır. Bunun aksine süperego ise kişiliğin mükemmeliyetçi ve yargılayıcı bölümüdür. Süperego toplumsal normları, ahlak kurallarını temsil eder ve gerçeklikten ziyade ideallerle, olanlardan ziyade olması gerekenlerle ilgilenir. Ego kişiliğin gerçekçi yönünü temsil eder ve id ile süperego arasında denge sağlamaya çalışır.[56] Freud mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinin erken çocukluk döneminde oluştuğunu ve anne-babanın yasaklarının içselleştirilmesi ile geliştiğini öne sürmüş ve mükemmeliyetçiliği süperego ile bağdaştırmıştır. Yaşamdan zevk almak yerine kusursuz olmak ve mükemmele ulaşmak isteyen süperego sürekli olarak çabalar. Bununla birlikte ebeveynlerden çocuklara aktarılan toplumsal değerler ve idealleri de kapsayan süperego psikolojik ödüllendirme ve cezalandırmayı da kapsar. Mükemmel olma yolunda belirlediği hedeflere ulaşıldığında ödül kendine saygı göstermektir ancak hedeflere ulaşılamadığında alınan ceza suçluluk duygusu ve kendini aşağılamadır.[57]

Mükemmeliyetçiliği nevrotik bir durum olarak değerlendiren Horney[58], mükemmeliyetçiliğin erken çocukluk döneminde gelişmeye başladığını öne sürmüştür. Mükemmeliyetçi kişilik gelişiminde biyolojik ve çevresel faktörlerin etkileri üzerinde duran Horney çocuk ve ebeveyn ilişkisinin önemine dikkat çekmiştir. Çocukluk döneminde güvende olma ihtiyacı karşılanmayan çocuğun yaşadığı güvensizlik hissi temel kaygıya neden olur. Bu kaygıdan kurtulmak için savunma mekanizması geliştiren çocuklar yetişkinlikte de mükemmeliyetçi davranış sergilerler. Hata yapmaktan, eleştirilmekten ve yetersiz hissetmekten korkan kişi kusursuz olma ve kendini kanıtlama çabası içerisindedir.[59]

---

[56] Dilek Gençtanırım-Kurt, ve Evrim Çetinkaya-Yıldız, *Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Kişilik Analizi Örnekleriyle.* 4. Bs. (Ankara: Pegem Akademi, 2019), 75-76.
[57] Gerald Corey, *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları.* 8. Bs. Çev. Tuncay Ergene (Ankara: Mentis Yayıncılık, 2015), 81-83.
[58] Karen Horney, *The Neurotic Personality of Our Time* (New York: Norton, 1937), 79-83.
[59] Gençtanırım-Kurt, a.g.e., 275-279.

2.1.2.2. Bireysel Psikoloji Yaklaşımı

Adler'in Bireysel Psikoloji olarak adlandırdığı yaklaşıma göre aşağılık duygusu evrenseldir ve tüm insanlar yaşadıkları aşağılık duygusundan kurtulmak için çabalamaktadırlar. Adler'e göre aşağılık duygusu güçsüzlük belirtisi veya anormallik değil aksine her insanın zaman zaman yaşadığı, başarı yolunda motive edici bir güç ve yaratıcılığın kökenidir.[60] Aşağılık duygusunu üstünlük çabasıyla yenmek isteyen birey mükemmel olmak için çabalamaktadır. Doğuştan gelen mükemmeliyetçi özellikler bireyin yaşam amacına ulaşmasına, yaşadığı eksiklik ve aşağılık duygusundan kurtulmasına yardımcı olmaktadır bu nedenle bireyler yapıcı bir motivasyonla üstünlük kurmak ve mükemmel olmak istemektedir.[61]

Adler mükemmeliyetçiliğin doğuştan gelen normal bir özellik olduğunu, sağlıklı ve sağlıksız mükemmeliyetçilik olmak üzere iki boyutu olduğunu açıklamıştır. Sağlık mükemmeliyetçilikte birey yapıcı bir şekilde ulaşabileceği hedefler için çabalarken sağlıksız mükemmeliyetçilikte birey gerçekçi olmayan hedeflere ulaşmak ve onları kusursuz şekilde yapmak için çabalar.[62]

Toplumsallaşma, kabul görme ve ait olma Adler'in yaklaşımının yapı taşlarını oluşturmaktadır. Ona göre insanların başarısının veya mutsuzluğunun altında kurduğu sosyal ilişkiler yer almaktadır. Sosyal ilgi ise bireyin kendi kapasitesini geliştirmesini, iyi bir gelecek için çabalamasını, çevresindeki insanların refahı ve iyiliği için çalışmasını ifade etmektedir. Sosyal ilgi ihtiyacı yeterince karşılanmayan insanların yaşadıkları aşağılık duygusu artar, birey topluma yabancılaşır ve ait olma hissini yaşayamaz. Bu bireyler yaşamın verimsiz; bir başka ifade ile üretken olmayan tarafında yer alırlar.[63] Negatif mükemmeliyetçi bireyler de hata yapmaktan, başarısız olmaktan ve eleştirilmekten korktukları için kendilerine odaklanırlar. Bu nedenle negatif mükemmeliyetçi bireylerin sosyal ilgileri düşüktür.[64]

---

[60] Gerald Corey, *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları.* 8. Bs. Çev. Tuncay Ergene (Ankara: Mentis Yayıncılık, 2015), 127.
[61] Engin Akça, "Üstün Zekalı Tanısı için Başvuran Ebeveynlerde Mükemmeliyetçilik ve Kaygı Düzeyinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020).
[62] Kevin Stoltz, ve Jeffrey S Ashby, "Perfectionism and Lifestyle: Personality Differences Among Adaptive Perfectionists, Maladaptive Perfectionists, and Nonperfectionists", *Journal of Individual Psychology*, C. 63, S. 4 (2007): 414-423.
[63] Corey, a.g.e., 131.
[64] Asiye Büşra Şirin, "Mükemmeliyetçilikle İlgili Psikoeğitim Programının İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Akademik Başarılarına Etkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011).

2.1.2.3. Bilişsel Davranışçı Yaklaşım

Aaron Beck'in bilişsel davranışçı kuramı insanların yaşadıkları deneyimler karşısında sergiledikleri tutum, davranış ve duygu durumlarının deneyimleri algılama ve anlamlandırma şekline bağlı olduğu temeline dayanmaktadır.[65] Bu yaklaşıma göre mükemmeliyetçiliğin temelinde hatalı düşünceler yer almaktadır. Birey yaşadığı olayları kimi zaman olumlu kimi zaman olumsuz kimi zaman da çarpıtarak algılamakta ve bunun sonucunda hatalı, eksik ve çarpıtılarak anlamlandırılmış düşüncelerden elde edilen çıkarımlarla bağdaştırmaktadır. Beck, hatalı düşüncelerin diğer bir deyişle bilişsel hataların temelinde bilişsel üçlü adını verdiği, bireyin tüm yaşamını etkileyen bir yapı olduğunu belirtmiştir. Bilişsel üçlü bireyin kendisine, dünyaya ve geleceğe yönelik olumsuz düşüncelerini kapsamaktadır.[66] Mükemmeliyetçiliğin temelinde yer alan bilişsel hatalar şu şekilde özetlenebilir.[67]

- Keyfi Çıkarımlar: Bireyin elinde destekleyici kanıtlar olmadan olumsuz sonuç çıkarıp felaketleştirmesini ifade eder.
- Seçici Soyutlama: Birey olayın küçük bir ayrıntısına takılarak diğer tüm bilgileri yok sayar ve o detaya dayanarak çıkarım yapar.
- Aşırı Genelleme: Birey yaşanan bir durumu genelleştirerek genel bir çıkarım yapar.
- Abartma-Küçümseme: Bireyin bir olaya veya duruma olması gerekenden daha fazla veya daha az önem vermesini ifade eder.
- Kişiselleştirme: Birey yaşanan tüm olayları kendisiyle ilişkilendirir.
- Etiketleme ve Yanlış Etiketleme: İnsanları sergiledikleri tutum ve davranışlarından dolayı belirli bir özellikle tanımlamayı kapsamaktadır.
- Kutuplaşmış Düşünce: Bireyin her şeyi "ya hep ya hiç" şeklinde sınıflandırmasını ifade etmektedir.

2.1.2.4. Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşım

Albert Ellis insanların hem mantıklı hem de mantık dışı veya hatalı düşünme potansiyeli olduğunu ve bu potansiyelin doğuştan geldiğini öne sürmüştür. İnsanların

---

[65] Gerald Corey, *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları.* 8. Bs. Çev. Tuncay Ergene (Ankara: Mentis Yayıncılık, 2015), 360.
[66] Mehmet Uzun, "Mükemmeliyetçilik Psikoeğitim Programının Annelerin Mükemmeliyetçilik ve Çocukların Kaygı Düzeylerine Etkisi" (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2018).
[67] Corey, a.g.e., 361.

sevmeye, ilgi görmeye, mutluluğa, sosyalleşmeye, büyümeye, kendini gerçekleştirmeye yatkınlığı olmakla birlikte intihara, ertelemeye, kaçınmaya, kabalığa, kendini suçlamaya ve mükemmeliyetçiliğe de yatkınlığı vardır.[68] Ellis' e göre her insanın iç konuşması vardır. İnsanlar kendi kendilerine konuşarak öz değerlendirme yaparlar. Bu değerlendirme sonucunda kişi kendi değerini belirleyerek kendisini etkiler. Bu açıdan duygusal sorunların ve mükemmeliyetçiliğin temelinde hatalı düşünceler yer almaktadır. Bu hatalı düşüncelerden biri her alanda başarılı ve yeterli olma inancıdır. Birey önemli görevleri kusursuz bir şekilde yerine getirmesi gerektiğini aksi takdirde sonucun felaket olacağına inanmaktadır. Birey mükemmel olması gerektiğini düşündüğü için yaptığı en ufak hatada sonucu felaketleştirir ve kendisini suçlar.[69]

2.1.2.5. Sosyal Öğrenme Yaklaşımı

Bandura'ya göre davranışlar gözlem ve model alma yoluyla aktif bir şekilde öğrenilir. Öğrenmenin büyük bir kısmı sosyal ortamda gerçekleşir ve gözlem yoluyla birey yeni davranış, tutum, duygu, inanış ve beceriler geliştirebilir. Bu bakımdan gözlem yapma ve model alma bireylerin kişilik gelişimine etki etmektedir.

Davranış temelli diğer yaklaşımlarda olduğu gibi sosyal öğrenme yaklaşımında da pekiştireçler önemli bir yer tutmaktadır. Her ne kadar pekiştireçler öğrenmenin gerçekleşmesi için önemli olsa da Bandura davranışların pekiştireç ve cezalarla öğrenilemeyecek kadar karmaşık bir yapısı olduğunu ifade etmiştir. Yalnızca kusursuz performans sergilediğinde pekiştirilen birey pekiştireç almak için mükemmeliyetçi eğilim gösterebilir. Birey mükemmelin altında performans sergilediğinde ise cezalandırılmayı bekler.[70]

2.1.3. Mükemmeliyetçiliğin Boyutları

Mükemmeliyetçilik üzerine yapılan ilk çalışmalarda araştırmacılar mükemmeliyetçiliği tek boyutlu[71] ve çoğunlukla olumsuz etkileri olan bir kavram

---

[68] Gerald Corey, *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları.* 8. Bs. Çev. Tuncay Ergene (Ankara: Mentis Yayıncılık, 2015), 347.
[69] Asiye Büşra Şirin, "Mükemmeliyetçilikle İlgili Psikoeğitim Programının İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Akademik Başarılarına Etkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011).
[70] A.g.t.
[71] David D Burns, "The Perfectionist's Script for Self-defeat", *Psychology Today*, (1980): 34-51.

olarak değerlendirmişlerdir.[72] Buna karşın ilerleyen yıllarda mükemmeliyetçilik hem olumlu hem de olumsuz taraflarıyla ele alınarak çok boyutlu bir kavram olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. [73] Her birey tarafından farklı şekillerde ve farklı boyutlarda sergilenen mükemmeliyetçi davranışlar mükemmeliyetçiliğin boyutlarına dair farklı bakış açılarını ortaya çıkarmıştır. [74]

2.1.3.1. Tek Boyutlu Mükemmeliyetçilik

Mükemmeliyetçilik üzerine ilk sistematik çalışmalar Burns[75] tarafından yapılmıştır. Burns, mükemmeliyetçiliği tek boyutlu bir kavram olarak değerlendirmiş ve kusursuz olmak için takıntılı bir şekilde çabalama, hataya tahammül edememe ve kendi değerini elde ettiği başarılarla değerlendirme eğilimi olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde Shafran, Cooper ve Fairburn[76] de mükemmeliyetçiliği bireylerin kendileri için yüksek hedefler belirlemesi ve aynı zamanda bu hedeflere ulaşmak için kendilerini sürekli olarak eleştirmeleri olarak tanımlamışlardır.

Pacht[77] ise mükemmeliyetçiliği tamamen olumsuz olarak değerlendirmiş ve sağlıksız bir davranış olarak ele almıştır. Ona göre mükemmeliyetçilik psikopatolojik bir durumdur. Mükemmeliyetçi kişiler çevresindeki kişiler tarafından sevildiği hissetmek ve gerçekçi olmayan hedeflere ulaşma arzusundadırlar.

2.1.3.2. İki Boyutlu Mükemmeliyetçilik

Hamachek'e göre mükemmeliyetçilik uyumlu (normal) ve uyumsuz (nevrotik) mükemmeliyetçilik olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Normal mükemmeliyetçi bireyler ulaşılması zor hedefler belirleseler bile küçük hataları kolayca kabul edip kendilerini başarılı sayarak iyi hissederken nevrotik mükemmeliyetçi bireyler ulaşılması mümkün olmayan hedefler belirler ve yapılan en küçük hatayı başarısızlık

---

[72] Barbara H Suddarth, ve Robert B Slaney, "An Investigation of the Dimensions of Perfectionism in College Students", *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, C. 34, S. 3 (2001): 157-165.
[73] Don E Hamachek, "Psychodynamics of Normal and Neurotic Perfectionism", *Psychology: A Journal of Human Behavior*, C. 15, S. 1 (1978): 27-33.
[74] Paul L Hewitt, ve Gordon L Flett, "Perfectionism in the Self and Social Contexts: Conceptualization, Assessment, and Association With Psychopathology", *Journal of Personality and Social Psychology*, C. 60, S. 3 (1991): 456-470.
[75] Burns, a.g.m.
[76] Roz Shafran, Zafra Cooper, ve Christopher G Fairburn, "Clinical Perfectionism: A Cognitive-Behavioural Analysis", *Behaviour Research and Therapy*, C. 40, S. 7 (2002): 773-791.
[77] Asher R Pacht, "Reflections on Perfection", *American Psychologist*, C. 39, S. 4 (1984): 386-390.

olarak kabul ederler. Nevrotik mükemmeliyetçi bireyler hataları üzerine çok fazla düşünürler ve kendilerine karşı negatif tutum sergilerler.

Hamachek mükemmeliyetçiliği bir davranış biçimi olarak ele almıştır. Yapılan ilk çalışmalarda çoğunlukla olumsuz olarak değerlendirilen mükemmeliyetçiliğin bireyler üzerinde olumlu etkisi de olduğunu ileri sürmüştür. Mükemmeliyetçiliğin olumlu yönünü vurgulayan ilk kişilerden biri olan Hamachek olumlu mükemmeliyetçiliğe sahip kişilerin hedeflerine ulaşmada başarısız olmalarına rağmen tatmin olabilmelerine ve olumlu mükemmeliyetçiliğin bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerinde önemli bir etken olduğuna dikkat çekmiştir. Hamachek'e göre normal mükemmeliyetçilerin motivasyonları yüksektir ve bu başarı motivasyonu da mükemmeliyetçiliğin olumlu yönüyle ilgilidir.[78]

Parker[79] mükemmeliyetçiliği sağlıklı ve sağlıksız mükemmeliyetçilik olarak ele almıştır. Sağlıklı mükemmeliyetçilik üstünlük çabası olarak kabul edilirken sağlıksız mükemmeliyetçilik, hatalar üzerine yoğunlaşma eğilimi şeklinde açıklanmıştır. Slade ve Owens[80] yaptıkları çalışmada mükemmeliyetçiliği benzer şekilde sınıflandırmışlardır. Sağlıksız mükemmeliyetçilikte bireyler hata yapmaya ve başarısız olmaya tolerans göstermez. Bu nedenle olumsuz sonuçlardan kaçınmak için kendilerine yüksek standartlar belirleyerek sürekli özeleştiri yaparlar. Buna karşın sağlıklı mükemmeliyetçilikte kendisi için yüksek hedefler belirleyen birey kendisine hata yapma şansı tanır ve sağlıksız mükemmeliyetçiliğin aksine minimum düzeyde özeleştiri yapar.

Silverman[81] tarafından yapılan bir başka çalışmada ise mükemmeliyetçilik olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik olarak değerlendirilmiştir. Olumlu mükemmeliyetçiliğin odağında başarı varken olumsuz mükemmeliyetçilikte umutsuzluk vardır. Bu noktada bireyin tutum ve davranışları onları başarıya

[78] Don E Hamachek, "Psychodynamics of Normal and Neurotic Perfectionism", *Psychology: A Journal of Human Behavior*, C. 15, S. 1 (1978): 27-33.
[79] Wayne D Parker, "An Empirical Typology of Perfectionism ın Academically Talented", *American Educational Research Journal*, C. 34, S. 3 (1997): 545-562.
[80] Peter D Slade, ve Glynn Owens, "A Dual Process Model of Perfectionism Based on Reinforcement Theory", *Behavior Modification*, C. 22, S. 3 (1998): 372-390.

[81] Linda Kreger Silverman, "Perfectionism", *Gifted Education International*, C. 13, S. 3 (1999): 216-225.

götürmekle birlikte mükemmeliyetçiliğin olumlu bir özellik olarak ele alınmasını sağlamaktadır.

Kottman ve Ashby[82] de mükemmeliyetçiliği olumlu ve olumsuz olarak iki boyutta incelemişlerdir. Olumlu mükemmeliyetçilik, bireyin hedeflediği yüksek standartlar ve düzen ihtiyacı için performans artırıcı ve geliştirici bir faktördür. Olumlu mükemmeliyetçi bireyler hedeflerine ulaşma konusunda endişelenmezler; hedeflerine ulaşamadıkları durumlarda da bundan dolayı yıkılmazlar. Olumsuz mükemmeliyetçiler ise amaçlarına ulaşma konusunda çok fazla endişelidirler ve mükemmel performans sergileyemezlerse kendilerini yıkılmış hissederler.

Siegle ve Schuler[83] yaptıkları çalışmada mükemmeliyetçiliği içsel ve dışsal mükemmeliyetçilik olarak sınıflandırmıştır. İçsel mükemmeliyetçilik kişinin kendisine yönelik yüksek hedefler belirlemesini, bu hedeflere ulaşmak için yüksek motivasyonu, yoğun çabayı ve hatalara odaklanmayı kapsarken dışsal mükemmeliyetçilik bireyin tüm bu davranışlarının kendisi yerine başkalarına yönelik olmasını ifade etmektedir.

Stoeber ve Otto[84] ise mükemmeliyetçiliği, mükemmeliyetçi çabalar ve mükemmeliyetçi kaygılar olarak sınıflandırmışlardır. Mükemmeliyetçi çabalar mükemmeliyetçiliğin olumlu tarafıyla ilgili olmakla birlikte bireylerin kusursuz olmaya ve belirlediği yüksek standartlara ulaşmaya çalışmasını ifade etmektedir. Mükemmeliyetçi kaygılar ise mükemmeliyetçiliğin olumsuz tarafını yansıtmakla birlikte bireyin performansı ile hedeflediği yüksek standartlar arasındaki uyuşmazlığı açıklamaktadır. Mükemmeliyetçi kaygılar bireyin hata yapmaktan ve yapılan hata nedeniyle başkaları tarafından olumsuz değerlendirilmekten korkmasını ifade etmektedir.

---

[82] Terry Kottman, ve Jeffrey Ashby, "Perfectionistic Children and Adolescents: Implications for School", *Professional School Counseling*, C. 3, S. 3 (2000): 182-188.
[83] Del Siegle, ve Patricia A Schuler, "Perfectionism Differences in Gifted Middle School Students", *Roeper Review*, C. 23, S. 1 (2000): 39-44.
[84] Joachim Stoeber, ve Kathleen Otto, "Positive Conceptions of Perfectionism: Approaches, Evidence, Challenges", *Personality and Social Psychology Review*, C. 10, S. 4 (2006): 295-319.

2.1.3.3. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik

Yapılan ilk araştırmalarda tek boyutlu[85] bir kavram olarak incelenen mükemmeliyetçilik son yıllarda çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır.[86] Hewitt ve Flett[87] mükemmeliyetçiliğin üç boyutu olduğunu öne sürmüştür. Bu boyutlar şu şekilde açıklanmaktadır:

1- *Kendine yönelik mükemmeliyetçilik*: Kişinin kendisi için yüksek standartlar belirlemesi, sürekli olarak yaptığı hatalara odaklanıp kendisini eleştirmesini kapsamaktadır. Kendine yönelik mükemmeliyetçilikte birey hatalarına tahammül edemez ve kendisini suçlar.

2- *Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik*: Bu boyutta temel faktör bireyin başkalarına yönelik beklentileri ve inançlarıdır. Birey etrafındaki insanlar için gerçekçi olmayan, ulaşılması imkansız hedefler belirler, aşırı talepkardır. Mükemmelden daha azını kabul etmeyen birey başkalarının hatalarını eleştirir ve onları suçlayarak olumsuz duygular besler. Başkalarına yönelik mükemmeliyetçi bireyler, başkalarından bekledikleri mükemmel performansı göremediklerinde onların işini üstlenerek en iyi sonucu elde etmeye çalışırlar ve bu yüzden genellikle başkalarına görev vermezler.

3- *Toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilik*: Başkalarının beklentilerine yönelik mükemmeliyetçilik olarak da adlandırılan bu boyutta birey başkaları tarafından kendisi için belirlenen yüksek standartlara ve hedeflere ulaşmaya çalışır, insanlar tarafından eleştirilmekten ve olumsuz değerlendirilmekten korkar. Bu boyutta birey başkaları tarafından kabul edilmeye ve onaylanmaya ihtiyaç duyar. Özellikle yakın çevresindeki insanların kendisinden yüksek beklentiler içerisinde olduğunu ve bu beklentileri karşılayamazsa sevilmeyeceğini, reddedileceğini düşünür.[88]

---

[85] Randy O Frost, Patricia Marten, Cathleen Lahart, ve Robin Rosenblate, "The Dimensions of Perfectionism", *Cognitive Therapy and Research*, C. 14, S. 5 (1990): 449-468.

[86] Robert B Slaney, Kenneth G Rice, Michael Mobley, ve Joseph Trippi, "The Revised Almost Perfect Scale", *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, C. 34, S. 3 (2001): 130-145.

[87] Paul L Hewitt, ve Gordon L Flett, "Perfectionism in the Self and Social Contexts: Conceptualization, Assessment, and Association With Psychopathology", *Journal of Personality and Social Psychology*, C. 60, S. 3 (1991): 456-470.

[88] Selin Coşkunsu Başer, "Batıkent İlköğretim Okulu Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Mükemmeliyetçiliğin Akademik Başarıya Etkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007).

Frost ve diğerleri[89] mükemmeliyetçiliği altı boyutta incelemişlerdir. Hatalara yönelik aşırı endişe (concern over mistakes), yüksek kişisel standartlar (personal standards), ebeveyn beklentileri (parental expectations), ebeveyn eleştirileri (parental criticism), davranışlarından endişe duyma (doubts about actions) ve düzen (organization) mükemmeliyetçiliğin boyutlarını oluşturmaktadır. Hatalara yönelik aşırı endişe boyutunda birey başkaları tarafından olumsuz değerlendirilmemek için hata yapmayı başarısızlık olarak kabul eder ve bu nedenle hata yapmaktan aşırı derecede korkar. Yüksek kişisel standartlar boyutunda birey kendisi için ulaşılması güç hedefler koyar ve bu hedeflere ulaşmadaki performansının kendi değerini belirlediğine inanır. Ebeveyn beklentileri boyutunda birey ebeveynlerinin kendilerine yönelik yüksek beklentileri olduğunu ve bu beklentileri gerçekleştiremezse ebeveynlerinin sevgisini ve ilgisini kaybedeceğini düşünür. Ebeveyn eleştirileri boyutunda ise birey ebeveynlerinin kendisini yetersiz olarak gördüğüne ve eleştirdiğine inanır. Davranışlarından endişe duyma boyutunda ise birey yaptığı işi tam ve doğru yapmadığını, performansının eksik olduğunu düşünür. Düzen boyutu ise bireyin düzen ve organizasyon üzerine yoğunlaşmasını ifade etmektedir.

Frost ve diğerleri yüksek kişisel standartlar ve düzen alt boyutlarını mükemmeliyetçiliğin olumlu özellikleriyle ilişkilendirirken davranışlarından endişe duyma, ebeveyn eleştirileri, hatalara yönelik aşırı endişe ve ebeveyn beklentileri boyutlarının ise olumsuz mükemmeliyetçilikle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.[90]

Mükemmeliyetçiliği uyumlu ve uyumsuz boyutları ile değerlendirmek için Slaney, Rice ve diğerleri[91] tarafından geliştirilen mükemmeliyetçilik ölçeğinde üç alt boyuttan söz edilmiştir. Yüksek standartlar ve düzen boyutu uyumlu mükemmeliyetçiliği ölçerken çelişki alt boyutu uyumsuz mükemmeliyetçiliği ölçmektedir. Yüksek standartlar boyutunda birey kendisi için ulaşılması zor hedefler belirler ve benlik değerlendirmesinde bu yüksek hedefler önemli bir yer tutar. Düzen boyutu bireyin düzenli, tertipli olma eğilimini açıklarken çelişki alt boyutu bireyin kendisi için hedeflediği yüksek standartlar ve sergilediği performans arasındaki uyuşmazlığı açıklamaktadır.

---

[89] Randy O Frost, Patricia Marten, Cathleen Lahart, ve Robin Rosenblate, "The Dimensions of Perfectionism", *Cognitive Therapy and Research*, C. 14, S. 5 (1990): 449-468.
[90] A.g.m.
[91] Robert B Slaney, Kenneth G Rice, Michael Mobley, ve Joseph Trippi, "The Revised Almost Perfect Scale", *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, C. 34, S. 3 (2001): 130-145.

2.1.4. Mükemmeliyetçilikle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Kağan[92], bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı mükemmeliyetçilikle baş etme eğitim programının sporcuların mükemmeliyetçiliğin üstesinden gelmelerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma grubu 2004-2005 yılında futbol, voleybol, basketbol sezonunda birinci ligdeki kulüplerde oynayan 16 sporcudan oluşmaktadır. 8 sporcu mükemmeliyetçilikle başa çıkma eğitim programının uygulandığı deney grubuna diğer 8 sporcu da kontrol grubuna atanmıştır. Çalışma sonuçları deney grubuna uygulanan 8 oturumluk eğitimin sporcuların mükemmeliyetçilik düzeylerini ve başarısızlık korkularını azalttığını ancak başarı motivasyonu üzerinde etkili olmadığını göstermiştir.

Şahin[93], 817 lise öğrencisinin katılımıyla yaptığı çalışmasında öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin mükemmeliyetçilik alt boyutlarından düzen boyutuna ilişkin tutum ve davranışları arttıkça saldırganlık düzeyleri azalmakta; mükemmeliyetçiliğin diğer alt boyutlarıyla ilgili tutumları arttıkça saldırganlık düzeyleri de artmaktadır.

Şirin'in[94] ilköğretim 8. Sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada mükemmeliyetçilik psikoeğitim programının öğrencilerin akademik başarısı ve mükemmeliyetçilik düzeylerine etkisi incelenmiştir. Çalışma grubunu oluşturan 15 erkek ve 15 kız öğrenciye 11 oturumluk akılcı duygusal yaklaşıma dayalı psikoeğitim programı uygulanmıştır Elde edilen bulgular psikoeğitim programının öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerini azaltmasına rağmen akademik başarıları üzerinde etkili olmadığını göstermiştir.

---

[92] Sertan Kağan, "Bilişsel Davranışçı Terapiye Dayalı Mükemmeliyetçilik Eğitiminin Sporcuların Mükemmeliyetçilik, Başarı Güdüsü ve Başarısızlık Korkusuna Etkisi." (Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006).

[93] Hafize Şahin, "Lise Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik ve Saldırganlık İlişkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü 2011).

[94] Asiye Büşra Şirin, "Mükemmeliyetçilikle İlgili Psikoeğitim Programının İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Akademik Başarılarına Etkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011).

Çelik ve Şenay Güzel[95], ergenlerde sosyal görünüş kaygısı ile mükemmeliyetçilikteki ilişkide benlik saygısının aracı rolünü incelemişlerdir. 14-18 yaş arasında lise öğrenimi görmekte olan 274 öğrenci çalışmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre ergenlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ergenlerin mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygıları arttıkça benlik saygılarının düştüğü belirlenmiştir. Mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından hatalara aşırı ilgi, ebeveyn eleştirisi ve davranışlarından endişe duyma düzeyi yükseldikçe sosyal görünüş kaygısının arttığı ve buna bağlı olarak benlik saygısının azaldığı görülmektedir.

Satıcı[96], genç yetişkinlerde mükemmeliyetçilik ve romantik ilişki doyumu arasında duygusal zeka ve bilinçli farkındalığın aracı rolünü incelemiştir. Artvin Çoruh Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 294'ü kadın 127'si erkek toplam 421 üniversite öğrencisi araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Elde edilen verilere göre mükemmeliyetçilik düzeyi azaldıkça duygusal zeka ve bilinçli farkındalık artmakta ve buna bağlı olarak romantik ilişki doyumu da artmaktadır. Kısmi aracılık nedeniyle mükemmeliyetçilik düzeyinin azalması doğrudan romantik ilişki doyumunu etkilemektedir. Mükemmeliyetçilik düzeyi arttıkça romantik ilişki doyumu azalmaktadır.

Odacı ve Kaya[97], yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve umutsuzluk düzeylerinin akademik erteleme davranışı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın katılımcıları 2016-2017 akademik yılında Bayburt Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 278 kadın ve 206 erkek olmak üzere toplam 484 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma bulguları öğrencilerin uyumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri arttıkça akademik erteleme davranışının da arttığını;

[95] Esma Çelik, ve Halime Şenay Güzel, "Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki: Benlik Saygısının Aracı Rolü", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* C. 16, S. 2 (2018): 235-256.

[96] Begüm Satıcı, "Genç Yetişkinlerde Mükemmeliyetçilik ile Romantik İlişki Doyumu Arasında Duygusal Zeka ve Bilinçli Farkındalığın Aracılık Rollerinin İncelenmesi." (Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018).

[97] Hatice Odacı, ve Feridun Kaya, "Mükemmeliyetçilik ve Umutsuzluğun Akademik Erteleme Davranışı Üzerindeki Rolü: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, C. 9, S. 1 (2019): 43-51.

olumlu mükemmeliyetçilik düzeyleri arttıkça akademik erteleme davranışının azaldığını göstermiştir.

Akça[98], Diyarbakır'da Bilim ve Sanat Merkezi sınavına katılan öğrenci velilerinin sınav kaygıları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 301 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada velilerin 160'ı anne, 141'i ise babadır. Elde edilen sonuçlara göre uyumsuz mükemmeliyetçi velilerin sınav kaygılarının yüksek olduğu; uyumlu mükemmeliyetçiliğe sahip velilerin sınav kaygılarının ise düşük olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra uyumlu mükemmeliyetçi velilerin çocuklarından beklentilerinin daha gerçekçi olmasına karşın uyumsuz mükemmeliyetçi velilerin çocuklarını "üstün zekalı" olarak tanımlama eğilimde oldukları görülmüştür. Ek olarak mükemmeliyetçi kişilik özelliği velilerin sınav kaygısını anlamlı olarak yordamaktadır.

Akın[99], İstanbul' da lise öğrenimi görmekte olan 768 öğrenciyle yaptığı çalışmada ergenlerin bilişsel esneklik, affetme ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin sınıf, cinsiyet ve ebeveyn tutumlarıyla ilişkisini incelemiştir. Çalışma sonuçlara göre ergenlerin bilişsel esneklik, affetme ve mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemekle birlikte anne baba tutumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıca mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin ve bilişsel esnekliğin sınıf düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve bilişsel esneklik arasında pozitif yönlü, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve affetme arasında ise negatif yönlü ilişki olduğu saptanmıştır.

Başçı[100] yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük, mükemmeliyetçilik ve öz duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Gaziantep Üniversitesine devam etmekte olan 266 kadın 135 erkek olmak üzere toplam 401 öğrenci ile yürütülen çalışmada öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında pozitif yönlü; öz

[98] Engin Akça, "Üstün Zekalı Tanısı için Başvuran Ebeveynlerde Mükemmeliyetçilik ve Kaygı Düzeyinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020).
[99] Gönül Akın, "Ergenlerde Bilişsel Esneklik, Affetme ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021).
[100] Zehra Başçı, "Üniversite Öğrencilerinde Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Mükemmeliyetçilik ile Öz Duyarlılık Arasındaki İlişki." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).

duyarlılık ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında negatif yönlü ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Alt ölçekler incelendiğinde öğrencilerin kendilerine yönelik ve sosyal çevrenin onayına yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri arttıkça belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin arttığı ve belirsiz olan gelecekten endişe duyma düzeylerinin de arttığı görülmüştür.

2.1.5. Mükemmeliyetçilikle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Mills ve Blankstein[101] üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada mükemmeliyetçiliğin, içsel ve dışsal motivasyonun öğrenme stratejileri üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonuçları kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin motivasyon ve öğrenme stratejileri ile pozitif yönlü anlamlı ilişkisi olduğunu buna karşın toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçiliğin motivasyon ve öğrenme stratejileri ile negatif yönlü ilişkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırma bulguları kendine yönelik mükemmeliyetçi öğrencilerin akademik başarı için içsel motivasyona sahip olduğunu; sosyal kaynaklı mükemmeliyetçi öğrencilerin ise başkalarının onay ve takdirine yani dışsal motivasyona sahip olduğunu göstermiştir.

Fedewa, Burns ve Gomez[102] yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ile suçluluk, utanç ve gurur arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 174 kadın 56 erkek olmak üzere toplam 230 üniversite öğrencisiyle yürütülen araştırma sonuçlarına göre olumlu mükemmeliyetçilik suçluluk, utanç ve kaygı ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki; gururun olumlu boyutuyla pozitif yönlü anlamlı bir ilişki içerisindedir. Buna karşın olumsuz mükemmeliyetçilik suçluluk, utanç ve kaygı ile pozitif yönlü; gururun olumlu boyutu ile negatif yönlü anlamlı ilişki içerisindedir.

Zhang, Gan ve Cham[103] tarafından gerçekleştirilen araştırmada mükemmeliyetçilik, akademik tükenmişlik ve bağlılık arasındaki ilişki incelenmiştir.

---

[101] Jennifer S Mills, ve Kirk R Blankstein, "Perfectionism, Intrinsic vs Extrinsic Motivation, and Motivated Strategies for Learning: A Multidimensional Analysis of University Students", *Personality and Individual Differences*, C. 29, S. 6 (2000): 1191-1204.

[102] Brandy A Fedewa, Lawrence R Burns, ve Alex A Gomez, "Positive and Negative Perfectionism and the Shame/Guilt Distinction: Adaptive and Maladaptive Characteristics", *Personality and Individual Differences*, C. 38, S. 7 (2005): 1609-1619.

[103] Yiwen Zhang, Yiqun Gan, ve Heining Cham, "Perfectionism, Academic Burnout and Engagement Among Chinese College Students: A Structural Equation Modeling Analysis", *Personality and Individual Differences*, C. 43, S. 6 (2007): 1529-1540.

Araştırma Çin'de üniversiteye devam etmekte olan 482 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar olumsuz mükemmeliyetçiliğin tükenmişlikle; olumlu mükemmeliyetçiliğin bağlılıkla anlamlı ilişkisi olduğunu göstermiştir.

Kutlesa ve Arthur[104], üniversite öğrencilerinin olumsuz mükemmeliyetçi eğilimlerini olumlu mükemmeliyetçiliğe çevirmek için 8 haftalık grup terapisi uygulamışlardır. Grup terapisinde bilişsel davranışçı ve kişilerarası yaklaşımlar kullanılarak öğrencilerin olumsuz mükemmeliyetçi tutum ve davranışları değiştirilmeye çalışıldı. Grup terapilerine katılan deney grubundaki 30 öğrenciye ve kontrol grubundaki 30 öğrenciye Beck Depresyon Envanteri ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği uygulandı. Elde edilen veriler deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla depresyon, kaygı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin anlamlı olarak azaldığını ve öğrencilerin mükemmeliyetçiliğin olumsuz sonuçlarından daha az etkilenmeye başladığını göstermiştir.

Ashby, Noble ve Gnilka[105] uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik, stres, depresyon ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonuçları uyumsuz mükemmeliyetçi bireylerin stres ve depresyon düzeylerinin uyumlu mükemmeliyetçi bireylere kıyasla daha yüksek olduğunu ve yaşam doyumu düzeylerinin düşük olduğunu göstermiştir.

Cook ve Kearney[106] yaptıkları araştırmada ebeveyn mükemmeliyetçiliği, psikopatolojik belirtileri ve çocuk mükemmeliyetçiliği arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 8-17 yaş aralığındaki 160 çocuk araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Araştırmanın değişkenleri 8-9 yaş, 10-11 yaş, 12-13 yaş, 14-15 yaş, 16-17 yaş olmak üzere 5 grupta incelenmiştir. 16-17 yaş grubundaki çocukların kendine yönelik mükemmeliyetçilik puanları en yüksek çıkmıştır. Annenin mükemmeliyetçilik düzeyi ve psikopatolojisi çocuğun kendine yönelik ve sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçiliğini yordamıştır.

---

[104] Natasha Kutlesa, ve Nancy Arthur, "Overcoming Negative Aspects of Perfectionism through Group Treatment", *Journal of Rational Emotional Cognitive Behavioral Therapy*, C. 26, S. 3 (2008): 134-150.
[105] Jeffrey S Ashby, Christina L Noble, ve Philip B Gnilka, "Multidimensional Perfectionism, Depression, and Satisfaction with Life: Differences Among Perfectionists and Tests of a Stress-Mediation Model", *Journal of College Counseling*, C. 15, S. 2 (2012): 130-143.
[106] Caitlin L Cook, ve Christopher A Kearney, "Parent Perfectionism and Psychopathology Symptoms and Child Perfectionism", *Personality and Individual Differences*, C. 70 (2014): 1-6.

Ashby ve Gnilka[107] tarafından yapılan çalışmada çok boyutlu mükemmeliyetçilik, algılanan stres ve baş etme becerileri (görev odaklı, duygu odaklı, sosyal oyalanma ve dikkat dağıtma) arasındaki ilişki incelenmiştir. 323 lisans öğrencisinin katılımıyla yapılan çalışmada uyumlu mükemmeliyetçiliğe sahip öğrencilerin stresle baş etmede görev odaklı ve sosyal oyalanma puanları yüksek iken uyumsuz mükemmeliyetçi öğrencilerin duygu odaklı ve dikkat dağıtma puanlarının yüksek çıktığı görülmüştür.

Madigan[108], mükemmeliyetçilik ve akademik başarıya ilişkin bir meta analiz çalışması yapmıştır. İncelenen 37 çalışmadan elde edilen verilere göre mükemmeliyetçi çabalar ile akademik başarı arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki; mükemmeliyetçi kaygılar ile akademik başarı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu da mükemmeliyetçi kaygıların öğrencilerin akademik başarısını engellediğini göstermektedir.

2.2. Prososyal Davranış

Olumlu sosyal davranış ile eş anlamlı olarak kullanılan, niteliği ve sonucu bakımından pozitif olan "prososyal" kavramı 1963 yılında Bryan ve Rosenhan tarafından sosyal psikoloji literatürüne kazandırılmıştır. Bryan prososyal davranışı yardım etme, fedakarlık yapma gibi sosyal sorumluluk kapsamında sergilenen davranış olarak değerlendirirken Rosenhan ise bireyin herhangi bir çıkar gözetmeden uluslararası değerlerden ortaya çıkan özgeci davranışlarını prososyal davranışlar olarak nitelendirmiştir.[109] Psikoloji alanında ise prososyal davranışlara yönelik ilk çalışmalar Mc Dougall tarafından yapılmıştır. Mc Dougall prososyal davranışları ''*ebeveyn içgüdüsü ile gelişen şefkat duygusundan doğan davranışlar*'' olarak değerlendirmiştir.[110]

[107] Jeffrey S Ashby, ve Philip B Gnilka, "Multidimensional Perfectionism and Perceived Stress: Group Differences and Test of a Coping Mediation Model", *Personality and Individual Differences,* C.119 (2017): 106-111

[108] Daniel J Madigan, "A Meta-Analysis of Perfectionism and Academic Achievement", *Educational Psychology Review*, C. 31 (2019): 967-989.

[109] Laura G Wispe, "Positive Forms of Social Behavior: An Overview", *Journal of Social Issues,* C. 28, S. 3 (1972): 1-19.

[110] Louis A Penner, John F Dovidio, Jane A Piliavin, ve David A Schroeder, "Prosocial Behavior: Multilevel Perspectives", *Annual Review of Psychology*, C. 56, S. 1 (2005): 365–392.

Bireyin yardım etme, paylaşma ve işbirliği yapma gibi herhangi bir çıkar sağlamadan başkalarının yararına olan davranışları prososyal davranış olarak tanımlanmaktadır.[111] Prososyal davranış, bireyin baskı altında kalmadan tamamen kendi arzusu ile bir gruba ya da bir kişiye yararlı olabilecek gönüllü davranışlarını ifade eder.[112] Yapılan başka bir tanımlamada prososyal davranış bireyin kendi yararına olan durumu başka bir kişi için gönüllü bir şekilde feda etmesi olarak ifade edilmiştir.[113]

Cialdini, Kenrick ve Baumann prososyal davranışları dışsal ödüller ve beklentiler haricindeki nedenlerden ötürü bir başkasına yardım etmek ve fayda sağlamak amacıyla sergilenen davranışlar olarak tanımlamışlardır. Prososyal davranış sergileyen bireyler ödül veya karşılık beklentisi içerisinde olmaz, yapılan iyiliğin önemi ve yardım edilen bireyin refahı gözetilir.[114]

Bazı araştırmacılar prososyal davranışların doğuştan geldiğini ve bu davranışların insan doğasının bir parçası olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu teoriye göre prososyal davranışlar kişilerarası iletişimin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde büyük rol oynar ve öğrenilmeden ortaya çıkabilirler.[115] Flouri ve Sarmadi prososyal davranışları bireylerin koruma, yardım etme ve paylaşma ile karakterize edilen kişisel özellikleri olarak tanımlamışlardır.[116]

---

[111] Martin L Hoffman, "The Development of Prosocial Behavior", *Development of Prosocial Motivation: Empathy and Guilt*, ed. Nancy Eisenberg (New York: Academic Press, 1982), 281.
[112] Nancy Eisenberg, ve Paul H Mussen, *The Roots of Prosocial Behavior in Children* (Cambridge: Cambridge University Press, 1989), 3.
[113] Servet Özdemir, Ferudun Sezgin, Hüseyin Şirin, Emin Karip, ve Serdar Erkan, "İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algılarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 38, S. 38 (2010): 213-224.
[114] Sümeyra Çelik Kahraman, "Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve 48-72 Aylık Çocuklarda Prososyal Davranışların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019).
[115] Abdulkadir Çekin, "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Prososyal Davranış Eğilimleri Üzerine Nicel bir İnceleme", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 6, S. 28 (2013): 34-45.
[116] Eirini Flouri, ve Zahra Sarmadi, "Prosocial Behavior and Childhood Trajectories of Internalizing and Externalizing Problems: The Role of Neighborhood and School Contexts", *Developmental Psychology*, C. 52, S. 2 (2016): 253-258.

Yardım etme, işbirliği yapma, koruma, fedakarlık gibi davranışları kapsayan prososyal davranış bencillik, saldırganlık ve zarar verme gibi antisosyal davranışların zıttıdır.[117] [118] [119]

Prososyal davranış, empati, işbirliği, koruma, yardım etme, başkalarının iyiliğini gözetme, rahatlatma ve teselli etmenin yanı sıra gönüllülük ve fedakarlık gibi pek çok davranışı kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır.[120] Bu boyutların bir ucunda faydacı (benmerkezci) diğer ucunda ise özgeci (başkaları odaklı) prososyal davranışlar yer almaktadır.[121] Faydacı prososyal davranış sergileyen bireyler kendi üzüntülerinden ve problemlerinde uzaklaşmak veya insanların eleştirilerinden kaçmak için yardım davranışında bulunurlar. Özgeci veya başkaları odaklı prosoyal davranışlar ise bireyin kendisiyle ilgili değildir. Özgeci prososyal davranış sergileyen bireyler insanların pozitif duygularına, değerlerine ve davranışlarına odaklanmaktadır.[122]

Prososyal davranışların dört boyutu bulunmaktadır. Bunlar; özgeci, itaatkar, duygusal ve kamusal prososyal davranışlardır. Bununla birlikte Carlo ve Randall[123] çalışmalarında bu dört boyuta ek olarak acil (aniden ortaya çıkan durumlarda yardım etme) ve gizli (diğer insanların bilgisi dışında yapılan yardımlar) olmak üzere iki boyut olduğunu daha ifade etmişlerdir.

Özgeci prososyal davranışlar bireyin başkalarından gelebilecek herhangi bir ödül beklentisi içerisine girmeden tamamen karşılıksız ve gönüllü olarak yaptığı yardım davranışlarını kapsamaktadır. Özgeci prososyal davranışlar sergileyen birey başkalarından herhangi bir şey almayacağını bilse de bunu sürdürür. İtaatkar prososyal

---

[117] Daniel Bar-Tal, "Sequential Development of Helping Behavior: A Cognitive-Learning Approach", *Developmental Review*, C. 2 (1982): 101-124.

[118] Yasemin Zehra Salıkutluk, "Çocukların Prososyal Davranışlarının Ebeveynlerin Prososyal Davranışları ve Çocuk Sevme Eğilimleriyle İlişkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017).

[119] Oğuzhan Taşdemir, "Öğretmenlerde Prososyal Davranışların İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik ile İlişkisinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2020).

[120] Gustavo Carlo, ve Brandy A Randall, "The Development of a Measure of Prosocial Behaviors for Late Adolescents", *Journal of Youth and Adolescence*, C. 31, S. 1 (2002): 31-44.

[121] Eirini Flouri, ve Zahra Sarmadi, "Prosocial Behavior and Childhood Trajectories of Internalizing and Externalizing Problems: The Role of Neighborhood and School Contexts", *Developmental Psychology*, C. 52, S. 2 (2016): 253-258.

[122] Temel Çalık, Yaşar Özbay, Arif Özer, Türker Kurt, ve Mehmet Kandemir, "İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Zorbalık Statülerinin Okul İklimi, Prososyal Davranışlar, Temel İhtiyaçlar ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, C. 60, S. 60 (2009): 555-576.

[123] Carlo, ve Randall, a.g.m., 34.

davranışlarda birey ancak başkaları kendisinden istediği zaman yardım etme davranışını sergilemektedir. "Birileri benden yardım isterse hiç tereddüt etmeden yardım ederim." cümlesi itaatkar prososyal davranış örneğini göstermektedir. Bu boyutta bireyler başkalarından gelen sözlü ya da sözsüz yardım istediğini yerine getirirler. Kamusal prososyal davranışlar birey tarafından gerçekleştirilen yardım davranışlarını başkalarının görebileceği şekilde, insanların gözü önünde gerçekleştirilmesini ifade eder. Gönüllü olarak kamusal prososyal davranışlar sergileyen birey başkaları tarafından onaylanmak, saygı görmek ve değerli olduğunu hissetmek ister. Duygusal prososyal davranışlar, kişinin yoğun duyguları nedeniyle yaptığı yardım davranışlarını kapsamaktadır. Son olarak acil ve gizli prososyal davranışlardan acil prososyal davranış kriz ve ani ihtiyaç anında görülürken; gizli prososyal davranışlar başkasının haberi olmadan yapılan yardımları kapsamaktadır.[124]

2.2.1. Prososyal Davranış Türleri

2.2.1.1. Paylaşma

Paylaşma, bireyin sahip olduğu bir eşyayı, nesneyi, bilgiyi veya başka herhangi bir kaynağı başkalarına fayda sağlamak amacıyla onlara sunması ya da ortak kullanması olarak tanımlanmıştır.[125] Bir başka tanımda paylaşma "*sahip olduğumuz özelliklerin ve nesnelerin bir kısmını başkasına verebilmek*" olarak açıklanmıştır.[126]

Küçük çocuklar sıklıkla başkalarına eşya verme yönelimindedirler. Ebeveynler, kardeşler, akranlar veya başka yetişkinler sözel olarak istediklerini ifade ettikleri veya ellerini çocuğa uzattıkları takdirde çocuklar ellerindeki nesneyi verir.[127] Paylaşma davranışı doğuştan sahip olunan bir davranış olmamakla birlikte sosyal yaşamın bir getirisi olarak zamanla kazanılır.[128] Paylaşma davranışının hangi yaştan

---

[124] Gustavo Carlo, Anne Hausmann, Stacie Christiansen, ve Brandy A Randall, "Sociocognitive and Behavioral Correlates of a Measure of Prosocial Tendencies for Adolescents", *Journal of Early Adolescence*, C. 23, S. 1 (2003): 107-134.

[125] Nancy Eisenberg, Richard A Fabes , ve Tracy L Spinrad, "Prosocial Development" *Handbook of Child Psychology: Social, Emotional, and Personality Development*, ed. William Damon ve Richard M Lerner (New York: John Wiley & Sons, 2006), 646-718.

[126] Ayşe Sözkesen, "60-72 Aylık Çocukların Değer Eğitiminde Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015).

[127] Dale F Hay, ve Kaye V Cook, "The Transformation of Prosocial Behavior from Infancy to Childhood" *Socioemotional Development in the Toddler Years: Transitions and Transformations*, ed. Celia A Brownell ve Claire B Kopp (New York: The Guilford Press, 2007), 105.

[128] Yasemin Şahin, "Okul Öncesi Çocuklarda Değerler Eğitimi Kapsamında Yardımlaşma ve Paylaşma Değerleri." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017).

itibaren kazanıldığını inceleyen çalışmalarda çocukların paylaşma davranışını iki yaşından itibaren sergilediği gözlemlenmiş olmasına rağmen dönemin benmerkezci yapısı nedeniyle paylaşma davranışının yeterli ölçüde geliştiği söylenememektedir.[129] Üç yaşından itibaren çocuklarda oyuncaklarını paylaşma ve diğerlerine yardım etme davranışı görülse de bu davranışlar amaca ulaşmak için yapılmaktadır.[130] Dört yaşından itibaren çocukların sosyalleşme düzeyi ile birlikte paylaşma davranışından büyük bir artış söz konusudur. Ancak bu dönemde çocuklarda eşit paylaşmak yerine kendi çıkarlarını gözetme durumu vardır ve çocuklar kendilerine daha fazla pay almak isterler.[131] Bu nedenle dört yaşına kadar çocuklardan tam anlamıyla paylaşma davranışı gerçekleştirmesi beklenememektedir. Benmerkezci olan çocuklar beş altı yaşından itibaren sosyal yaşamın gerekliliği olarak paylaşmayı öğrenir.[132]

Ugurel-Semin[133] tarafından yapılan araştırmada çocukların kendilerine hediye edilen fındıkları paylaşma davranışları incelenmiştir. 4-6 yaş grubundaki çocukların %33'ünün, 7-10 yaş grubundaki çocukların %77'sinin, 11-16 yaş grubundaki çocukların ise tamamının fındıklarını paylaştığı görülmüştür. Araştırma sonucu paylaşma davranışının yaşla birlikte arttığı görüşünü desteklemektedir.

2.2.1.2. Yardımlaşma

Bireyin sahip olduğu kaynakları bir başkasının iyiliği için kullanması veya başkasının yükünü hafifletmek amacıyla yaptığı eylemler yardım davranışı olarak tanımlanmaktadır.[134] Prososyal davranışların yapı taşlarından biri olan yardım etme davranışı, ödül veya herhangi başka bir karşılık beklentisi olmaksızın yardıma ihtiyacı

[129] Hülya Gülay, ve Berrin Akman, *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler* (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2009).
[130] Margarita Svetlova, Sara R Nichols, ve Celia A Brownell, "Toddlers' Prosocial Behavior: From Instrumental to Empathic to Altruistic Helping", *Child Development*, C. 81, S. 6 (2010): 1814-1827.
[131] Peter R Blake, ve David G Rand, "Currency Value Moderates Equity Preference Among Young Children", *Evolution and Human Behavior*, C. 31, S. 3 (2010): 210-218.
[132] Alex Shaw, ve Kristina R Olson, "Children Discard a Resource to Avoid Inequity", *Journal of Experimental Psychology General*, C. 141, S. 2 (2011): 382-395.
[133] Refia Ugurel-Semin, "Moral Behavior and Moral Judgement of Children", *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, C. 47, S. 2 (1952): 463-474.
[134] Muhammet Şükrü Aydın, ve Sema Karakelle, "3-4 Yaş Çocuklarında Zihin Kuramı ve Kendini Düzenleme Becerisinin Yardım Davranışları Üzerindeki Etkisi", *Nesne Psikoloji Dergisi*, C. 4, S. 8 (2016): 205-226.

olan kişileri içinde bulundukları durumdan kurtarmak için sergilenen davranışları kapsamaktadır.[135]

Yardımlaşma davranışı kendi içerisinde araçsal yardım etme, empatik (teselli edici) yardım etme ve özgeci yardım etme olarak üç farklı sınıfa ayrılmaktadır.[136] Araçsal yardım etmede birey bir başkasının hedefine neden ulaşamadığını tespit eder ve hedefine ulaşması için çözüm yolu bularak yardım etmek için harekete geçer.[137] Örneğin karşıdaki kişinin uzanamadığı bir eşyayı verme ya da yere dökülen nesneleri toplarken ona yardımcı olma gibi davranışlar araçsal yardım sayılabilir. Empatik yardım etme ya da diğer adıyla teselli edici yardım ise stresli ve acı çeken birine karşı gösterilen ilgi, rahatlatma, teselli etme davranışlarını kapsamaktadır. Özgeci yardım etme davranışı ise içten ve samimi bir şekilde yapılmasa bile bireyin karşısındaki kişinin yararını gözeterek sergilediği davranışları kapsamaktadır.[138]

2.2.1.3. İşbirliği

İşbirliği insanların, bilgi paylaşımında bulunarak ortak bir amaç doğrultusunda beraber hareket etmeleri için zaman ve enerji harcamaları olarak tanımlanmaktadır.[139] İşbirliği yapmak bireylerin hedeflerine daha kısa sürede ve daha az enerji ile ulaşabilmesini sağlarken aynı zamanda işbirliği yapan kişiler arasında da yakın ilişkiler gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında işbirliği bireylerin yararının gözetildiği prososyal davranış türlerinden biridir.[140]

Çocuklarda işbirliği davranışı 2-6 yaş aralığında gelişim göstermektedir. Bu dönemde sosyal ilişkileri artan çocuklar akranları ve başkalarıyla zaman geçirmeyi ve sosyal ilişkilerin yapısını anlamaya başlar.[141] Hay tarafından 18-24 aylık çocuklarla

---

[135] Burcu Bağçı Çetin, "Prososyal Davranış Psikoeğitim Programının Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarına, Sosyal Duygusal Uyumuna ve Yaşam Doyumuna Etkisi." (Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).

[136] Zeynep Şen, "Okul Öncesi Çocukların Paylaşma, Yardımlaşma ve Rahatlatma Becerilerini Geliştirme Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018).

[137] Kristen A Dunfield, "A Construct Divided: Prosocial Behavior as Helping, Sharing, and Comforting Subtypes", *Frontiers in Psychology*, C. 5, S. 958 (2014): 1-13.

[138] Muhammet Şükrü Aydın, ve Sema Karakelle, "3-4 Yaş Çocuklarında Zihin Kuramı ve Kendini Düzenleme Becerisinin Yardım Davranışları Üzerindeki Etkisi", *Nesne Psikoloji Dergisi*, C. 4, S. 8 (2016): 205-226.

[139] Demet Gürüz, ve Ayşen Temel Eğinli, *İletişim Becerileri Anlamak, Anlatmak, Anlaşmak* (İstanbul : Nobel Akademik Yayıncılık, 2008), 50.

[140] A.g.t.

[141] Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2011), 105.

yapılan çalışmada işbirliği davranışının yaşla pozitif ilişkisi olduğu bulunmuştur.[142] Buna karşın işbirliği davranışındaki artışın yaşla doğru orantılı olarak devam etmediği belirtilmiştir. Jackson ve Tisak[143] tarafından yapılan bir başka çalışmada 7-12 yaş aralığındaki çocukların oda temizleme veya duvar boyama gibi etkinliklerle işbirliğine yönelik prososyal davranışları incelenmiştir. Edinilen bulgular yaşça küçük çocukların işbirliği içerisinde olduklarını gösterirken yaşça büyük çocuklar işbirliği yapmamayı tercih etmişlerdir. Araştırmacılara göre yaşça büyük çocukların tercihini ortamın rekabetçi olması ve ilerleyen yaşla birlikte rekabete yönelik artan farkındalıkları olumsuz yönde etkilemiştir.

2.2.2. Prososyal Davranışın Ögeleri

Bu bölümde prososyal davraşın temelini oluşturan özgecilik, empati, sempati, rol üstlenme ve perspektif alma ögelerine yer verilmiştir.[144]

2.2.2.1. Özgecilik

İlk kez Fransız sosyolog Auguste Comte tarafından kullanılan özgecilik kavramı ‘’başkalarının iyiliği için yaşama’’ anlamında kullanılmıştır.[145] Temelde özgecilik bireyin gönüllü olarak herhangi bir karşılık beklemeksizin başkaları için yaptığı yardım davranışlarını kapsamaktadır. Oliner[146] ise özgeciliği kahramanca özgeci davranış ve geleneksel özgeci davranış olarak sınıflandırmıştır. Kahramanca özgeci davranışta birey yardım etmek için büyük fedakarlık yapar ya da risk alır, maddi karşılık beklemez ve tamamen gönüllü olarak hareket eder. Geleneksel özgeci davranışta ise yardım etme için büyük bir risk almak ya da fedakarlık yapmak gerekmez.

Yardım ederken alınan haz bireyin özgeci davranışının yapı taşını oluşturmaktadır. Sergilenen özgeci davranışlar içselleştirilmiş normlara ve kurallara

---

[142] Dale F Hay, “Cooperative Interactions and Sharing between Very Young Children and Their Parents”, *Developmental Psychology*, C. 15, S. 6 (1979): 647-653.
[143] Melanie Jackson, ve Marie S Tisak, “Is Prosocial Behaviour a Good Thing? Developmental Changes in Children's Evaluations of Helping, Sharing, Cooperating, and Comforting”, *British Journal of Developmental Psychology*, C. 19, S. 3 (2001): 349-367.
[144] Engin Karadağ, ve Işıl Mutafçılar, “Prososyal Davranış Ekseninde Özgecilik Üzerine Teorik Bir Çözümleme”, *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8 (2009): 41-69.
[145] A.g.m.
[146] Fatma Nur Tekin, “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Prososyal Davranış Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.” (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019).

dayanmakla birlikte bireyin sempati duygusundan kaynaklanan başkalarının iyiliğini ve refahını gözetme, onların sıkıntısını azaltmak veya ortadan kaldırmak amacıyla bilinçli ve gönüllü bir şekilde gerçekleştirilmektedir.[147]

Bencilliğin zıttını ifade eden özgeciliğin alanyazında prososyal davranış terimiyle iç içe geçmiş olduğu görülmektedir.[148] Alanyazında aynı anlamda kullanılmalarına karşın prososyal davranış ve özgecilik arasındaki temel fark sergilenen davranışın altında yatan amaç ve niyettir. Richaud, Mesurado ve Cortada[149] sergilenen her prososyal davranışın özgeci davranış olarak değerlendirilemeyeceğini ancak yapılan her özgeci davranışın prososyal davranış olarak kabul edilebileceğini vurgulamışlardır. Çünkü özgecilik ahlaki olarak bir üst davranıştır ve saf erdemle gerçekleştirilen bir eylemdir. Özetle özgeci davranış sergileyen bireylerde kişinin içsel motivasyonu esas olmakla birlikte insanlar birbirleri için değerlidir.[150]

2.2.2.2. Empati

Empati bireyin karşısındakinin düşüncelerini anlaması, duygularını hissetmesi ve bunları karşısındaki kişiye hissettirmesi sürecidir. Diğer bir deyişle bireyin karşısındakinin hüzün, sevinç, korku, keder gibi duygularını hissedebilmesi veya o an neye ihtiyacını olduğunu anlayabilmesi ve bunu yargılamadan karşısındaki kişiye iletebilmesidir.[151] Yapılan bir diğer tanıma göre empatinin üç süreci bulunmaktadır: Bu süreç bireyin karşısındaki kişinin düşüncelerini doğru ve net bir şekilde anlaması, hissettiklerini hissetmesi, tüm bunları söz ve davranışlarıyla karşısındaki kişiye iletmesidir.[152]

Empatinin bilişsel ve duygusal olmak üzere iki boyutu vardır. Empatinin bilişsel boyutunda birey olaylara karşısındaki kişinin bakış açısından yaklaşırken; duygusal boyutunda ise birey karşısındaki kişinin yaşadığı mutluluk veya üzüntü gibi

---

[147] Asiye Kumru, Gustavo Carlo, ve Carolyn Pope Edwards, "Olumlu Sosyal Davranışların İlişkisel, Kültürel, Bilişsel ve Duyuşsal Bazı Değişkenlerle İlişkisi", *Türk Psikoloji Dergisi*, C. 19, S. 54 (2004): 109-125.
[148] Tekin, a.g.m.
[149] Maria Cristina Richaud, Belen Mesurado, ve Ana Kohan Cortada, "Analysis of Dimensions of Prosocial Behavior in an Argentinean Sample of Children", *Psychological Reports*, C. 111, S. 3 (2012): 687-696.
[150] Funda Gül Genç, "Annelerin Prososyal Davranışları ve Tutumları ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).
[151] Fatma Ünal, "Çocuklarda Empatinin Gelişimi: Empatinin Gelişiminde Anne-Baba Tutumlarının Etkisi", *Milli Eğitim*, C. 36, S. 176 (2007): 134-148.
[152] Üstün Dökmen, *İletişim Çatışmaları ve Empati* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2016).

duyguları paylaşabilir. Prososyal olgunluk bilişsel ve duygusal gelişim düzeyiyle bağlantılı olarak geliştiği için empati kavramı prososyal davranışların temel ögelerinden birini oluşturmaktadır.[153]

Empatinin gelişim sürecine yönelik yapılan araştırmalarda empati yeteneğinin doğuştan gelip gelmediği konusunda araştırmacılar arasında fikir birliğine varılamamıştır.[154] Piaget' e göre okul öncesi dönemde çocukların bilişsel gelişimi tamamlanmadığı için başkalarının duygu ve düşüncelerini anlayarak empati yapamazlar çünkü bu dönemde çocuklar benmerkezcidirler.[155] Buna karşın empatinin doğuştan gelen ve bebeklikte başladığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Hoffman; Martin ve Clark[156] tarafından yapılan araştırmalarda yenidoğan bebeklere yapay ağlama, şempanzelere ait ağlama sesi ve insanlara ait ağlama sesleri dinletilmiştir. Bebekler ağlama sesinden rahatsız olduklarını gösterirken başka bir bebeğin ağlama sesine dinledikleri diğer ağlama seslerinden daha güçlü tepki vermişlerdir. Araştırmacılar bebeklerin ağlamaya karşı vermiş oldukları tepkinin gürültüye karşı verilen basit bir tepki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Empati yeteneği yaş ve bilişsel olgunlukla birlikte gelişmektedir. Hoffman, empatinin gelişiminde "evrensel empati, egosantrik (benmerkezci) empatik sıkıntı, yarı egosantrik empatik sıkıntı ve gerçeğe uygun empatik sıkıntı" olmak üzere dört evre olduğunu açıklamıştır.[157]

"Evrensel empati" olarak adlandırılan ilk evre 0-2 yaş aralığındaki erken bebeklik dönemini kapsar. Yenidoğan bebekler kendilerini başkalarından ayırt edemezler. Yenidoğan bebek, ağlayan başka bir bebeğe karşı benzer şekilde huzursuzluk geliştirerek ağlama tepkisi verir. Bu ağlama basit bir tepki değil; empatinin erken ve ilkel öncüsü olarak kabul edilebilecek bir geri bildirimdir. "Egosantrik empatik sıkıntı" olan ikinci evre birinci yaşın sonlarında görülür. Bu evrede bebekler kendilerini diğerlerinden ayırt etmeye ve ayrı bir "ben" oluşturmaya

[153] Damla Yıldız, "Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Oluş ve Yaşamda Anlamın Yordayıcısı Olarak Prososyal Davranışlar." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).
[154] Elif Gökçe Ersoy, ve Ferdi Köşger, "Empati: Tanımı ve Önemi", *Osmangazi Tıp Dergisi*, C. 38, S. 2 (2016): 9-17.
[155] Asuman Yüksel, "Kavram, Kapsam ve Tarihsel Gelişim Bağlamında Empati", *Empatiyle Gelişmek Empatiyi Geliştirmek: Çocuk ve Empati*, ed. Yücel Kabapınar (Ankara : Pegem Akademi, 2015), 13.
[156] Martin L Hoffman, *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice* (New York: Cambridge University Press, 2000), 64-65.
[157] A.g.e.

başlarlar. Ancak bunu yaparken başkalarının farklı ihtiyaçları olabileceğinin farkında değillerdir. Bebek etrafındaki kişilerin sıkıntılarını fark etse bile gerekli tepkiyi göstermeyebilir ya da yaşadıkları sıkıntılara verdikleri tepki ile fark ettikleri empatik sıkıntılara verdikleri tepki aynı olabilir. İkinci yaşın başından itibaren görülen üçüncü evre "yarı egosantrik empatik sıkıntı" evresidir. Bu evrede başkalarına karşı tamamen benmerkezci olmayan çocuklar kendilerini diğerlerinden ayırt edebilmesine karşın diğerlerinin içsel durumlarını tam olarak anlayamaz. Çocuklar sadece kendilerini rahatlatmaya yönelik davranışlar sergilemez aynı zamanda başkalarıyla da empatik olarak ilgilenirler ve kucaklayarak, öperek, dokunarak onları rahatlatmaya çalışırlar. Son evre olan "gerçeğe uygun empatik sıkıntı" iki yaştan itibaren görülür. Bu evrede çocuklar başkalarının içsel durumlarının kendilerinden farklı olabileceğini anlamaya başlar. Bu sayede başkalarıyla empati kuran çocuklar onların duygu, düşünce ve ihtiyaçlarına karşı daha duyarlı davranarak prososyal davranışlar sergileyebilirler. Ancak Hoffman'a göre çocukların sergilediği bu empatik davranışlar bazı durumlardaki anlık sıkıntılara yöneliktir.[158]

Erken çocukluk dönemindeki bağlanma stili, empatik rol modellerin varlığı, ebeveyn tutumları ve olumlu benlik algısı empati yeteneğinin gelişmesinde etkili olan faktörlerdendir.[159] Empati yeteneğini geliştirecek deneyimlere sahip çocuklar yardım etme ve paylaşma gibi prososyal davranışlar sergileyebilirler.[160] Roberts ve Strayer[161] yaptıkları çalışmada prososyal davranışın gelişmesinde empatinin rolünü teorik olarak incelemişlerdir. Bu çalışmaya göre çocukların duygusal duyarlılığı yaş ve model aldıkları kişilere bağlı olarak gelişir. Duygusal duyarlılığı artan ve iç görü kazanan çocukların empati yeteneği gelişir bu da prososyal davranışların gelişmesini sağlar.

[158] Martin L Hoffman, *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice* (New York: Cambridge University Press, 2000), 63-73.
[159] Laura E Berk, *Bebekler ve Çocuklar: Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa,* çev. Nesrin Işıkoğlu Erdoğan (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015).
[160] Sümeyra Çelik Kahraman, "Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve 48-72 Aylık Çocuklarda Prososyal Davranışların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019).
[161] William Roberts, ve Janet Strayer, "Empathy, Emotional Expressiveness, and Prosocial Behavior", *Child Development*, C. 67, S. 2 (1996): 449-470.

2.2.2.3. Sempati

Sempati, başkalarının hislerinin ve düşüncelerinin aynısının bireyde var olması, karşıdaki kişinin sıkıntılarının birey tarafından sezinlenmesi anlamına gelmektedir. Bu tanıma göre sempati için iki farklı görüş bulunmaktadır. İlk görüş bireyin başkasının duygularına yönelik artan hassasiyetinin yanı sıra içinde bulunduğu kötü durumuna yönelik iç tepki ve betimlemeyi kapsamaktadır. İkinci görüşte ise başkalarının sıkıntılarının yumuşatıcı davranışlar ile giderilmesi söz konusudur. Bu görüş bireyin karşısındaki kişiye yardım etmesinin olanaksız olduğu durumlarda acıma duygusu ve yardım etmek için denemesini içerir.[162]

Sık sık empati kavramının yerine kullanılan ve empati ile karıştırılan sempati, bireyin karşısındakinin duygularını şefkat göstererek onunla paylaşmasıdır. Empati davranışında birey karşısındakinin duygu ve düşüncelerini anlaması yeterli olabilirken sempatide bireyin karşısındaki kişiye karşılık vermesi gerekmektedir. Sempatide birey karşısındakinin duygularını hissederek ona duygusal olarak karşılık verirken empatide birey karşısındaki kişinin duygularını anlar ve en etkili yararlı olabilecek şekilde karşılık verir.[163]

Dökmen'e göre bir insan karşısındakine sempati duyuyorsa onunla birlikte üzülmekte, acı çekmekte veya sevinmektedir. Çünkü sempatide esas olan karşıdaki kişiyi anlamak değil onunla aynı duyguları paylaşmaktır. Empati kurarken karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini anlamak yeterli olabilmektedir. Kısacası karşıdaki kişiyi anlamak ve ona hak vermek farklı şeylerdir. Sempati başkaları için kaygılanmayı ve onların sıkıntılarını hafifletmeyi amaçladığı için prososyal davranışların temelinde yer alır.[164]

2.2.2.4. Rol Üstlenme

Bakış açısı üstlenme olarak da bilinen rol üstlenme prososyal davranış için gerekli olan ögelerden biridir. Rol üstlenme, karşısındaki kişinin ihtiyaç ve duygularını anlayarak bireyde yardım etmeye yönelik davranışları güdülemektedir. Rol üstlenme

---

[162] Nilgül Günindi, "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyum Becerileri ile Anne-Babalarının Empatik Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008).

[163] Nancy Eisenberg, "Emotion, Regulation, and Moral Development", *Annual Review of Psychology*, C. 51, S. 1 (2000): 665-697.

[164] Stephanie D Preston, ve Frans B.M. de Waal, "Empathy: Its Ultimate and Proximate Bases", *Behavioral and Brain Sciences*, C. 25, S. 1 (2002): 1-71.

bireye karşısındaki kişinin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi ve kişinin yeteneği, yeterliliği ve içinde bulunduğu psikolojik durum hakkında fikir sahibi olmasına olanak sağlamaktadır.[165]

Bir başkasının duygu ve düşünceleri hakkında çıkarımda bulunmak ve bireyin bakış açısını karşısındaki kişinin bakış açısıyla bütünleştirebilmesi de rol üstlenme becerileri arasındadır.[166]

2.2.2.5. Perspektif Alma

Perspektif alma bireyin karşısındaki kişinin ihtiyacını, içinde bulunduğu duygusal ve psikolojik durumu anlaması, olaylara karşısındaki kişinin perspektifinden bakması olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifadeyle perspektif alma karşıdaki kişinin duygusal ve zihinsel durumunu anlamak için çaba göstermektir.[167] Empati ve sempati bir başkasının içinde bulunduğu duygusal ve zihinsel durum anlaşıldıktan sonra gösterilen etkili veya duygusal tepki iken perspektif alma başkasının içinde bulunduğu duruma uyum sağlamaktır. Bu bağlamda perspektif alma empati ve sempati davranışlarının gelişimine imkan vererek prososyal davranışların sergilenmesine katkı sağlamaktadır.[168]

2.2.3. Prososyal Davranış Kavramını Açıklayan Yaklaşımlar

2.2.3.1. Psikanalitik Yaklaşım

Freud'un psikanalitik yaklaşımına göre insan doğası kötücüldür, insanlar doğuştan ilkeldir ve içgüdüleri tarafından yönlendirilmektedirler. Cinsel ve saldırgan içgüdülerini tatmin etmek isteyen insanların davranışlarının altında yatan nihai amaç

[165] Engin Karadağ, ve Işıl Mutafçılar, "Prososyal Davranış Ekseninde Özgecilik Üzerine Teorik bir Çözümleme", *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8 (2009): 41-69.
[166] Lynne M Hudson, Ellice Ann Forman, ve Steven Brion-Meisels, "Role Taking as a Predictor of Prosocial Behavior in Cross-Age Tutors", *Child Development*, C. 53, S. 5 (1982): 1320-1329.
[167] Nancy Eisenberg, "Emotion, Regulation, and Moral Development", *Annual Review of Psychology*, C. 51, S. 1 (2000): 665-697.
[168] Gustavo Carlo, Anne Hausmann, Stacie Christiansen, ve Brandy A Randall, "Sociocognitive and Behavioral Correlates of a Measure of Prosocial Tendencies for Adolescents", *Journal of Early Adolescence*, C. 23, S. 1 (2003): 107-134.

acıdan kaçmak ve hazza ulaşmaktır.[169] Psikanalitik yaklaşıma göre yaşamın ilk altı yılında mantık dışı güçler, bilinç dışı motivasyonlar ve içgüdüler tarafından şekillenen kişilik üç bölümden oluşmaktadır. Bunlardan ilki olan id kişiliğin biyolojik bileşenidir ve haz ilkesiyle çalışır. Mantık dışı, ahlaksız ve içgüdüsel dürtülerin tatmin edilmesini ister. Ego kişiliğin psikolojik bileşenidir ve gerçeklik ilkesiyle çalışır. İd ve süper ego arasında denge sağlamaya çalışarak kişiliği yönetir, düzenler ve kontrol eder. Süper ego ise kişiliğin sosyal ve yargılayıcı bileşenidir. Toplumun geleneksel değerlerini ve ahlak kurallarını temsil eder, mükemmellik ilkesiyle çalışır.[170] Toplum tarafından kabul gören normların ve ebeveynlerin onay verdiği davranışların içselleştirilmesiyle birey prososyal davranış sergileyebilir. Prososyal davranışlar çoğu zaman ego tarafından (kişiliğin gerçekçi bileşeni) süper egonun mükemmelliyetçi ve idealist istekleriyle baş etmek için kullanılan savunma mekanizmalarıdır.[171]

2.2.3.2. Davranışçı Yaklaşım ve Sosyal Öğrenme Kuramı

Davranışçı yaklaşıma göre kişilik, bireyin erken yaşta çevreyle etkileşimleri, öğrenmeleri ve koşullanmalarının sonucunda ortaya çıkan davranışlar bütünüdür. İnsanların davranışlarını etki-tepki bağlamında inceleyen klasik davranışçılara göre gerçek anlamda özgecilikten bahsedilememektedir.[172]

Skinner insan davranışlarının iyi, kötü, doğru veya yanlış olarak ayrılamayacağını, insanların bir davranışı sergileyip sergilememesinin davranışın sonucunda elde edilen ödül ve cezaya bağlı olduğunu savunmuştur. Klasik davranışçılar pekiştirilen davranışların öğrenilerek kalıcı olduğunu; cezalandırılan davranışların ise sönerek sergilenmediğini ileri sürmüşlerdir. İnsanların özgeci ve toplum yararına olan prososyal davranışları toplum tarafından iyi ve doğru olarak değerlendirilmektedir. Bunun sonucunda bireyde oluşan takdir alma ve kabul

---

[169] Burcu S Üçok, "Psikanalitik Kuram: Sigmund Freud", *Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Kişilik Analizi Örnekleriyle*, ed. Dilek Gençtanırım-Kurt ve Evrim Çetinkaya-Yıldız (Ankara: Pegem Akademi, 2019), 70.

[170] Gerald Corey, *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları.* 8. Bs. Çev. Tuncay Ergene (Ankara: Mentis Yayıncılık, 2015), 81.

[171] Sümeyra Çelik Kahraman, "Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve 48-72 Aylık Çocuklarda Prososyal Davranışların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019).

[172] Damla Yıldız, "Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Oluş ve Yaşamda Anlamın Yordayıcısı Olarak Prososyal Davranışlar." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).

görmenin yarattığı doyum prososyal davranışları pekiştirmekte ve davranışın devamlılığını sağlamaktadır.[173]

Bandura kişilik gelişiminde içsel ve bilişsel süreçlerin önemini savunmuştur. Sosyal öğrenme kuramına göre insanlar yeni bilgileri eskileri ile ilişkilendirebilir, öğrendiklerini düzenleyebilir ve eleştirebilir.[174] Sosyal öğrenme kuramı prososyal davranışların gelişiminde gözlem yapma ve model alma üzerinde durmuştur. Birey gözlem ve model alma yoluyla bir davranışı ve o davranışın ne gibi sonuçlar doğurabileceğini öğrenebilir. Model alma ve gözlem, toplumsal normların benimsenmesinde ve olumlu sosyal davranışların toplumsallaştırılarak yaygınlaşmasında büyük rol oynamaktadır.[175]

Williamson, Donohue ve Tully[176] yaptıkları çalışmada prososyal davranışların gelişiminde sosyal öğrenmenin etkisini incelemişlerdir. İki yaşındaki toplam otuz çocukla yürütülen çalışmada çocuklara yaralı bir kişiye yardım eden birinin videosu izletilmiştir. Ancak videodaki yardım davranışı çocukların sahip olduğu sosyal becerilerin etkili ve karıştırıcı bir faktör olmaması için onların daha önce görmediği bir yöntemle gerçekleştirilmiştir. Yardım eden kişi eldiven giyerek yaralının yarasına dokunmuş ve bu sayede yaralı kişinin rahatladığı görülmüştür. Bu videoyu izledikten sonra çocuklar anne-babalarının benzer şekilde acı çektiğini görmüştür. Videoyu izleyen çocuklar bu durum karşısında videoyu izlemeyen çocuklara kıyasla daha fazla prososyal davranış sergilemişlerdir. Bu bulgular araştırmacılar tarafından çocukların yetişkinleri model aldığı ve taklit ettiği şeklinde yorumlanmıştır. Özetle davranışçı yaklaşım ve sosyal öğrenme kuramına göre prososyal davranışlar ödül-ceza ve model alma yoluyla ortaya çıkmaktadır.

---

[173] Ezgi Özeke-Kocabaş, "Davranışçı kuram: J.B. Watson ve B.F. Skinner", *Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Kişilik Analizi Örnekleriyle*, ed. Dilek Gençtanırım-Kurt ve Evrim Çetinkaya-Yıldız (Ankara: Pegem Akademi, 2019), 362.

[174] Albert Bandura, *Self-Efficacy: The Exercise of Control* (New York: W.H. Freeman and Company, 1997).

[175] İbrahim Tanrıkulu, "Sosyal Öğrenme Kuramı: Albert Bandura", *Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Kişilik Analizi Örnekleriyle*, ed. Dilek Gençtanırım-Kurt ve Evrim Çetinkaya-Yıldız (Ankara: Pegem Akademi, 2019), 382-406.

[176] Rebecca A Williamson, Meghan Rose Donohue, ve Erin C Tully, "Learning How to Help Others: Two-Year-Olds' Social Learning of a Prosocial Act", *Journal of Experimental Child Psychology*, C. 114, S. 4 (2012): 543-550.

2.2.3.3. Sosyoekolojik Gelişimsel Model

Carlo ve Randall tarafından geliştirilen sosyoekolojik gelişimsel model prososyal davranış mekanizmasının çok boyutlu yapısını açıklamak için geliştirilmiştir.[177] Sosyoekolojik gelişimsel model Bronfenbrenner'in ekolojik yaklaşımını, Bandura'nın sosyal bilişsel yaklaşımını ve prososyal davranışı açıklamaya çalışan diğer yaklaşımları kapsamaktadır. Bu yaklaşımda kişisel özelliklerin, sosyal ortamın, ekolojik bağlamın ve kişilerarası ilişkilerin prososyal davranışları ne derece etkilediği anlaşılmaya çalışılmış ve farklı prososyal davranış yöntemlerinin belirlenmesinin önemi ortaya koyulmuştur.[178]

Sosyoekolojik gelişimsel modelde prososyal davranışları etkileyen üç faktör bulunmaktadır. Bunlardan ilki bilişsel ve duyuşsal değişkenlerdir. Bilişsel ve duyuşsal değişkenler ahlaki muhakeme, yeterlilik, bellek süreci, empati ve perspektif alma becerileri gibi değerleri kapsamaktadır. İkinci faktör olan aile ve sosyal değişkenler ebeveynleri, kardeşleri, akrabaları, arkadaşları ve onların beklentilerini, toplum normlarını benimsemiş olan akranları; cinsiyet, okul, medya ve kültür gibi kavramları içermektedir. Prososyal davranışların gelişiminde etkili olan son faktör yakın durumsal özelliklerdir. Yakın durumsal özellikler ise içinde bulunulan andaki durumsal faktörleri kapsamaktadır. Yardım alan bireyin içinde bulunduğu durumda yardıma ihtiyacı olup olmayacağının prososyal davranış sergilenmesinde ne derece etkili olduğu şeklinde açıklanmıştır.[179]

2.2.3.4. Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget'in bilişsel gelişim kuramına göre çocuk çevresindeki uyaranların pasif alıcısı değil, bilgiyi kazanmada ve işlemede aktif bir role sahiptir. Piaget'e göre zeka bireyin çevreye etkin bir şekilde uyum sağlayarak en uygun koşullarda yaşamasına yardımcı olmaktadır.[180] Şemalar veya bilişsel yapılar olgunlaşma ve yeni yaşantılar

---

[177] Gustavo Carlo, ve Brandy A Randall, "The Development of a Measure of Prosocial Behaviors for Late Adolescents", *Journal of Youth and Adolescence*, C. 31, S. 1 (2002): 31-44.

[178] Gustavo Carlo, "The Development and Correlates of Prosocial Moral Behaviors", *Handbook of Moral Development*, ed. Melanie Killen ve Judith G Smetana (New York: Psychology Press, 2014), 208-234

[179] Asiye Kumru, Gustavo Carlo, ve Carolyn Pope Edwards, "Olumlu Sosyal Davranışların İlişkisel, Kültürel, Bilişsel ve Duyuşsal Bazı Değişkenlerle İlişkisi", *Türk Psikoloji Dergisi*, C. 19, S. 54 (2004): 109-125.

[180] Nuray Senemoğlu, *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya.* 27. Bs. (Ankara: Anı Yayıncılık, 2020), 37.

kazanarak değişir, yeniden organize edilirler. Zekanın belirtilerinden biri olan ahlaki yargılar da diğer bilişsel işlevler gibi değişir ve gelişir. Bu sayede çocukların bilişsel gelişimleri ahlaki yargılarının düzeyi için bir çerçeve teşkil eder.[181] Bilişsel gelişim ve edinilen sosyal tecrübeler çocukların ahlaki düzeylerinin gelişmesine yardımcı olur. Erken çocukluk döneminde kardeşler veya akranlar arasındaki anlaşmazlıklar çocuklara uzlaşma, işbirliği yapma, adalet, eşitlik, paylaşma gibi kavramlar hakkında düşünme fırsatı verir.[182]

Kohlberg ise prososyal davranış gelişimini çocukların sosyal ve bilişsel gelişimini etkileyen, ahlaki yargı aşamalarından meydan gelen; değişmeyen, hiyerarşik ve evrensel bir süreç olarak ele almıştır. Ahlaki perspektif alabilmede bilişsel faaliyetlerin katkısını vurgularken duyguların ve sosyalleşmenin katkılarını tamamen göz ardı etmemekle birlikte en aza indirmiştir.[183] Özetle bilişsel gelişim kuramına göre çocuklar yardım etme, paylaşma, adaletli olma gibi prososyal davranışlara ilişkin şemalarını kendileri yapılandırır. Çocuklar artan sosyal yaşantılarıyla birlikte toplum tarafından kabul edilen ve istenilen tepkiler vermeyi öğrenirler.

2.2.4. Prososyal Davranışa Etki Eden Faktörler

Prososyal davranışı etkileyen faktörler biyolojik ve çevresel faktörler olmak üzere iki grupta incelenmektedir. Biyolojik faktörler mizaç, yaş ve cinsiyet gibi faktörlerle ilgiliyken çevresel faktörler aile, kültür, akran ve kardeş ilişkilerini kapsamaktadır.

Mizaç: Bireylerin çevreyle etkileşiminde sergileyeceği davranışları ve tepkileri belirleyen kalıtsal eğilimlerine mizaç denmektedir.[184] Mizaç bireylerin dış dünyayı algılamalarında ve çevreyle olan iletişimlerinde etkilidir. Sosyal gelişimde mizaç,

---

[181] Nancy Eisenberg, ve Paul H Mussen. *The Roots of Prosocial Behavior in Children* (Cambridge: Cambridge University Press, 1989), 29.

[182] Laura E Berk, *Bebekler ve Çocuklar: Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa,* çev. Nesrin Işıkoğlu Erdoğan (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015), 385.

[183] Burcu Bağçı Çetin, "Prososyal Davranış Psikoeğitim Programının Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarına, Sosyal Duygusal Uyumuna ve Yaşam Doyumuna Etkisi." (Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).

[184] Sümeyra Çelik Kahraman, "Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve 48-72 Aylık Çocuklarda Prososyal Davranışların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019).

çocukların duygu ve davranışlarını kontrol edebilmeleri, içinde bulundukları durumu ve yaşadıkları olayları doğru değerlendirerek uygun tepkiler sergilemelerine yardımcı olmaktadır. Çocukların olaylara uygun tepkiler verebilmesinde prososyal davranışın temel ögelerinden biri olan empati becerisi ön plana çıkmaktadır.[185]

3-8 yaş aralığındaki çocuklarla mizaç üzerine yapılan bir çalışmada tepkisellik, sıcakkanlılık, sebatkarlık ve ritmiklik (düzenlilik) olmak üzere dört mizaç türü açıklanmıştır. Prososyal davranışlar açısından bakıldığında sıcakkanlı ve sebatkar yani diğer insanlarla kolayca yakınlık kurabilen, farklı ortamlara zorlanmadan uyum sağlayabilen ve yaptıkları işe dikkatini verip odaklanan çocukların prososyal davranış sergileme eğilimlerinin çekingen ve tepkisel mizaca sahip çocuklara göre daha fazla olması beklenir.[186]

Yaş: Prososyal davranışlar, olumlu sosyal ilişkilerin kurulmasında etkili bir faktördür. Prososyal davranışların öğrenilmesinde ve geliştirilmesinde erken çocukluk döneminin önemi büyüktür. [187] Bu dönemde çocuklar her türlü uyarana ve gelişime daha açıktır.[188] Yapılan çalışmalar çocukların yaş aldıkça işbirliği, empati, sosyal ilişki kurma gibi becerilerinin değişerek arttığını[189] ve dolayısıyla prososyal davranış sergileme sıklığının arttığını ortaya koymaktadır.[190] Olumlu sosyal davranışlar ile ilgili yapılan bir çalışmada kamusal ve itaatkar prososyal davranışların küçük yaştaki çocuklar tarafından daha fazla sergilendiği gözlenmiştir. Çalışma sonucuna göre ilköğretim, ortaöğretim ve lise öğrencileri, üniversite öğrencilerine oranla daha fazla kamusal prososyal davranış sergilemektedir. 7. Ve 8. Sınıf öğrencileri üniversite öğrencilerine oranla daha fazla itaatkar prososyal davranış sergilerken gizli ve özgeci

---

[185] Bilge Yağmurlu, ve Aslı Candan Kodalak, "Ebeveynlik ve Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Sosyal Gelişimi", 2009, 3. https://docplayer.biz.tr/11605118-Ebeveynlik-ve-okul-oncesi-donemde-cocugun-sosyal-gelisimi-bilge-yagmurlu.html [Erişim Tarihi: 12.17. 2021].

[186] Margot Prior, Ann Sanson, Diana Smart, ve Frank Oberklaid. Pathways from Infancy to Adolescence. Australian Temperament Project 1983-2000. Research Report No. 4, Melbourne: Australian Institute of Family Studies, 2000.

[187] Carolyn Zahn-Waxler, Marian Radke-Yarrow, Elizabeth Wagner, ve Michael Chapman. "Development of Concern for Others", *Developmental Psychology*, C. 28, S. 1 (1992): 126-136.

[188] Emine As Dere, "Prososyal Davranışlar Bağlamında Yardım ve İnfak Etmenin Dindarlık ve Psikolojik İyi Olma Hali ile İlişkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021).

[189] Gustavo Carlo, Richard A Fabes, Deborah Laible, ve Kristina Kupanoff., "Early Adolescence and Prosocial/Moral Behavior II: The Role of Social and Contextual Influences", *The Journal of Early Adolescence*, C. 19, S. 2 (1999): 133-147.

[190] Özgül Serttaş, ve Tuncay Yavuz Özdemir, "Lise Öğrencilerinin Prososyal Davranış ve Öğrenci Bağlılığı Düzeyleri ile Okul İklimi Arasındaki İlişki (Malatya İli Örneği)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 19, S. 75 (2020): 1094-1107.

prososyal davranış seriglemede üniversite öğrencilerinin ilköğretim, ortaöğretim ve lise öğrencilerine nazaran daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir.[191]

Cinsiyet: Bireylerin sergiledikleri prososyal davranış çeşitleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Eisenberg ve Mussen, kızların erkeklere göre daha fazla prososyal davranış sergilediklerini ve daha özgeci davrandıklarını ortaya koymuşlardır.[192] Bu durumun ailenin cinsiyet rollerine bağlı çocuk yetiştirme tarzından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Carlo ve Randall ise yaptıkları çalışmada kızların empati, sempati ve ilgili davranmaya daha eğilimli olduklarını ve daha fazla prososyal davranış sergilediklerini; erkeklerin ise daha tehlikeli ve riskli prososyal davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bir başka araştırma erkeklerin daha çok kamusal, kızların ise itaatkar, duygusal ve gizli prososyal davranışlar sergilemeye eğilimli olduklarını ortaya çıkarmıştır.[193] Altay ve Güre[194] tarafından yapılan çalışmada kız çocukların erkeklere göre daha fazla oyuna katılıp akranlarıyla daha fazla işbirliği yaptığı, eşyalarını paylaştığı, zor durumda olanı teselli etme gibi prososyal davranışları daha fazla sergilediği gözlenmiştir. Yapılan çalışmalarda sergilenen prososyal davranış düzeyinin cinsiyete göre faklılaşmasından ziyade içinde bulunulan eğilim ile sergilenen prososyal davranış alt boyutu farklılık göstermektedir.[195]

Aile: Bireylerin sosyalleşmeye başladığı ve ilk öğrenmelerinin gerçekleşiği yer aile ortamıdır. Ebeveynler yaşanılan toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini, normlarını çocuklarına öğreterek onlara model olurlar. Bu nedenle prososyal davranışların gelişimi ailede başlar.[196] Ebeveyn desteği ve ilgisi çocukların kendilerini

---

[191] Asiye Kumru, Gustavo Carlo, ve Carolyn Pope Edwards, "Olumlu Sosyal Davranışların İlişkisel, Kültürel, Bilişsel ve Duyuşsal Bazı Değişkenlerle İlişkisi", *Türk Psikoloji Dergisi*, C. 19, S. 54 (2004): 109-125.

[192] Nancy Eisenberg, ve Paul H Mussen. *The Roots of Prosocial Behavior in Children* (Cambridge: Cambridge University Press, 1989), 58.

[193] Asiye Kumru, Gustavo Carlo, ve Carolyn Pope Edwards, "Olumlu Sosyal Davranışların İlişkisel, Kültürel, Bilişsel ve Duyuşsal Bazı Değişkenlerle İlişkisi", *Türk Psikoloji Dergisi*, C. 19, S. 54 (2004): 109-125.

[194] Başak Fatma Altay, ve Ayşen Güre, "Okulöncesi Kuruma (Devlet-Özel) Devam Eden Çocukların Sosyal Yeterlik ve Olumlu Sosyal Davranışları ile Annelerinin Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişkiler", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, C. 12, S. 4 (2012): 2699 - 2718.

[195] Yasemin Zehra Salıkutluk, "Çocukların Prososyal Davranışlarının Ebeveynlerin Prososyal Davranışları ve Çocuk Sevme Eğilimleriyle İlişkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017).

[196] Bilge Yağmurlu, ve Aslı Candan Kodalak, "Ebeveynlik ve Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Sosyal Gelişimi", 2009, 3. https://docplayer.biz.tr/11605118-Ebeveynlik-ve-okul-oncesi-donemde-cocugun-sosyal-gelisimi-bilge-yagmurlu.html [Erişim Tarihi: 12.17. 2021].

güvende hissetmesini ve kaygı seviyelerinin azalmasını sağlamaktadır. Kaygıları azalan çocukların empati becerileri gelişerek başkalarının ihtiyaçlarına ve sıkıntılarına daha duyarlı hale gelmektedirler.[197] 60-72 aylık çocukların prososyal davranışları ile anne-babalarının prososyal davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada anne-babanın olumlu sosyal davranış puanı ile çocukların sergilediği prososyal davranışların doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.[198] Ebeveynlerin çocuk yetiştirmede olumlu ve pozitif tutumları çocukların prososyal davranış geliştirmelerinde etkilidir. Anne-babaya bağlılık özellikle kız çocuklarında saldırgan davranışları azaltmakla birlikte özgeci prososyal davranış sergileme düzeyini pozitif yönde etkilemektedir.[199]

Akran İlişkileri: Akran ilişkileri prososyal davranışların sergilenmesinde etkili olan bir diğer faktördür. Gülay' a göre çocuklar yardım etme, işbirliği yapma gibi olumlu sosyal davranışları okul öncesi dönemde sergilemeye başlamaktadırlar ve bu olumlu sosyal davranışların gelişiminde akran ilişkileri büyük rol oynamaktadır.[200] Çocukların akranları ile kurdukları ilişkiler birbirlerinin sosyal, fiziksel ve bilişsel gelişimlerine katkıda bulunur. Bu sayede edinilen sosyal deneyimler prososyal davranışların sergilenmesine katkı sağlar.[201]

Çocukların sosyal davranış kazanmalarında akranları önemli bir etkendir. Akran ilişkilerinde paylaşma, yardım etme, destekleme, tehlikeden koruma, teselli etme, merhamet gösterme, nezaket, empati ve işbirliği gibi olumlu sosyal davranışlar gözlenebilir. Okul öncesi dönemde çocuklar tarafından akranlarına karşı kendiliğinden sergilenen prososyal davranışlar %30 oranında iken çocukların akranlarıyla etkileşimleri sonrasında onlardan aldıkları teşekkür etme, onaylama, gülümseme gibi tepkilerin etkisiyle bu oran %48' e kadar çıkabilmektedir.[202]

---

[197] Bilge Yağmurlu, Ann Sanson, ve Bahar S Köymen, "Ebeveynlerin ve Çocuk Mizacının Olumlu Sosyal Davranış Gelişimine Etkileri: Zihin Kuramının Belirleyici Rolü", *Türk Psikoloji Dergisi*, C. 20, S. 55 (2005): 1-20.

[198] Burcu Bağcı Çetin, ve Ayşe Öztürk Samur, "60-72 Aylık Çocukların Prososyal Davranışları ile Anne-Babalarının Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 20, S. 1 (2018): 1-17.

[199] Vezir Aktaş, ve Gülden Berkem Güvenç, "Kız ve Erkek Ergenlerde Saldırgan ve Olumlu Sosyal Davranışlar ile Yaş, İlişkisel Bağlam ve Kişiler-Arası Duyarlılık Arasındaki İlişkiler", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 23, S. 2 (2006): 233-264.

[200] Hülya Gülay, "Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 12, S. 22 (2009): 82-93.

[201] Neriman Aral, ve Gülen Baran. *Çocuk Gelişimi* (İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 2011), 200.

[202] Nancy Eisenberg, ve Paul H Mussen. *The Roots of Prosocial Behavior in Children* (Cambridge: Cambridge University Press, 1989), 96.

Kardeş İlişkileri: Prososyal davranışı etkileyen çevresel faktörlerden bir diğeri kardeş ilişkileridir. Kardeşler arasındaki ilişkilerin pozitif benlik duygusu, sosyal anlayış ve kişilerarası ilişkilerin gelişiminde etkili olduğu ve prososyal davranışların sergilenmesine katkı sağladığı belirtilmektedir.[203] Büyük kardeşler genel olarak küçük kardeşlerin bakımını üstlenerek anne ve babalarına yardımcı olurlar. Kardeş ilişkileri, başkalarının bakımını üstlenerek başka bir bir kişinin ihtiyaçlarını anlamaları için çocuklara olanak sağlar. Bu sayede çocuklar yardım etme, empati, merhamet, özgecilik gibi prososyal davranışları deneyimleyerek kendisinden küçük kardeşlerine model olur. Küçük kardeşler ise uyum sağlama ve model alma yoluyla prososyal davranışları öğrenebilirler.[204] Buna karşın prososyal davranışların geliştirilmesi ve öğrenilmesinde kardeşlerin varlığı değil sergiledikleri olumlu davranışlar önemlidir. Kardeşler olumlu sosyal davranış sergilemede, etkili iletişim başlatmakta veya sürdürmekte zorluk çekiyorsa kardeşler arasındaki ilişki prososyal davranışların öğrenilmesi bakımından olumsuz etkilenebilir.[205]

Kültür: Bireylerin içinde yaşadığı kültür prososyal davranışların gelişimine etki eden faktörlerden biridir. Kültürel değerler ve toplumsal normlar bireylerin ahlaki güdülerini yönlendirerek olaylar karşısında sergileyecekleri tavır ve davranışları belirlemektedir.[206] Prososyal davranışlar yardım etme, işbirliği yapma, paylaşma gibi sosyal davranışları kapsamaktadır dolayısıyla bu davranışlar içinde bulunulan çevrenin seçimleri, niteliği, normları, gelenek ve görenekleriyle bağlantılıdır.[207]

---

[203] Judy Dunn, ve Penny Munn, "Siblings and the Development of Prosocial Behaviour", *International Journal of Behavioral Development*, C. 9, S. 3 (1986): 265-284.

[204] Yasemin Zehra Salıkutluk, "Çocukların Prososyal Davranışlarının Ebeveynlerin Prososyal Davranışları ve Çocuk Sevme Eğilimleriyle İlişkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017).

[205] Alexandra L Cutting, ve Judy Dunn, "Theory of Mind, Emotion Understanding, Language, and Family Background: Individual Differences and Interrelations", *Child Development*, C. 70, S. 4 (1999): 853-865.

[206] İlker Hüseyin Çarıkçı, ve Osman Koyuncu, "Bireyci-Toplumcu Kültür Ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 2, S. 3 (2010): 1-18.

[207] Servet Özdemir, Ferudun Sezgin, Hüseyin Şirin, Emin Karip, ve Serdar Erkan, "İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algılarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 38, S. 38 (2010): 213-224.

2.2.5. Prososyal Davranış ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Uzmen[208] tarafından yapılan çalışmada resimli çocuk kitaplarının çocukların prososyal davranışlarına olan etkisi araştırılmıştır. Ankara'da okul öncesi eğitim kurumuna devam eden altı yaş grubundaki 40 çocuk ile gerçekleştirilen çalışmada 20 öğrenci deney grubunu diğer 20 öğrenci kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonuçları paylaşma ve yardım etme konulu resimli çocuk kitaplarının deney grubundaki çocukların prososyal davranışlarını arttırdığını ortaya çıkarmıştır. Deney grubuna verilen eğitim yardım etme davranışlarında kız çocuklar üzerinde; paylaşma davranışlarında ise erkek çocuklar üzerinde daha etkili olmuştur. Bununla birlikte çocukların prososyal davranışları üzerinde ebeveynlerinin yaşlarının, öğrenim düzeylerinin ve yaşlarının bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir.

Bağcı[209] yaptığı çalışmasında 60-72 aylık çocukların prososyal davranışları ile ebeveynlerinin prososyal davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçları anne-baba prososyallik puanları ile çocuk prososyallik anne-baba formu puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Salıkutluk[210] tarafından yapılan bir başka çalışmada anne-babaların çocuk sevme eğilimleri ile okul öncesi dönem çocuklarının prososyal davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. 5-6 yaş grubundaki 410 çocuk ve anne-babaları ile yürütülen çalışmada ebeveynlerin prososyal davranışlarıyla çocukların prososyal davranışları arasında ve ebeveynlerin prososyal davranışlarıyla çocuk sevme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu sonuca göre ebeveynlerin prososyal davranış sergileme düzeyi arttıkça çocuk sevme eğilimi de artmaktadır.

---

[208] Selay F Uzmen, "Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarının Resimli Çocuk Kitapları ile Desteklenmesi." (Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2001).

[209] Burcu Bağcı, "Çocuk ve Yetişkin Prososyallik Ölçeklerinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması ve Çocuk ile Anne-Baba Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015).

[210] Yasemin Zehra Salıkutluk, "Çocukların Prososyal Davranışlarının Ebeveynlerin Prososyal Davranışları ve Çocuk Sevme Eğilimleriyle İlişkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017).

Tekin[211] üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile prososyal davranışları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Kırıkkale Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 551 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışma sonuçlarına göre bağlanma stillerinin prososyal davranışlar üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Güvenli bağlanma stilinin gizli ve itaatkar prososyal davranış alt boyutlarını pozitif yönde yordadığı; kaygılı ve kaçıngan bağlanma stilinin ise faydacı ve kamusal prososyal davranışı pozitif yönde yordadığı sonucu elde edilmiştir.

Taşdemir[212] tarafından Kars'ta gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin prososyal davranışlarının iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. 601 öğretmenin katıldığı çalışma sonuçlarına göre öğretmenlerin prososyal davranışları ile mesleki tükenmişlikleri ve iş doyumları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Prososyal davranış ile mesleki tükenmişlik arasındaki ilişkide iş doyumunun aracı role sahip olduğu saptanmıştır. Katılımcıların Olumlu Sosyal Davranış Ölçeğindeki itaatkar ve gizli olumlu sosyal davranış alt boyutundan aldıkları ortalama puanlar medeni duruma göre bekar katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Buna karşın diğer alanlarda medeni durumları açısından anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Kasap[213] ergenlerde internet bağımlılığı riskini etkileyen faktörler ve prososyal davranışlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma grubu 10-18 yaş aralığındaki 488 katılımcıdan oluşmaktadır. Elde edilen verilere göre ergenlerin günlük internet kullanım süreleri ile prososyal davranış sergileme düzeyi arasında negatif korelasyon olduğu saptanmıştır. Ergenlerin internet kullanım süreleri arttıkça prososyal ölçek puanlarında gözlemlenen düşüşün istatiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Genç[214] tarafından Bayburt'ta yapılan çalışmada annelerin prososyal davranışları ve tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının prososyal davranışlarına etkisi araştırılmıştır. Anasınıfında öğrenim görmekte olan 204 çocuk, anneleri ve

[211] Fatma Nur Tekin, "Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Prososyal Davranış Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019).
[212] Oğuzhan Taşdemir, "Öğretmenlerde Prososyal Davranışların İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik ile İlişkisinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2020).
[213] Tolga Kasap, "Adolesanlarda İnternet Bağımlılık ve Riskini Etkileyen Faktörler ile Prososyal Davranışlar Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi." (Uzmanlık Tezi, Tıp Fakültesi, 2021).
[214] Funda Gül Genç, "Annelerin Prososyal Davranışları ve Tutumları ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).

öğretmenlerinin katılımıyla yapılan çalışmada annelerin prososyal davranışları ile çocuklarının prososyal davranışları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ek olarak annelerin demokratik tutumunun çocuklarının prososyal davranışları üzerinde etkili olduğu gözlenmiştir.

Beyaz[215] tarafından yapılan çalışmada genç yetişkinlerin çocukluk dönemi travmalarının bireylerin prososyal davranışlarıyla ilişkisinde duygusal zekanın rolü incelenmiştir. 20-30 yaş arasındaki 258 katılımcıyla gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarına göre çocukluk dönemi travmalarının prososyal davranışı ve duygusal zekayı negatif yönde etkilediği ve genç yetişkinlerin çocukluk dönemi travma düzeyleri arttıkça prososyal davranış sergileme eğilimi ve duygusal zeka seviyesinde azalma olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte bireylerin duygusal zeka düzeyi ile prososyal davranış arasında pozitif olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Yıldız[216] üniversite öğrencilerinin prososyal davranış sergilerken prososyal davranışın hangi alt boyutlarını kullandıklarını ve bu alt boyutların psikolojik iyi oluş ve yaşamda anlamı yordamadaki rolünü incelemiştir. 409 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen verilere göre katılımcıların en çok sergilediği prososyal davranış alt boyutları sırasıyla; gizli, itaatkar, özgeci ve kamusal olarak belirlenmiştir. Gizli, itaatkar ve özgeci prososyal davranışların psikolojik iyi oluşu pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı ancak kamusal prososyal davranışların yordamadığı ortaya konmuştur. Bununla birlikte özgeci ve gizli prososyal davranışların yaşamda anlamı pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı, buna karşın itaatkar prososyal davranışların yordamadığı ve kamusal prososyal davranışların ise negatif yönde anlamlı olarak yordadığı saptanmıştır.

2.2.6. Prososyal Davranış ile İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Findlay, Girardi ve Coplan[217] tarafından erken çocukluk döneminde çocukların empati, prososyal davranış ve sosyal anlayış düzeylerini belirlemek için yapılan

[215] Sude Beyaz, "Genç Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Travmalarının Bireylerin Prososyal Davranışları ile İlişkisinde Duygusal Zekanın Rolü." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021).

[216] Damla Yıldız, "Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Oluş ve Yaşamda Anlamın Yordayıcısı Olarak Prososyal Davranışlar." (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021).

[217] Leanne C Findlay, Alberta Girardi, ve Robert J Coplan, "Links Between Empathy, Social Behavior, and Social Understanding in Early Childhood", *Early Childhood Research Quarterly*, C. 21, S. 3 (2006): 347–359.

çalışmaya okul öncesi ve 1. Sınıfa devam eden 136 öğrenci katılmıştır. Çocuklara saldırgan, utangaç ve prososyal davranışlar sergileyen akranlarını betimleyen skeçler sunulmuş ve bu davranışlar karşısında çocukların tutum, tepki ve empati becerileri incelenmiştir. Çalışma sonuçları empati becerileri yüksek olan çocukların düşük olan çocuklara kıyasla akranlarının utangaçlık, saldırganlık ve prososyal davranışları karşısında daha anlayışlı olduğunu ve daha fazla prososyal davranış sergilediğini göstermiştir.

Acar ve Torquatı[218], okul öncesi dönem çocuklarının doğa ile etkileşimini ve doğa temelli rol alma aktivitelerinin çocukların prososyal davranış gelişimindeki etkilerini incelemişlerdir. 3-5 yaş arasındaki 128 çocuğun katılımıyla yapılan çalışmada çocuklarla 48 aktivite yapılmıştır. Yapılan aktiviteler 5 gözlemci tarafından empati (doğaya, akranlara ve hayvanlara yönelik ilgi), işbirliği (yardımlaşma) ve paylaşma olmak üzere üç grupta incelenmiştir. Elde edilen veriler çocukların doğa temelli rol alma aktivitelerinde akranlarıyla olan etkileşimlerinde sık sık prososyal davranışlar sergilediklerini göstermiştir. Ek olarak sergilenen bu prososyal davranışlar sadece akranlarına yönelik değil aynı zamanda doğaya yönelik prososyal davranış sergiledikleri de gözlenmiştir.

Midwestern eyaletinde yapılan bir başka çalışmada okulöncesi çocukların akranlarıyla olan ilişkilerinde mizaç ve prososyal davranışın rolünün incelenmiştir. 3-5 yaşlarındaki 40 anaokulu öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışma sonuçları akran etkileşimleriyle prososyal davranış arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte elde edilen bulgulara göre kız öğrencilerin prososyal davranış puanları erkek öğrencilerden daha yüksektir ve prososyal davranış sergileme düzeyi yaşa göre farklılık göstermemektedir.[219]

Eisenberg, Vanschyndel ve Spinrad[220] yaptıkları çalışmada anne-baba ve öğretmenlerin çocukların prososyal davranışları üzerindeki motive edici etkisini incelemişlerdir. 36-72 aylık 168 çocuk, ebeveynleri ve öğretmenlerinin katılımıyla yürütülen çalışmada anne-baba ve öğretmen-çocuk arasındaki etkileşimlerin prososyal

[218] İbrahim H Acar, ve Julia Torquatı, "Prosocial Behavior Exhibited in Preschool-aged Children through Nature-based Activities", *Midwestern Educational Research Association*, (2012): 1-8.
[219] İbrahim H Acar, "Predictors of Preschool Children's Peer Interactions: Temperament and Prosocial Behavior" (Yüksek Lisans Tezi, University of Nebraska, 2013).
[220] Nancy Eisenberg, Sarah K VanSchyndel, ve Tracy L Spinrad, "Prosocial Motivation: Inferences From an Opaque Body of Work", *Child Development*, C. 87, S. 6 (2016): 1668-1678.

davranışlarla ilişkisi; ve anne-baba ilişkisi ile prososyal davranış arasındaki etkileşimde öğretmen-çocuk ilişkisinin arabulucu rolü incelenmiştir. Araştırma sonuçları anne-baba ilişkilerinin kalitesi ve çocukların prososyal davranışları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte hem ebeveyn hem de öğretmen-çocuk ilişkilerinin kalitesinin çocukların prososyal davranış düzeyleri ile doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür.

Collie ve diğerleri[221] tarafından yapılan çalışmada anaokulu öğrencilerinin kaygı düzeyleri ve prososyal davranışlarının akademik başarılarına etkisi incelenmiştir. Araştırma verileri ilk olarak 2009 yılında 206 anaokulu öğrencisinden ve daha sonra 2012 yılında çocuklar 3. Sınıftayken toplanmıştır. Araştırma bulguları çocukların kaygı düzeyleri ile prososyal davranışları arasında negatif ilişki olduğunu; kaygının hem anaokulundaki hem de 3. Sınıftaki akademik başarıyla anlamlı bir ilişkisi olmadığını ancak prososyal davranışlar ve akademik başarı arasında her iki dönemde de anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

2.2.7. Mükemmeliyetçilik ve Prososyallik ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Alanyazında mükemmeliyetçilik ve prososyal davranış değişkenlerinin birlikte incelendiği sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu bölümde mükemmeliyetçilik ve prososyal davranış arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara yer verilmiştir.

Hadley[222] yaptığı araştırmada sporcuların mükemmeliyetçilik düzeyleri ile prososyal ve antisosyal davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 132'si erkek 123'ü kadın olmak üzere toplam 255 basketbol oyuncusunun katılımıyla yürütülen araştırmada prososyal davranışların sağlıklı mükemmeliyetçilik ile pozitif yönlü anlamlı ilişkisi olduğu; antisosyal davranışların ise sağlıksız mükemmeliyetçilik ile pozitif yönlü anlamlı ilişkisi olduğu bulunmuştur.

[221] Rebecca J Collie, Andrew J Martin, Christine L Roberts, ve Natasha Nassar, "The Roles of Anxious and Prosocial Behavior in Early Academic Performance: A Population-Based Study Examining Unique and Moderated Effects", *Learning and Individual Differences*, (2018): 1-52.
[222] April Hadley, "Predicting Moral Behaviour in Sport: Individual and Interactive Relationships Involving Motivational Climate, Gender, and Perfectionism." (Master Thesis, Lakehead University, 2015).

Khalinbaylı[223] tarafından yapılan bir başka çalışmada özgecilik ve mükemmeliyetçilik anlayışı arasındaki ilişki incelenmiştir. 250 kadın 250 erkek olmak üzere toplam 500 üniversite öğrencisi ile yürütülen çalışma sonuçları kadınların erkeklere oranla daha fazla özgeci davranış sergilediğini; yaşça büyük üniversite öğrencilerinin küçük olanlara göre daha fazla özgeci davranışlar sergilediğini; özgecilik ile kendini mükemmeliyetçi gösterme arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir.

Özdemir[224], takım sporları ile uğraşan sporcuların mükemmeliyetçilik ve başarı hedeflerinin, prososyal ve antisosyal davranışlarının belirlenmesindeki rolünü araştırmıştır. Katılımcılar, İstanbul'da futbol, basketbol ve voleybol oyuncusu olan 156'sı kadın 146'sı erkek toplam 302 sporcudan oluşmaktadır. Araştırma bulguları katılımcılarda mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından kişisel standartlar boyutu ile ustalık-yaklaşma başarı hedefleri ile takımdaşa yönelik prososyal davranışlar arasında pozitif yönlü; ustalık-yaklaşma başarı hedefleri ile takımdaşa yönelik antisosyal davranışlar arasında ise negatif yönlü anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Buna ek olarak mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi alt boyutu ile rakibe yönelik prososyal davranışlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Çağatayalp Özdin[225], üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve özgecilik düzeylerinin psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkisini araştırmıştır. 546'sı kadın, 173'ü erkek olmak üzere toplam 719 eğitim fakültesi öğrencisinin katıldığı araştırmada elde edilen veriler mükemmeliyetçilik ve özgeciliğin alt boyutları açısından anlamlı sonuçlara ulaşıldığını göstermiştir. Özgecilik düzeyi arttıkça mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından düzen, ebeveyn beklentisi ve kişisel standartların arttığı; buna karşın ebeveyn eleştirisine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyinin azaldığı saptanmıştır. Öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri arttıkça eğitim sürecinde yardıma dair özgecilik düzeylerinin de arttığı bulunmuştur.

---

[223] Kamala Khalinbaylı, "Üniversite Öğrencilerinde Özgecilik ve Mükemmeliyetçilik Anlayışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018).

[224] İlker Özdemir, "Takım Sporları ile Uğraşan Yetişkin Sporcuların Prososyal ve Antisosyal Davranışlarının Belirlenmesinde Mükemmeliyetçilik ve Başarı Hedeflerinin Rolü." (Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019).

[225] Gökçe Çağatayalp Özdin, "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Özgecilik Düzeylerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine Etkisi." (Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2019).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplanma araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada İstanbul ilinde lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğretmen subaylık kariyerine bakış açılarının, öğrencilerin prososyallik ve mükemmeliyetçilik düzeyleri ile olan ilişkisinin belirlenmesi amacıyla betimsel (tanımlayıcı) araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da günümüzde olan bir durumun açıklanması amacıyla kullanılmaktadır. İlişkisel tarama modeli ise, iki ya da daha fazla sayıdaki değişkenin birlikte değişime uğrayıp uğramama durumunu ve/veya değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir.[226]

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2021-2022 yıllarında İstanbul'da öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. İstanbul'da üniversite eğitimine devam etmekte olan ve çalışmaya katılmaya gönüllü 85'i erkek, 180'i kadın olmak üzere toplam 265 öğrenci ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmanın katılımcıları Milli Savunma Bakanlığı Personel Temin Daire Başkanlığı tarafından yayınlanan kılavuzdaki Milli Savunma Üniversitesi muvazzaf subay branşına kaynak oluşturabilecek lisans bölümleri içerisinden seçilmiştir.[227] Katılımcılar seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Uygun örneklem yöntemi zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay, ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesini ifade etmektedir.[228]

---

[226] Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık , 2013).
[227] MSB, "Muvazzaf Subay Branşına Kaynak Oluşturabilecek Bölümler", msb.gov.tr [Erişim Tarihi: 27.05.2022].
[228] Şener Büyüköztürk, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Akgün, Şirin Karadeniz, ve Funda Demirel, *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2018).

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veriler "Kişisel Bilgi Formu, Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketi, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Yetişkin Prososyallik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

3.3.1. Araştırma Formu

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek ve araştırmanın değişkenleri hakkında veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından "Araştırma Formu" hazırlanmıştır. Demografik özelliklerin belirlenmesine yönelik olarak formda, katılımcıların cinsiyeti, yaşı, eğitim gördüğü üniversite, bölümü, sınıfı, üniversite türü, bursluluk durumu, anne-baba eğitim düzeyi, ekonomik düzeyi, doğum yeri, mezun olduğu lise türüne ilişkin sorular bulunmaktadır. Formun ikinci bölümünde ise öğretmen subay olmaya yönelik görüşler hakkında ifadeler yer almaktadır. Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler hakkındaki bu anket, araştırma için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanma sürecinde meslek içerisinde olan kişilerin görüşleri ve askerlik mesleği ile ilgili çalışmaları bulunan akademisyenlerin görüşleri dahil olmak üzere toplamda 12 kişiden görüş alınmıştır. Bu ankette 9'u mesleği tercih etme, 6'sı ise tercih etmeme nedeni olarak toplam 15 madde bulunmakta ve EK-1'de sunulmuştur. Maddeler 5'li likert tipinde 1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum ile 5= Kesinlikle Katılyorum katılıyorum olmak üzere her bir madde için puanlanmaktadır. Analizlerde her bir madde kendi ortalaması alınarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Hewitt ve Flett[229] tarafından geliştirilen Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin Türkçe uyarlaması Oral[230] tarafından yapılmış ve EK-2'de sunulmuştur. Ölçek kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik olmak üzere 3 alt boyut ve 45 maddeden oluşmaktadır. Her alt boyut için 15 maddenin bulunduğu ölçek yedili likert tipindedir

[229] Paul L Hewitt ve Gordon Flett, "The Multidimensional Perfectionism Scale: Development and Validation", *Canadian Psychology*, C. 30, S. 2 (1989): 339.
[230] Muradiye Oral, "The Relationsihp Between Dimensions of Perfectionism, Stressful Life Events and Depressive Symptoms in University Students A Test of Diathesis-Stress Model of Depression." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999).

(1=kesinlikle katılmıyorum, 7=kesinlikle katılıyorum). Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanın yüksekliği bireyin mükemmeliyetçilik düzeyinin yüksekliğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu için iç tutarlılık kat sayısı .86, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu için .82, sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik alt boyutu için .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenirliği için 3 ay sonra yapılan tekrar testinde iç tutarlılık kat sayısı kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu için .88, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu için .85, sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik alt boyutu için .75 olarak bulunmuştur.

Oral tarafından yapılan uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması kapsamında yapılan faktör analizi sonucunda 3 faktörün toplam varyansın %37.5'ini açıkladığı görülmüştür. 44 madde üzerinden hesaplanan ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı kendine yönelik mükemmeliyetçilik için .91, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik için .80 ve sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik için .73 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar Türkçe uyarlaması yapılan ölçeğin orijinal ölçekle benzer faktör yapısına sahip olduğunu, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

3.3.3. Yetişkin Prososyallik Ölçeği

Caprara ve diğerleri[231] tarafından geliştirilen Yetişkin Prososyallik Ölçeği Bağcı ve Öztürk Samur[232] tarafından Türkçeye uyarlanmış ve EK-3'te sunulmuştur. Paylaşma, yardımlaşma, ilgilenme ve empati olmak üzere 4 alt boyut ve 16 maddeden oluşan ölçek beşli likert tipindedir. 1 Hiçbir zaman, 2 Nadiren, 3 Bazen, 4 Genellikle, 5 Her zaman olarak puanlanmaktadır. Alınan puanın yüksekliği prososyal davranışların yüksekliği ile doğru orantılıdır.

Yetişkin Prososyallik Ölçeğinin Cronbach Alfa değeri .88 olarak bulunmuş ve ölçeğin kullanımı hem anne hem de baba için doğrulanmıştır. Ölçeğin güvenirlik

[231] Gian V Caprara, Patrizia Steca, Arnaldo Zelli ve Cristina Capanna, "A New Scale for Measuring Adults' Prosocialness", *European Journal of Psychological Assessment*, C. 21, S. 2 (2005): 77-89.
[232] Burcu Bağcı ve Ayşe Öztürk Samur, "Çocuk ve Yetişkin Prososyallik Ölçeklerinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 3 (2016): 59-79.

çalışması sonucunda Anne Formunun güvenirlik katsayısı .70, Baba Formunun Güvenirlik Katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar ölçeğin yetişkinlerin prososyal davranışlarını değerlendirmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri İstanbul ilinde 2021-2022 yıllarında lisans eğitimine devam eden gönüllü katılımcılardan çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Araştırma kapsamında verilerin toplanması için Milli Savunma Üniversitesi Etik Kurulu tarafından izin alınmıştır. Araştırmaya dahil olan lisans bölümlerinin başkanlıklarıyla irtibata geçilerek öğrencilere araştırmanın duyurusu ve çevrimiçi ortamda katılabilecekleri internet adresi iletilmiştir. İlgili internet adresinde araştırmanın bilimsel bir çalışma olduğu, gizliliğin korunacağı ve gönüllük esaslı olduğuna dair bilgilendirme yazısının olduğu onam formu onaylatılmıştır. Her bir katılımcının tamamlaması yaklaşık olarak 10 dakika süren araştırma sürecinde 265 kişiden veri toplanmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Katılımcılara uygulanan ölçeklerden elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde SPSS 22.0 Programı kullanılmıştır. Araştırma Formundan elde edilen katılımcıların demografik bilgilerinin yüzde değerleri hesaplanmıştır. Sonrasında değişkenlerin betimsel istatistikleri belirlenmiştir.

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği "Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk" testleri ile değerlendirilmiştir. Elde edilen test sonuçlarına göre Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketinin normal dağılım gösterdiği, Yetişikin Prososyallik Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmelliyetçilik Ölçeğinin normal dağılım göstermediğip<0,05 olarak bulunmuştur. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.96 ile +1.96 değerlerinin dışında olması da verilerin normal dağılım göstermediğini ortaya çıkarmıştır.[233]

[233] Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (Ankara: Pegem Akademi, 2011), 42.

Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketi ve sosyodemografik bilgilerin karşılaştırılması için t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yetişkin Prososyallik Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin verileri normal dağılım göstermediği için aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını analiz etmek amacıyla nonparametrik yöntemler kullanılmıştır. Parametrik istatistikler için normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda alternatif olarak kullanılan testlerden Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis testi 3 veya daha fazla gruplu değişkenlerin ölçek puanlarının karşılaştırılmasında kullanılmaktadır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorularından toplanan verilerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Araştırmaya katılan kişilere sosyo-demografik özelliklerine dair sorular, öğretmen subaylık kariyerini tercih etme/etmemeye dair görüşler, prososyallik ve mükemmeliyetçilik ölçeğinin maddeleri sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri yanıtlara göre aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

4.1. Betimsel Bulgular

Araştırma içerisinde katılımcıların verdiği yanıtlara ait betimsel bulguların tabloları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

	N	%
Cinsiyet		
Erkek	85	32,1
Kadın	180	67,9
Yaş		
18-21	202	76,2
22-26	63	23,8
Üniversite		
Devlet	233	87,9
Vakıf	32	12,1
Yerleştirmeye Esas ALES Puan Türü		
Eşit Ağırlık	135	50,9
Sayısal	70	26,4
Sözel	60	22,6
Sınıf		
1.sınıf	177	66,8

2.sınıf	23	8,7
3.sınıf	23	8,7
4.sınıf	42	15,8
Baba Eğitim Düzeyi		
İlköğretim ve öncesi	106	40
Ortaokul	82	30,9
Yüksek öğrenim	77	29,1
Anne Eğitim Düzeyi		
İlköğretim ve öncesi	173	65,3
Ortaokul	55	20,8
Yüksek öğrenim	37	14
Ekonomik Düzey		
Düşük	60	22,6
Orta	137	63
Yüksek	38	14,3
Yaşamını sürdürdüğü yer		
İl merkezi	167	63
İlçe Merkezi	67	25,8
Köy	26	9,8
Yurtdışı	5	1,9
Lise Türü		
Anadolu Lisesi	175	66
Meslek Lisesi	15	5,7
Fen Lisesi	26	9,8
İmam Hatip Lisesi	24	9,1
Devlet veya Özel Lise	25	9,4

Öğretmen subaylık kariyeri hakkında bilgi sahibi olma		
Evet	49	18,5
Hayır	216	81,5

Tablo 1 içerisinde katılımcıların sosyo-demografik özellikleri verilmiştir.

İlk tablo incelendiğinde, gönüllü katılımcıların %67,9'ünün kadın, %32,1'inin erkek olduğu, %76,2'sinin 18-21 yaş arasında, %23,8'inin 22-26 yaş arasında, olduğu, %87,9'unun devlet üniversitesinde, %12,1'inin vakıf üniversitesinde okuduğu, %50,9'unun bölümünün eşit ağırlık olduğu, %26,4'ünün sayısal, %22,6'sının sözel olduğu, %66,8'inin birinci sınıf, %8,7'sinin ikinci sınıf, %8,7'sinin üçüncü sınıf, %15,8'inin dördüncü sınıf olduğu saptanmıştır. Katılımcıların, baba eğitim düzeyleri incelendiğinde %40'ının ilköğretim ve öncesi, %30,9 ortaokul düzeyi, % 29,1 yüksek öğrenim olduğu bulunmuştur. Katılımcıların anne eğitim düzeyleri incelendiğinde, %65,3 ilköğretim ve öncesi, %20,8 ortaokul düzeyi, %14 yüksek öğrenim olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin, %22,6'ının ekonomik düzeyi düşük, %63'ünün orta, %14,3 yüksek olduğu bulunmuştur. Katılımcıların, %63'ü il merkezinde, %25,8'i ilçe merkezinde, %9,8 köyde, %1,9'u yurtdışında yaşamını sürdürmektedir. Katılımcıların %66'sı anadolu lisesinden, %5,7'si meslek lisesinden, %9,8'i fen lisesinden, %9,1'i imam hatip lisesinden %9,4'ü devlet veya özel liseden mezun olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin %18,5'inin belirli lisans bölümlerinden mezun olduktan sonra öğretmen subay olabilecekleri hakkında bilgi sahibi olduğu, %81,5'inin bilgi sahibi olmadığı bulunmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların prososyallik ve mükemmeliyetçilik seviyelerinin ortalaması, modu, standart sapması, minimum ve maksimum değer aralıkları

	N	μ	Mode	σ	Min	Max
Prososyallik-Paylaşım	265	15,8906	15,00	3,04501	5,00	20,00
Prososyallik-Yardımlaşma	265	16,6151	16,00	3,00803	4,00	20,00
Prososyallik-İlgilenme	265	16,4226	16,00	2,96997	4,00	20,00
Prososyallik-Empati	265	16,0302	16,00	3,24023	4,00	20,00

Mükemmelliyetçilik-Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik	265	83,3962	88,00	17,59341	36,00	121,00
Mükemmelliyetçilik-Diğer İnsanlar Tarafından Yönlendiren Mükemmelliyetçilik	265	41,2642	42,00	9,21205	19,00	68,00
Mükemmelliyetçilik-Toplum Tarafından Dayatılan Mükemmelliyetçilik	265	50,7547	51,00	10,73564	25,00	76,00

Yukarıdaki tabloya bakıldığında araştırmaya katılım sağlayan katılımcıların prososyallik ve mükemmeliyetçilik ölçeklerinden aldıkları puanlar verilmiştir.

Prososyallik ölçeğinin paylaşma alt boyutunun ortalaması 15,8906, modu 15,00, standart sapması 3,04501, minimum aldığı değer 5,00 ve maksimum aldığı değer 20,00'dır. Yardımlaşma alt boyutunda ise ortalama 16,6151, modu 16,00, standart sapması 3,00803, minimum değeri 4,00 ve maksimum değer 20,00'dır. İlgilenme alt boyutunda ise ortalaması 16,4226, modu 16,00, standart sapması 2,96997, minimum değeri 4,00 ve maksimum değeri 20,00'dır. Empati alt boyutunda ise ortalaması 16,0302, modu 16,00, standart sapması 3,24023, minimum değeri 4,00 ve maksimum değeri 20,00'dır.

Mükemmelliyetçilik ölçeğini incelediğimizde de kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutunun ortalaması 83,3962, modu 88,00, standart sapması 17,59341, minimum değeri 36,00 ve maksimum değeri 121,00'dır. Diğer insanlar tarafından yönlendiren mükemmeliyetçilik alt boyutuna baktığımızda ise ortalaması 41,2642, modu 42,00, standart sapması 9,21205, minimum değeri 19,00 ve maksimum değeri 68,00'dır. Toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilik alt boyutunda ise ortalaması 50,7547, modu 51,00, standart sapması 10,73564, minimum değeri 25,00 ve maksimum değeri 76,00'dır.

4.2.Öğretmen Subaylık Kariyerini Tercih Etme/Etmemeye Yönelik Bulgular

Araştırma içerisinde edinilen bulgulardan üniversite öğrencilerinin öğretmen subaylık kariyerini tercih etme veya etmemeye yönelik görüşlerine ait bulgular aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Cinsiyet	N	$\overline{x}$	s	t	p
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	Erkek	85	2,91	1,12	2,550	0,981
		Kadın	180	2,56	1,03		
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	Erkek	85	2,74	1,25	2,057	0,041*
		Kadın	180	2,41	1,17		
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir.	Erkek	85	3,03	1,28	-0,544	0,587
		Kadın	180	3,12	1,29		
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim.	Erkek	85	2,94	1,07	1,941	0,053
		Kadın	180	2,65	1,16		
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir.	Erkek	85	2,52	1,30	3,310	0,003*
		Kadın	180	2,03	1,05		
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	Erkek	85	3,03	1,23	1,908	0,058
		Kadın	180	2,72	1,21		
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	Erkek	85	2,63	0,97	1,896	0,059
		Kadın	180	2,38	1,02		
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	Erkek	85	3,07	1,19	1,692	0,092
		Kadın	180	2,80	1,22		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	Erkek	85	3,03	1,33	2,157	0,032*
		Kadın	180	2,68	1,16		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	Erkek	85	2,49	1,23	-3,312	0,001*
		Kadın	180	3,05	1,29		

11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	Erkek	85	3,05	1,21	-0,686	0,493
		Kadın	180	3,17	1,27		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	Erkek	85	3,20	1,28	-0,032	0,974
		Kadın	180	3,20	1,31		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	Erkek	85	3,14	1,21	0,310	0,757
		Kadın	180	3,08	1,31		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	Erkek	85	2,07	1,12	-3,691	0,001*
		Kadın	180	2,65	1,36		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	Erkek	85	2,52	1,30	-1,694	0,091
		Kadın	180	2,80	1,20		

Tablo 3'te katılımcıların cinsiyetine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanları bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmış ve sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya gönüllü olarak katılan katılımcıların cinsiyetine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulara verdikleri yanıtlarda "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim", "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir", "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim", "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem" ve "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum" maddelerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Erkek katılımcıların "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim", "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" ve "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim" maddelerinden aldıkları puanlar, kadın katılımcıların almış oldukları puanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kadın katılımcıların "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem" ve "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum" maddelerinden

aldıkları puanlar, erkek katılımcıların almış oldukları puanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların yaşına göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Yaş	N	$\overline{x}$	s	t	p
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	18-21	202	2,63	1,03	-1,136	0,257
		22-26	63	2,80	1,17		
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	18-21	202	2,54	1,17	0,694	0,488
		22-26	63	2,42	1,30		
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir.	18-21	202	3,20	1,30	2,390	0,018*
		22-26	63	2,76	1,18		
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim.	18-21	202	2,73	1,15	-0,272	0,786
		22-26	63	2,77	1,12		
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir.	18-21	202	2,21	1,175	0,512	0,609
		22-26	63	2,12	1,11		
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	18-21	202	2,86	1,23	0,828	0,409
		22-26	63	2,71	1,22		
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	18-21	202	2,48	0,988	0,602	0,547
		22-26	63	2,39	1,10		
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	18-21	202	2,86	1,20	-0,607	0,545
		22-26	63	2,96	1,28		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	18-21	202	2,82	1,19	0,634	0,527
		22-26	63	2,71	1,34		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	18-21	202	2,84	1,26	-0,675	0,500
		22-26	63	2,96	1,41		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	18-21	202	3,10	1,23	-0,625	0,532
		22-26	63	3,22	1,31		

12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	18-21	202	3,24	1,27	0,978	0,329
		22-26	63	3,06	1,40		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	18-21	202	3,04	1,23	-1,393	0,165
		22-26	63	3,30	1,41		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	18-21	202	2,47	1,31	0,052	0,958
		22-26	63	2,46	1,34		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	18-21	202	2,7574	1,19932	0,948	0,344
		22-26	63	2,5873	1,37530		

Tablo 4'te katılımcıların yaşına göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan puanları bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmış ve sonuçları verilmiştir.

Çalışmaya katılan katılımcıların yaşına göre "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir" maddesi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). 18-21 yaş aralığındaki katılımcıların "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum" maddesinden aldıkları puanlar, 22-26 yaş aralığındaki katılımcıların almış oldukları puanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların üniversitesinin türüne göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Üniversite	**N**	$\overline{x}$	**s**	**t**	**p**
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	Devlet	233	2,66	1,05	-0,375	0,710
		Vakıf	32	2,75	1,21		
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	Devlet	233	2,48	1,17	-1,261	0,215
		Vakıf	32	2,81	1,42		
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir.	Devlet	233	3,09	1,30	-0,133	0,895
		Vakıf	32	3,12	1,21		
		Devlet	233	2,75	1,13	0,430	0,670

4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim.	Vakıf	32	2,65	1,23		
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir.	Devlet	233	2,11	1,09	-2,511	0,017*
		Vakıf	32	2,78	1,45		
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	Devlet	233	2,75	1,20	-2,228	0,032*
		Vakıf	32	3,31	1,33		
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	Devlet	233	2,47	0,99	0,462	0,646
		Vakıf	32	2,37	1,18		
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	Devlet	233	2,89	1,23	0,213	0,832
		Vakıf	32	2,84	1,13		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	Devlet	233	2,83	1,21	1,322	0,187
		Vakıf	32	2,53	1,29		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	Devlet	233	2,87	1,30	0,274	0,784
		Vakıf	32	2,81	1,30		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	Devlet	233	3,15	1,23	0,597	0,554
		Vakıf	32	3,00	1,39		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	Devlet	233	3,25	1,30	1,701	0,097
		Vakıf	32	2,84	1,27		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	Devlet	233	3,15	1,26	1,559	0,127
		Vakıf	32	2,75	1,39		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	Devlet	233	2,56	1,33	4,276	0,001*
		Vakıf	32	1,78	0,90		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	Devlet	233	2,79	1,24	3,347	0,002*
		Vakıf	32	2,12	1,03		

Tablo 5'te katılımcıların eğitim gördüğü üniversitenin türüne göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanları bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmış ve sonuçları verilmiştir.

Katılımcıların eğitim gördüğü üniversitenin türüne göre "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" ve "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim" maddelerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Vakıf üniversitesinde eğitim gören katılımcıların "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" ve "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim" maddelerinden aldıkları puanlar, devlet üniversitesinde eğitim gören katılımcıların almış oldukları puanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların bölümüne göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Bölüm	**n**	$\bar{x}$	**s**	**Min**	**Max**	**F**	**p**	**Fark**
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	Eşit Ağırlık	135	2,61	1,11	1,00	5,00	0,461	0,631	
		Sayısal	60	2,75	0,98	1,00	5,00			
		Sözel	70	2,71	1,07	1,00	5,00			
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	Eşit Ağırlık	135	2,53	1,25	1,00	5,00	0,083	0,920	
		Sayısal	60	2,47	1,08	1,00	5,00			
		Sözel	70	2,55	1,24	1,00	5,00			
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir	Eşit Ağırlık	135	3,05	1,34	1,00	5,00	0,806	0,448	
		Sayısal	60	3,02	1,17	1,00	5,00			
		Sözel	70	3,28	1,29	1,00	5,00			
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim	Eşit Ağırlık	135	2,71	1,13	1,00	5,00	0,334	0,716	
		Sayısal	60	2,71	1,00	1,00	5,00			
		Sözel	70	2,85	1,32	1,00	5,00			
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir	Eşit Ağırlık	135	2,13	1,24	1,00	5,00	0,739	0,479	
		Sayısal	60	2,17	0,90	1,00	4,00			
		Sözel	70	2,35	1,23	1,00	5,00			
		Eşit Ağırlık	135	2,81	1,28	1,00	5,00	0,236	0,790	

6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	Sayısal	60	2,77	1,14	1,00	5,00		
				2,91	1,21	1,00	5,00		
		Sözel	70						
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	Eşit Ağırlık	135	2,42	0,98	1,00	5,00	0,293	0,746
		Sayısal	60	2,45	0,98	1,00	4,00		
				2,55	1,11	1,00	5,00		
		Sözel	70						
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	Eşit Ağırlık	135	2,79	1,22	1,00	5,00	0,832	0,436
		Sayısal	60	3,00	1,17	1,00	5,00		
		Sözel	70	2,96	1,26	1,00	5,00		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	Eşit Ağırlık	135	2,68	1,17	1,00	5,00	1,165	0,314
		Sayısal	60	2,94	1,14	1,00	5,00		
		Sözel	70	2,88	1,42	1,00	5,00		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	Eşit Ağırlık	135	2,74	1,29	1,00	5,00	1,703	0,184
		Sayısal	60	3,10	1,25	1,00	5,00		
		Sözel	70	2,88	1,35	1,00	5,00		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	Eşit Ağırlık	135	3,14	1,31	1,00	5,00	1,075	0,343
		Sayısal	60	3,27	1,07	1,00	5,00		
		Sözel	70	2,95	1,29	1,00	5,00		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	Eşit Ağırlık	135	3,22	1,33	1,00	5,00	1,080	0,341
		Sayısal	60	3,32	1,22	1,00	5,00		
		Sözel	70	3,00	1,32	1,00	5,00		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	Eşit Ağırlık	135	3,14	1,29	1,00	5,00	0,584	0,558
		Sayısal	60	3,17	1,23	1,00	5,00		
		Sözel	70	2,95	1,29	1,00	5,00		

14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	Eşit Ağırlık	135	2,36	1,27	1,00	5,00	1,267	0,283
		Sayısal	60	2,67	1,29	1,00	5,00		
		Sözel	70	2,46	1,41	1,00	5,00		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	Eşit Ağırlık	135	2,68	1,23	1,00	5,00	1,463	0,233
		Sayısal	60	2,91	1,21	1,00	5,00		
		Sözel	70	2,55	1,29	1,00	5,00		

$p<0,05$

Tablo 6'da katılımcıların bölümüne göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya gönüllü olarak katılan katılımcıların bölümüne göre "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim." maddesi puanları, "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir" maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesi puanları, "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddesi puanları, "Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem." maddesi puanları, "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem." maddesi puanları, "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir." maddesi puanları, "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum." maddesi puanları ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli

bir meslek olduğu için tercih etmem.” maddesi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmamıştır (p>0,05).

Tablo 7. Katılımcıların sınıfına göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Sınıf	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	Birinci sınıf	177	2,57	1,00	1,00	5,00	2,085	0,103	
		İkinci sınıf	23	3,08	1,31	1,00	5,00			
		Üçüncü sınıf	23	2,82	1,11	1,00	5,00			
		Dördüncü sınıf	42	2,80	1,15	1,00	5,00			
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	Birinci sınıf	177	2,44	1,14	1,00	5,00	3,523	0,016*	1-2
		İkinci sınıf	23	3,26	1,21	1,00	5,00			2-4
		Üçüncü sınıf	23	2,65	1,36	1,00	5,00			
		Dördüncü sınıf	42	2,38	1,24	1,00	5,00			
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir	Birinci sınıf	177	3,11	1,30	1,00	5,00	3,249	0,022*	2-4
		İkinci sınıf	23	3,52	1,23	1,00	5,00			
		Üçüncü sınıf	23	3,39	1,30	1,00	5,00			
		Dördüncü sınıf	42	2,61	1,14	1,00	5,00			
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim	Birinci sınıf	177	2,62	1,10	1,00	5,00	3,008	0,031*	1-3
		İkinci sınıf	23	3,08	1,34	1,00	5,00			
		Üçüncü sınıf	23	3,26	1,09	2,00	5,00			
		Dördüncü sınıf	42	2,78	1,13	1,00	5,00			
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir	Birinci sınıf	177	2,09	1,09	1,00	5,00	5,509	0,001*	1-2
		İkinci sınıf	23	3,08	1,44	1,00	5,00			2-4
		Üçüncü sınıf	23	2,30	1,18	1,00	5,00			
		Dördüncü sınıf	42	2,07	1,04	1,00	5,00			
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	Birinci sınıf	177	2,75	1,19	1,00	5,00	3,388	0,019*	1-2
		İkinci sınıf	23	3,47	1,08	2,00	5,00			2-4
		Üçüncü sınıf	23	3,13	1,60	1,00	5,00			
		Dördüncü sınıf	42	2,59	1,10	1,00	5,00			
		Birinci sınıf	177	2,40	0,94	1,00	4,00	2,387	0,069	

7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	İkinci sınıf	23	3,00	1,31	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	2,43	0,94	1,00	4,00		
		Dördüncü sınıf	42	2,42	1,10	1,00	5,00		
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	Birinci sınıf	177	2,81	1,16	1,00	5,00	1,595	0,191
		İkinci sınıf	23	3,39	1,30	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	2,82	1,37	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	2,95	1,26	1,00	5,00		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	Birinci sınıf	177	2,77	1,17	1,00	5,00	0,221	0,882
		İkinci sınıf	23	2,78	1,38	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	3,00	1,20	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	2,78	1,38	1,00	5,00		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	Birinci sınıf	177	2,89	1,23	1,00	5,00	1,011	0,388
		İkinci sınıf	23	2,78	1,44	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	2,47	1,37	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	3,04	1,44	1,00	5,00		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	Birinci sınıf	177	3,13	1,19	1,00	5,00	1,342	0,261
		İkinci sınıf	23	2,78	1,34	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	3,52	1,44	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	3,11	1,31	1,00	5,00		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	Birinci sınıf	177	3,22	1,27	1,00	5,00	0,883	0,450
		İkinci sınıf	23	3,26	1,25	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	3,47	1,44	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	2,95	1,37	1,00	5,00		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	Birinci sınıf	177	3,07	1,24	1,00	5,00	0,552	0,648
		İkinci sınıf	23	2,95	1,26	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	3,39	1,26	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	3,16	1,46	1,00	5,00		

14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	Birinci sınıf	177	2,47	1,30	1,00	5,00	0,579	0,629
		İkinci sınıf	23	2,60	1,46	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	2,65	1,33	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	2,26	1,28	1,00	5,00		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	Birinci sınıf	177	2,79	1,19	1,00	5,00	1,115	0,344
		İkinci sınıf	23	2,34	1,30	1,00	5,00		
		Üçüncü sınıf	23	2,73	1,32	1,00	5,00		
		Dördüncü sınıf	42	2,57	1,34	1,00	5,00		

Tablo 7'de katılımcıların sınıfına göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanlar Anova Testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların sınıfına göre "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim", "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir", "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim", "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" ve "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim" maddeleri puanlarına göre puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). İkinci sınıfa giden katılımcıların "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim", "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" ve "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim" maddelerinin puanları, birinci sınıf olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir. İkinci sınıfa giden katılımcıların "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim", "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir", "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" ve "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim" maddelerinin puanları, dördüncü sınıf olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir. Üçüncü sınıfa giden katılımcıların "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesi puanları, birinci sınıf olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 8. Katılımcıların baba eğitim düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Baba Eğitim Düzeyi	N	$\overline{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	İlköğretim ve öncesi	106	2,56	1,06	1,00	5,00	0,922	0,399	
		Ortaokul	82	2,75	1,13	1,00	5,00			
		Yüksek Öğrenim	77	2,74	1,00	1,00	5,00			
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	İlköğretim ve öncesi	106	2,58	1,21	1,00	5,00	1,082	0,340	
		Ortaokul	82	2,59	1,32	1,00	5,00			
		Sözel	77	2,35	1,06	1,00	5,00			
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir	İlköğretim ve öncesi	106	3,11	1,33	1,00	5,00	0,017	0,984	
		Ortaokul	82	3,09	1,30	1,00	5,00			
		Yüksek Öğrenim	77	3,07	1,23	1,00	5,00			
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim	İlköğretim ve öncesi	106	2,79	1,22	1,00	5,00	1,267	0,283	
		Ortaokul	82	2,84	1,19	1,00	5,00			
				2,57	0,96		4,00			
		Yüksek Öğrenim	77			1,00				
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir	İlköğretim ve öncesi	106	2,16	1,19	1,00	5,00	0,042	0,959	
		Ortaokul	82	2,21	1,19	1,00	4,00			
		Yüksek Öğrenim	77	2,19	1,08	1,00	5,00			
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	İlköğretim ve öncesi	106	2,93	1,24	1,00	5,00	1,368	0,256	
		Ortaokul	82	2,86	1,28	1,00	5,00			
				2,63	1,14	1,00	5,00			
		Yüksek Öğrenim	77							
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	İlköğretim ve öncesi	106	2,47	1,07	1,00	5,00	0,664	0,516	
		Ortaokul	82	2,54	1,03	1,00	5,00			
				2,36	0,91		4,00			
		Yüksek Öğrenim	77			1,00				

8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	İlköğretim ve öncesi	106	2,93	1,28	1,00	5,00	0,654	0,521
		Ortaokul	82	2,95	1,22	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	77	2,75	1,12	1,00	5,00		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	İlköğretim ve öncesi	106	2,83	1,25	1,00	5,00	0,854	0,427
		Ortaokul	82	2,89	1,25	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	77	2,64	1,16	1,00	5,00		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	İlköğretim ve öncesi	106	2,72	1,38	1,00	5,00	1,194	0,305
		Ortaokul	82	2,92	1,28	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	77	3,01	1,18	1,00	5,00		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	İlköğretim ve öncesi	106	3,09	1,27	1,00	5,00	0,150	0,861
		Ortaokul	82	3,19	1,30	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	77	3,12	1,17	1,00	5,00		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	İlköğretim ve öncesi	106	3,18	1,34	1,00	5,00	0,673	0,511
		Ortaokul	82	3,32	1,32	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	77	3,09	1,22	1,00	5,00		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	İlköğretim ve öncesi	106	3,01	1,33	1,00	5,00	0,419	0,658
		Ortaokul	82	3,14	1,20	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	77	3,18	1,29	1,00	5,00		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	İlköğretim ve öncesi	106	2,50	1,34	1,00	5,00	0,722	0,487
		Ortaokul	82	2,32	1,31	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	77	2,57	1,28	1,00	5,00		
		İlköğretim ve öncesi	106	2,75	1,31	1,00	5,00	0,449	0,639

15. Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	Ortaokul	82	2,60	1,23	1,00	5,00	
	Yüksek Öğrenim	77	2,77	1,15	1,00	5,00	

Tablo 8'de katılımcıların baba eğitim düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin baba eğitim düzeyine göre "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim." maddesi puanları, "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir" maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesi puanları, "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddesi puanları, "Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem." maddesi puanları, "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem." maddesi puanları, "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir." maddesi puanları, "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum." maddesi puanları ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem." maddesi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmamıştır (p>0,05).

Tablo 9. Katılımcıların anne eğitim düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

	Anne Eğitim Düzeyi	**N**	$\bar{x}$	**s**	**Min**	**Max**	**F**	**p**	**Fark**
1. Öğretmen subaylığı devlet	İlköğretim ve öncesi	173	2,68	1,10	1,00	5,00	2,837	0,060	
	Ortaokul	55	2,43	0,93	1,00	5,00			

	memuru olmak için tercih ederim	Yüksek Öğrenim	37	2,97	1,04	1,00	5,00		
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	İlköğretim ve öncesi	173	1,24	0,09	1,00	5,00	1,193	0,305
		Ortaokul	55	1,01	0,13	1,00	5,00		
		Sözel	37	1,28	0,21	1,00	5,00		
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir	İlköğretim ve öncesi	173	3,19	1,28	1,00	5,00	1,499	0,225
		Ortaokul	55	2,94	1,25	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,86	1,35	1,00	5,00		
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim	İlköğretim ve öncesi	173	2,75	1,19	1,00	5,00	,753	0,472
		Ortaokul	55	2,60	1,09	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,89	0,99	1,00	4,00		
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir	İlköğretim ve öncesi	173	2,20	1,18	1,00	5,00	1,562	0,212
		Ortaokul	55	2,00	0,94	1,00	4,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,43	1,32	1,00	5,00		
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	İlköğretim ve öncesi	173	2,90	1,22	1,00	5,00	1,602	0,203
		Ortaokul	55	2,56	1,16	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,86	1,31	1,00	5,00		
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	İlköğretim ve öncesi	173	2,51	1,04	1,00	5,00	1,023	0,361
		Ortaokul	55	2,29	0,99	1,00	4,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,48	0,90	1,00	4,00		
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	İlköğretim ve öncesi	173	2,97	1,20	1,00	5,00	2,225	0,110
		Ortaokul	55	2,58	1,19	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,91	1,27	1,00	5,00		

9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	İlköğretim ve öncesi	173	2,88	1,23	1,00	5,00	1,256	0,287
		Ortaokul	55	2,60	1,11	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,70	1,33	1,00	5,00		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	İlköğretim ve öncesi	173	2,77	1,31	1,00	5,00	1,397	0,249
		Ortaokul	55	3,05	1,16	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	3,05	1,41	1,00	5,00		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	İlköğretim ve öncesi	173	3,08	1,27	1,00	5,00	,679	0,508
		Ortaokul	55	3,14	1,17	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	3,35	1,25	1,00	5,00		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	İlköğretim ve öncesi	173	3,19	1,31	1,00	5,00	,052	0,949
		Ortaokul	55	3,25	1,26	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	3,18	1,32	1,00	5,00		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	İlköğretim ve öncesi	173	3,06	1,29	1,00	5,00	1,431	0,241
		Ortaokul	55	3,01	1,23	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	3,43	1,23	1,00	5,00		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	İlköğretim ve öncesi	173	2,46	1,31	1,00	5,00	,026	0,974
		Ortaokul	55	2,45	1,24	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,5135	1,44	1,00	5,00		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	İlköğretim ve öncesi	173	2,63	1,25	1,00	5,00	1,181	0,309
		Ortaokul	55	2,81	1,20	1,00	5,00		
		Yüksek Öğrenim	37	2,94	1,24	1,00	5,00		

Tablo 9'da katılımcıların anne eğitim düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin anne eğitim düzeyine göre "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim." maddesi puanları, "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir" maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesi puanları, "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddesi puanları, "Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem." maddesi puanları, "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem." maddesi puanları, "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir." maddesi puanları, "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum." maddesi puanları ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem." maddesi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmamıştır (p>0,05).

Tablo 10. Katılımcıların ekonomik düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Ekonomik Düzeyi	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	Düşük	60	2,66	1,23	1,00	5,00	2,119	0,122	
		Orta	167	2,60	1,05	1,00	5,00			
		Yüksek	38	3,00	0,83	1,00	5,00			
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	Düşük	60	2,71	1,31	1,00	5,00	1,239	0,291	
		Orta	167	2,43	1,15	1,00	5,00			
		Yüksek	38	2,57	1,22	1,00	5,00			

3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir	Düşük	60	3,18	1,33	1,00	5,00	,268	0,765	
		Orta	167	3,05	1,29	1,00	5,00			
		Yüksek	38	3,15	1,19	1,00	5,00			
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim	Düşük	60	2,73	1,24	1,00	5,00	1,147	0,319	
		Orta	167	2,68	1,08	1,00	5,00			
		Yüksek	38	3,00	1,25	1,00	5,00			
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir	Düşük	60	2,45	1,19	1,00	5,00	3,305	0,038*	1-2
		Orta	167	2,05	1,08	1,00	5,00			
		Yüksek	38	2,39	1,32	1,00	5,00			
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	Düşük	60	2,93	1,31	1,00	5,00	1,116	0,329	
		Orta	167	2,74	1,19	1,00	5,00			
		Yüksek	38	3,02	1,24	1,00	5,00			
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	Düşük	60	2,53	1,04	1,00	5,00	0,191	0,826	
		Orta	167	2,44	0,97	1,00	4,00			
		Yüksek	38	2,42	1,13	1,00	4,00			
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	Düşük	60	3,03	1,24	1,00	5,00	0,571	0,566	
		Orta	167	2,85	1,20	1,00	5,00			
		Yüksek	38	2,81	1,27	1,00	5,00			
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	Düşük	60	2,90	1,33	1,00	5,00	0,334	0,716	
		Orta	167	2,75	1,16	1,00	5,00			
		Yüksek	38	2,84	1,32	1,00	5,00			
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	Düşük	60	2,98	1,33	1,00	5,00	0,916	0,401	
		Orta	167	2,79	1,26	1,00	5,00			
		Yüksek	38	3,05	1,41	1,00	5,00			
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu	Düşük	60	2,96	1,30	1,00	5,00	0,714	0,491	
		Orta	167	3,17	1,21	1,00	5,00			

	nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	Yüksek	38	3,21	1,35	1,00	5,00		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	Düşük	60	3,11	1,31	1,00	5,00	0,177	0,838
		Orta	167	3,23	1,31	1,00	5,00		
		Yüksek	38	3,21	1,27	1,00	5,00		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	Düşük	60	3,01	1,25	1,00	5,00	0,432	0,650
		Orta	167	3,16	1,26	1,00	5,00		
		Yüksek	38	3,00	1,41	1,00	5,00		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	Düşük	60	2,45	1,40	1,00	5,00	0,016	0,984
		Orta	167	2,47	1,26	1,00	5,00		
		Yüksek	38	2,44	1,42	1,00	5,00		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	Düşük	60	2,53	1,33	1,00	5,00	1,759	0,174
		Orta	167	2,82	1,20	1,00	5,00		
		Yüksek	38	2,52	1,22	1,00	5,00		

Tablo 10'da katılımcıların ekonomik düzeyine göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların ekonomik düzeyine "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesinden puanlara göre puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Düşük gelirli katılımcıların "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesi puanları, orta gelirli olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 11. Katılımcıların yaşamını sürdürdüğü yere göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Yaşamını sürdürdüğü yer	**n**	$\bar{x}$	**s**	**Min**	**Max**	**F**	**p**	**Fark**
1.	Öğretmen subaylığı devlet	İl merkezi	167	2,73	1,01	1,00	5,00	2,744	0,044*	1-4
		İlçe merkezi	67	2,53	0,98	1,00	5,00			2-4

	memuru olmak için tercih ederim	Köy	26	2,46	1,24	1,00	5,00			3-4
		Yurtdışı	5	3,80	0,44	3,00	4,00			
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	İl merkezi	167	2,52	1,21	1,00	5,00	1,832	0,142	
		İlçe merkezi	67	2,32	1,18	1,00	5,00			
		Köy	26	2,96	1,14	1,00	5,00			
		Yurtdışı	5	2,80	1,30	1,00	4,00			
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir	İl merkezi	167	3,06	1,29	1,00	5,00	0,533	0,660	
		İlçe merkezi	67	3,05	1,19	1,00	5,00			
		Köy	26	3,30	1,49	1,00	5,00			
		Yurtdışı	5	3,60	1,51	1,00	5,00			
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim	İl merkezi	167	2,80	1,15	1,00	5,00	3,060	0,029*	2-4
		İlçe merkezi	67	2,56	1,06	1,00	5,00			3-4
		Köy	26	2,53	1,20	1,00	5,00			
		Yurtdışı	5	4,00	0,70	3,00	5,00			
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir	İl merkezi	167	2,25	1,18	1,00	5,00	2,039	0,109	
		İlçe merkezi	67	1,91	0,96	1,00	5,00			
		Köy	26	2,46	1,39	1,00	5,00			
		Yurtdışı	5	2,40	0,89	2,00	4,00			
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	İl merkezi	167	2,85	1,20	1,00	5,00	2,740	0,044*	
		İlçe merkezi	67	2,55	1,19	1,00	5,00			2-3
		Köy	26	3,34	1,41	1,00	5,00			
		Yurtdışı	5	2,80	0,83	2,00	4,00			
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	İl merkezi	167	2,55	1,06	1,00	5,00	1,241	0,295	
		İlçe merkezi	67	2,29	0,88	1,00	4,00			
		Köy	26	2,30	0,97	1,00	4,00			
		Yurtdışı	5	2,60	0,89	2,00	4,00			

8. Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	İl merkezi	167	2,94	1,22	1,00	5,00	1,098	0,351
	İlçe merkezi	67	2,71	1,21	1,00	5,00		
	Köy	26	2,73	1,25	1,00	5,00		
	Yurtdışı	5	3,40	0,54	3,00	4,00		
9. Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	İl merkezi	167	2,84	1,23	1,00	5,00	0,472	0,702
	İlçe merkezi	67	2,71	1,16	1,00	5,00		
	Köy	26	2,65	1,41	1,00	5,00		
	Yurtdışı	5	3,20	1,09	2,00	4,00		
10. Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	İl merkezi	167	2,92	1,29	1,00	5,00	0,361	0,782
	İlçe merkezi	67	2,73	1,27	1,00	5,00		
	Köy	26	2,92	1,35	1,00	5,00		
	Yurtdışı	5	2,80	1,78	1,00	5,00		
11. 15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	İl merkezi	167	3,20	1,22	1,00	5,00	1,896	0,131
	İlçe merkezi	67	3,17	1,36	1,00	5,00		
	Köy	26	2,69	1,08	1,00	5,00		
	Yurtdışı	5	2,40	0,89	1,00	3,00		
12. Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	İl merkezi	167	3,16	1,26	1,00	5,00	0,903	0,440
	İlçe merkezi	67	3,40	1,34	1,00	5,00		
	Köy	26	2,96	1,37	1,00	5,00		
	Yurtdışı	5	3,00	1,58	1,00	5,00		
13. Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	İl merkezi	167	3,14	1,25	1,00	5,00	0,316	0,814
	İlçe merkezi	67	3,10	1,31	1,00	5,00		
	Köy	26	2,88	1,45	1,00	5,00		
	Yurtdışı	5	3,00	1,0	2,00	4,00		
14. Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen	İl merkezi	167	2,43	1,29	1,00	5,00	0,227	0,878
	İlçe merkezi	67	2,55	1,35	1,00	5,00		
	Köy	26	2,53	1,44	1,00	5,00		

	subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	Yurtdışı	5	2,20	1,30	1,00	4,00		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	İl merkezi	167	2,73	1,21	1,00	5,00	0,897	0,443
		İlçe merkezi	67	2,82	1,25	1,00	5,00		
		Köy	26	2,38	1,44	1,00	5,00		
		Yurtdışı	5	2,40	0,89	1,00	3,00		

Tablo 11'de katılımcıların yaşamını sürdürdüğü yere göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların yaşamını sürdürdüğü yere göre "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim" maddesinden puanlara göre puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Yurtdışında yaşamını geçiren katılımcıların "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim" maddesi puanları, İl merkezinde yaşamını geçiren, İlçe merkezinde yaşamını geçiren ve Köyde yaşamını geçiren katılımcıların puanından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek hesaplanmıştır.

Katılımcıların yaşamını sürdürdüğü yere göre "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesinden puanlara göre puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Yurtdışında yaşamını geçiren katılımcıların "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesi puanları, İlçe merkezinde yaşamını geçiren ve Köyde yaşamını geçiren katılımcıların puanından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek hesaplanmıştır.

Katılımcıların yaşamını sürdürdüğü yere göre "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddesinden puanlara göre puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Köyde yaşamını geçiren katılımcıların "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddesi puanları, İlçe merkezinde yaşamını

geçiren katılımcıların puanından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek hesaplanmıştır.

Tablo 12. Katılımcıların Lise türüne göre araştırma formundan aldıkları puanların karşılaştırılması

		Lise Türü	N	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	Anadolu Lisesi	175	2,69	1,07	1,00	5,00	0,099	0,983	
		Meslek Lisesi	15	2,73	0,96	2,00	5,00			
		Fen Lisesi	26	2,61	0,85	1,00	4,00			
		İmam Hatip Lisesi	24	2,58	1,13	1,00	5,00			
		Devlet veya Özel Lise	25	2,64	1,28	1,00	5,00			
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	Anadolu Lisesi	175	2,52	1,21	1,00	5,00	1,274	0,281	
		Meslek Lisesi	15	2,60	1,24	1,00	5,00			
		Fen Lisesi	26	2,92	1,23	1,00	5,00			
		İmam Hatip Lisesi	24	2,37	1,05	1,00	5,00			
		Devlet veya Özel Lise	25	2,20	1,22	1,00	5,00			
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir	Anadolu Lisesi	175	3,13	1,27	1,00	5,00	0,936	0,443	
		Meslek Lisesi	15	2,53	1,40	1,00	5,00			
		Fen Lisesi	26	3,19	1,29	1,00	5,00			
		İmam Hatip Lisesi	24	3,25	1,18	1,00	5,00			
		Devlet veya Özel Lise	25	2,96	1,42	1,00	5,00			
4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri	Anadolu Lisesi	175	2,77	1,14	1,00	5,00	1,323	0,262	
		Meslek Lisesi	15	3,26	1,38	1,00	5,00			

	tatil kampları vb.) için tercih ederim	Fen Lisesi	26	2,46	1,06	1,00	4,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	2,62	1,05	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,64	1,15	1,00	5,00		
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir.	Anadolu Lisesi	175	2,17	1,18	1,00	5,00	0,376	0,825
		Meslek Lisesi	15	2,06	0,96	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,34	1,16	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	2,37	1,13	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,08	1,18	1,00	5,00		
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim	Anadolu Lisesi	175	2,77	1,22	1,00	5,00	1,582	0,180
		Meslek Lisesi	15	2,60	1,12	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	3,03	1,31	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	3,33	1,04	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,64	1,35	1,00	5,00		
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim	Anadolu Lisesi	175	2,42	0,97	1,00	5,00	0,473	0,755
		Meslek Lisesi	15	2,60	1,29	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,61	0,98	1,00	4,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	2,33	0,86	1,00	4,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,60	1,29	1,00	5,00		
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	Anadolu Lisesi	175	2,82	1,23	1,00	5,00	0,684	0,604
		Meslek Lisesi	15	3,33	1,17	1,00	5,00		

		Fen Lisesi	26	3,00	1,13	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	2,91	1,17	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,92	1,25	1,00	5,00		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	Anadolu Lisesi	175	2,86	1,26	1,00	5,00	2,649	0,034
		Meslek Lisesi	15	3,46	1,24	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,46	1,06	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	2,33	0,91	1,00	4,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,76	1,20	1,00	5,00		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem	Anadolu Lisesi	175	2,87	1,32	1,00	5,00	0,979	0,420
		Meslek Lisesi	15	2,80	1,32	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,80	1,36	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	3,20	1,18	2,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,52	1,15	1,00	5,00		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem	Anadolu Lisesi	175	3,08	1,32	1,00	5,00	2,266	0,062
		Meslek Lisesi	15	3,13	1,18	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,76	0,95	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	3,25	0,94	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	3,76	1,16	1,00	5,00		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	Anadolu Lisesi	175	3,22	1,38	1,00	5,00	0,408	0,803
		Meslek Lisesi	15	3,06	1,22	1,00	5,00		

		Fen Lisesi	26	3,03	1,076	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	3,08	1,10	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	3,44	1,22	1,00	5,00		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir	Anadolu Lisesi	175	3,12	1,32	1,00	5,00	0,386	0,819
		Meslek Lisesi	15	2,93	1,16	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,88	1,17	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	3,12	1,15	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	3,28	1,33	1,00	5,00		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum	Anadolu Lisesi	175	2,52	1,36	1,00	5,00	0,945	0,439
		Meslek Lisesi	15	2,20	1,37	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,15	1,12	1,00	4,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	2,29	1,12	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	2,72	1,27	1,00	5,00		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem	Anadolu Lisesi	175	2,72	1,26	1,00	5,00	0,869	0,483
		Meslek Lisesi	15	2,46	1,30	1,00	5,00		
		Fen Lisesi	26	2,69	1,22	1,00	5,00		
		İmam Hatip Lisesi	24	2,50	1,10	1,00	5,00		
		Devlet veya Özel Lise	25	3,08	1,18	1,00	5,00		

Tablo 12'de katılımcıların lise türüne öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 12 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin lise türüne göre "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim" maddesi puanları,

"Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim." maddesi puanları, "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir" maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesi puanları, "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddesi puanları, "Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem." maddesi puanları, "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem." maddesi puanları, "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir." maddesi puanları, "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum." maddesi puanları ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem." maddesi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmamıştır (p>0,05).

Tablo 13. Katılımcıların Öğretmen subaylık kariyeri hakkında bilgi sahibi olma durumuna göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanların karşılaştırılması

		ÖSK hakkında bilgi sahibi olma	**N**	$\overline{x}$	**s**	**t**	**p**
1.	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim	Evet	49	2,79	1,22	0,870	0,385
		Hayır	216	2,64	1,03		
2.	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	Evet	49	2,57	1,24	0,325	0,745
		Hayır	216	2,50	1,20		
3.	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir.	Evet	49	3,24	1,33	0,882	0,379
		Hayır	216	3,06	1,28		
		Evet	49	2,75	1,28	0,079	0,937

4.	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim.	Hayır	216	2,74	1,11		
5.	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir.	Evet	49	2,38	1,27	1,307	0,192
		Hayır	216	2,14	1,13		
6.	Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim.	Evet	49	2,77	1,29	-0,320	0,749
		Hayır	216	2,83	1,21		
7.	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	Evet	49	2,38	1,18	-0,583	0,560
		Hayır	216	2,48	0,97		
8.	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	Evet	49	2,79	1,32	-0,577	0,564
		Hayır	216	2,90	1,19		
9.	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	Evet	49	2,63	1,26	-1,056	0,292
		Hayır	216	2,83	1,21		
10.	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem.	Evet	49	2,87	1,34	0,035	0,972
		Hayır	216	2,87	1,29		
11.	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	Evet	49	2,87	1,28	-1,602	0,110
		Hayır	216	3,19	1,24		
12.	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	Evet	49	3,14	1,35	-0,362	0,718
		Hayır	216	3,21	1,29		
13.	Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir.	Evet	49	2,93	1,24	-1,010	0,313
		Hayır	216	3,14	1,28		
14.	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	Evet	49	2,36	1,28	-0,591	0,555
		Hayır	216	2,49	1,32		
15.	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	Evet	49	2,55	1,33	-1,036	0,301
		Hayır	216	2,75	1,21		

Tablo 13'te katılımcıların eğitim gördüğü üniversitenin türüne göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen sorulardan aldıkları puanları bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmış ve sonuçları verilmiştir.

Tablo 13 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin öğretmen subaylık kariyeri hakkında bilgi sahibi olma durumuna göre "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim." maddesi puanları, "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir" maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim" maddesi puanları, "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesi puanları, "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddesi puanları, "Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim." maddesi puanları, "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem." maddesi puanları, "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem." maddesi puanları, "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem." maddesi puanları, "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir." maddesi puanları, "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum." maddesi puanları ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem." maddesi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmamıştır ($p>0,05$).

4.3.İlişkisel Bulgular

Araştırma içerisinde öğretmen subay olmaya yönelik görüşler anketi, prososyallik ve mükemmeliyetçilik ölçeğinin korelasyonel ilişkilerine bakıldığı ilişkisel bulgular tablosu aşağıda verilmiştir.

		Madde 1	Madde 2	Madde 3	Madde 4	Madde 5	Madde 6	Madde 7	Madde 8	Madde 9	Madde 10	Madde 11	Madde 12	Madde 13	Madde 14	Madde 15	Paylaşma alt.	Yardımlaşma..	Proilgilenme..	Empati alt.	KYM	DIYM	TTDM
Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim (Madde 1)	r	1	0,469**	0,348**	0,407**	0,338**	0,399**	0,385**	0,425**	0,352**	-0,035	0,110	0,044	-0,001	0,032	-0,070	0,041	0,067	0,030	0,039	0,141*	0,049	0,072
	p		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,570	0,073	0,474	0,992	0,604	0,259	0,501	0,279	0,626	0,526	0,022	0,423	0,246
Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim. (Madde 2)	r		1	0,431**	0,343**	0,612**	0,605**	0,401**	0,522**	0,311**	-0,070	-0,067	-0,099	-0,125*	-0,055	-,023**	0,135*	0,059	0,080	0,125*	0,149*	0,043	0,023
	p			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,256	0,279	0,107	0,042	0,370	0,000	0,028	0,335	0,196	0,042	0,015	0,490	0,707
Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir (Madde 3)	r			1	0,376**	0,330**	0,477**	0,323**	0,407**	0,275**	0,083	0,070	0,050	0,020	0,041	0,003	0,163**	0,135*	0,113	0,207**	0,025	0,058	-0,048
	p				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,179	0,259	0,415	0,747	0,504	0,964	0,008	0,028	0,067	0,001	0,686	0,345	0,440
Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim(Madde 4)	r				1	0,281**	0,406**	0,527**	0,455**	0,484**	0,113	0,170**	0,146*	0,118	-0,017	0,036	0,014	0,054	0,063	0,074	0,080	0,092	0,008
	p					0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,067	0,005	0,017	0,054	0,782	0,557	0,824	0,385	0,303	0,227	0,193	0,135	0,896
Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir (Madde 5)	r					1	0,671**	0,447**	0,385**	0,147*	-0,065	-0,114	-0,209**	-0,155*	-0,017	-0,286**	0,027	-0,024	-0,006	0,081	0,151*	0,080	0,039
	p						0,000	0,000	0,000	0,016	0,288	0,064	0,001	0,012	0,781	0,000	0,662	0,696	0,928	0,190	0,014	0,196	0,531
Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim. (Madde 6)	r						1	0,589**	0,435**	0,229**	-0,050	-0,030	-0,136*	-0,047	-0,084	-0,208**	0,124*	0,098	0,124*	0,164**	0,175**	0,052	0,023
	p							0,000	0,000	0,000	0,420	0,622	0,027	0,445	0,174	0,001	0,044	0,110	0,044	0,007	0,004	0,403	0,714

Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim. (Madde 7)	r	1	0,538**	0,407**	0,153*	0,187**	0,070	0,059	0,061	0,040	-0,036	-0,039	0,027	0,041	0,038	0,021	-0,026
	p		0,000	0,000	0,013	0,002	0,254	0,341	0,325	0,518	0,557	0,530	0,664	0,511	0,538	0,734	0,678
Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim. (Madde 8)	r		1	0,591**	0,080	,175**	0,068	0,108	0,022	0,064	-0,036	0,010	-0,010	0,039	0,131*	0,082	0,054
	p			0,000	0,193	0,004	0,268	0,080	0,722	0,300	0,556	0,876	0,870	0,531	0,034	0,185	0,380
Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)	r			1	0,139*	0,365**	0,294**	,301**	0,010	,209**	-,124*	-0,020	-0,010	-0,004	0,122*	-0,003	0,179**
	p				0,024	0,000	0,000	0,000	0,868	0,001	0,043	0,740	0,874	0,949	0,047	0,958	0,003
Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem. (Madde 10)	r				1	0,362**	0,422**	,324**	,316**	,326**	-0,016	0,049	0,023	-0,007	0,009	-0,069	-0,023
	p					0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,801	0,429	0,705	0,913	0,883	0,261	0,715
15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem. (Madde 11)	r					1	0,688**	,573**	,354**	,554**	-0,079	-0,027	-0,045	-0,017	-0,036	-0,058	-0,025
	p						0,000	0,000	0,000	0,000	0,201	0,661	0,463	0,779	0,564	0,350	0,688
Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem. (Madde 12)	r						1	0,620**	,367**	,630**	-0,051	-0,035	-0,003	0,014	-0,032	-0,093	0,023
	p							0,000	0,000	0,000	0,412	0,570	0,962	0,815	0,605	0,130	0,705
Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için	r							1	0,247**	,502**	-0,069	-0,025	-0,003	0,013	0,015	-0,051	-0,014
	p								0,000	0,000	0,263	0,689	0,964	0,830	0,814	0,407	0,827

uygun değildir. (Madde 13)									
Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum. (Madde 14)	r	1	0,503**	-0,008	0,061	-0,015	0,011	-0,110	-0,026	0,056
	p		0,000	0,898	0,324	0,805	0,858	0,074	0,679	0,365
Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem. (Madde 15)	r		1	-0,107	-0,006	-0,075	-0,041	-0,059	-,132*	0,069
	p			0,081	0,923	0,221	0,502	0,338	0,032	0,263
Prososyallik Paylaşma alt boyutu	r			1	0,660**	0,747**	0,687**	0,234**	-0,152*	0,053
	p				0,000	0,000	0,000	0,000	0,014	0,388
Prososyallik yardımlaşma alt boyutu	r				1	0,680**	0,642**	0,229**	-0,221**	0,073
	p					0,000	0,000	0,000	0,000	0,237
Prososyallik ilgilenme alt boyutu	r					1	0,742**	0,303**	-0,184**	0,099
	p						0,000	0,000	0,003	0,107
Prososyallik empati alt boyutu	r						1	0,280**	-0,178**	0,050
	p							0,000	0,004	0,422
Mükemmeliyetçilik kendine yönelik	r							1	-0,199**	0,549**
	p								0,001	0,000

mükemmeliyetçilik alt boyutu (KYM)				
Mükemmeliyetçilik diğer insanlar tarafından yönlendirilen mükemmeliyetçilik (DIYM)	r		1	-0,333**
	p			0,000
Mükemmeliyetçilik toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilik (TTDM)	r			1
	p			

*p<0,05

Tablo 14'te Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşleri İnceleyen Sorular, Prososyallik Ölçeği, Mükemmelliyetçilik Ölçeğinden aldıkları puanları arasındaki korelasyonların incelendiği Spearman testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 14 incelendiğinde, katılımcıların "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim (Madde 1)" puanları ile "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim (Madde 2)", "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir (Madde 3)", "Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim (Madde 4)", "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir (Madde 5)", "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim. (Madde 6)", "Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim. (Madde 7)", "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim. (Madde 8)", ve "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)" aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların "Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim (Madde 1)" puanları ile Mükemmeliyetçilik ölçeğinin kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu (KYM) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim. (Madde 2)" puanları ile "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir. (Madde 13)" ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem. (Madde 15)" aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim. (Madde 2)" puanları ile Prososyallik ölçeğinin Paylaşma alt boyutu puanları ve Empati alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim. (Madde 2)" puanları ile Mükemmeliyetçilik ölçeğinin kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların "Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir (Madde 3)" puanları ile puanları ile Prososyallik ölçeğinin Paylaşma alt boyutu puanları, Yardımlaşma alt boyutu ve Empati alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların “Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim (Madde 4)”,” puanları ile “Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir (Madde 5)”, “Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim. (Madde 6)”, “Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim. (Madde 7)”, “Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim. (Madde 8)”, “Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)”, “15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem. (Madde 11)” ve “Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.(Madde 12)” aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların “Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir (Madde 5)” puanları ile “Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.(Madde 12)”, “Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir. (Madde 13)” ve “Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem. (Madde 15)” aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların “Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir (Madde 5)” puanları ile Mükemmeliyetçilik ölçeğinin kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu (KYM) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların “Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim. (Madde 6)” puanları ile “Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.(Madde 12)”, ve “Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem. (Madde 15)” aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların “Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim. (Madde 6)” puanları ile Prososyallik ölçeğinin Paylaşma alt boyutu puanları, İlgilenme alt boyutu ve Empati alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların “Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim. (Madde 6)” puanları ile Mükemmeliyetçilik ölçeğinin kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu (KYM) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların “Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim. (Madde 7)”, puanları ile “Öğretmen subaylığı prestijli bir

meslek olarak gördüğüm için tercih ederim. (Madde 8)", "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)", "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem. (Madde 10)" ve"15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem. (Madde 11)" aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim. (Madde 8)", puanları ile "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)" ve "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem. (Madde 11)" aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim. (Madde 8)" puanları ile Mükemmeliyetçilik ölçeğinin kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu (KYM) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)", puanları ile "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem. (Madde 10)", "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem. (Madde 11)", "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.(Madde 12)", "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir. (Madde 13)" ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem. (Madde 15)" aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)", puanları ile Prososyallik ölçeğinin Paylaşma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim. (Madde 9)" puanları ile Mükemmeliyetçilik ölçeğinin kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu puanları ve toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilik alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların "Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşıdığımı düşünmediğim için tercih etmem. (Madde 10)" puanları ile "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem. (Madde 11)", "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.(Madde 12)", "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir. (Madde 13)", "Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.(Madde 14)" ve "Askerlik

mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem. (Madde 15)" aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem. (Madde 15)" puanları ile Mükemmeliyetçilik diğer insanlar tarafından yönlendirilen mükemmeliyetçilik (DIYM) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Araştırmaya alınan bireylerin Prososyallik Ölçeği Paylaşma alt boyutu puanları ile Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden Mükemmeliyetçilik kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu (KYM) puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Katılımcıların Prososyallik Ölçeği Paylaşma alt boyutu puanları ile diğer insanlar tarafından yönlendirilen mükemmeliyetçilik (DIYM) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Çalışmaya katılan katılımcıların Prososyallik Ölçeği Yardımlaşma alt boyutu puanları ile Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Prososyallik Ölçeği Paylaşma alt boyutu puanları ile diğer insanlar tarafından yönlendirilen mükemmeliyetçilik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Toplanan verilerde son olarak bulunan bulgularda Prososyallik Ölçeği İlgilenme alt boyutu puanları ile Mükemmeliyetçilik Ölçeği kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

5. TARTIŞMA

Bu çalışma İstanbul ili içerisinde lisans eğitimi görmekte olan öğrencilerin Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde bulunan öğretmen subaylık kariyerine bakış açılarının, prososyallik ve mükemmeliyetçilik düzeyleri ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular tartışılmaktadır. Araştırma sürecinde gönüllü katılımcıların verdikleri yanıtlar Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde çalışmanın ne anlama geldiği ve öğretmen subaylık kariyerine dair görüşlerle ilgili fikir sahibi olmakla beraber prososyallik ve mükemmeliyetçilik seviyeleri ve görüşleri ile bu özellikleri arasındaki ilişkiler hakkında bilgi sahibi olmaya yardımcı olmuştur.

5.1.Demografik Bilgilere Dayalı Bulguların Tartışılması

Çalışmada sosyo-demografik özellikler olarak cinsiyetlere baktığımızda kadın katılımcıların daha fazla katılım gösterdiği görünmektedir. Yaş aralığında ise 18-21 yaş aralığı ve lisans eğitiminde 1.sınıfta olan katılımcılar gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların çoğunluğu devlet üniversitesinde lisans eğitimi almaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin öğretmen sınıfında subay olabilmeleri için Personel Temin Daire Başkanlığının 2021 yılında belirttiği Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitime Giriş Sınavının puan türlerine göre bakıldığında eşit ağırlık türünden başvuru yapabilecek katılımcının daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların anne ve baba eğitim düzeylerine baktığımızda ise ilköğretim ve öncesi eğitim düzeyinde olanların sayısı diğerlerine göre daha fazladır. Katılımcıları kendi belirttikleri ekonomik düzey seviyelerinde orta sınıf ekonomik düzeye sahip olan kişi sayısı fazladır. Lisans eğitimi öncesinde yaşamını sürdükleri yere bakıldığında ise il merkezinde olanların sayısı diğerlerine göre daha yüksektir. Katılımcıların %66 oranında bir çoğunluğun lise türü olarak anadolu lisesinden mezun oldukları görülmektedir. Kişilerin yaşamlarına dair alınan bu bilgilerin en sonunda ise lisans eğitimini bitirdikten sonra öğretmen subaylık kariyeri hakkında bilgi sahibi olup/olmadıklarına dair sorulan soruya katılımcıların %81,5'i hayır cevabı vermiştir. Bu durum Türk Silahlı Kuvvetleri için yıllardır duyuru yaparak alım yaptığı personel alımlarında kısıtlı bir seçim yapmak zorunda kaldığını göstermiştir. Bu araştırma aynı zamanda katılımcılar için mezun olduktan sonra öğretmen subay olabileceklerine dair bilgilendirici olduğu söylenebilir. Katılımcıların çoğunun böyle bir kariyer yolunu bilmemesinden dolayı nasıl öğretmen subay olabileceklerine dair araştırma sürecine sürükleyebilir.

5.2.Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketine Dayalı Bulguların Tartışılması

Sosyo-demografik özelliklere göre öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen soruların analizinde ise erkeklerin askerlik mesleğine daha çok ilgi duydukları ve maaşını cazip buldukları görülmektedir. Bu durum Türk toplumu içerisinde askerlik hizmeti hükümlülüğünün sadece erkeklerde olması ve Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde olan personellerinin çoğunluğunun erkek olması ile açıklanabilir. Kadınların ise kariyer kararlarında paradan, prestijden ve statüden bahsetmeleri erkeklere göre daha azdır.[234] Bu durum kadınların kariyerlerinde kendileri için daha verimli çalışma ortamlarını tercih etme yönelimindedir. Askerlik mesleğinde ise cinsiyetlerini göz önünde bulundurarak öğretmen subaylık kariyerinin onlar için uyumlu olmadığını düşünüyor olabilirler. Haberlere bakıldığında askerliğinin erkeklere yönelik bir iş olduğu ve kadınlara yönelik zor bir meslek olduğu vurgulanmaktadır.[235] Aynı zamanda yurtdışında yapılan çalışmalarda askeri eğitimler sırasında oluşan fiziksel sakatlanmalarda kadın katılımcı sayısı az olmasına rağmen sakatlanma sayılarının erkeklere yakın olduğu görülmektedir. Ordu içerisinde yaralanmalarda kadınlar en çok askeri eğitim ve basketbolda gözükmektedir (Lauder, 2000).[236] Kariyer seçiminde kadınlar için güvenlik ve cinsiyet arasında ilişkilendiren çalışmalar bulunmaktadır. Kadın öğrencilerin gelecekte kariyerlerini belirlerken güvenli olmasını erkek öğrencilere göre daha fazla istemektedir.[237] Bu etkenler birçok kadın için askerlik mesleğinin kendi cinsiyetlerine uygun olmadığını dair düşünceye varmalarına neden olabilir.

Katılımcıların üniversitede oldukları sınıflara baktığımızda ise 1.sınıflar için üniversiteye yeni başladıkları için kariyer olanaklarına hâkim olamadıkları, 2.sınıfta eğitim alan öğrencilerin ise öğretmen subaylık kariyerine manevi duygularla yaklaştıkları görülmektedir. 2.sınıf öğrencileri için mesleğe olan ilgi, üniformanın kutsallığı, mesleğin hayalini kurma ve ülkenin güvenliğini sağlama gayesiyle bu kariyer yolunda ilerleme düşüncesini daha fazla ifade ettikleri söylenebilir. Bu durum okul yaşamı devam ettiğinde bireylerin kariyerlerinde meslekten beklentilerini daha arttırmaktadır. Üniversite öğrencilerin yaşları arttığında başarıya

---

[234] Block, J., Denker, E., & Tittle, C. (1981). "Perceived influences on career choices of eleventh graders: Sex, SES, and ethnic group comparisons.". *Sex Roles*, 895-904.

[235] Ayşegül Sunal, "Medyada Kadın Asker Temsilinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi." (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019).

[236] Lauder, T. D. (2000). Sports and physical training injury hospitalizations in the army. *American journal of preventive medicine*, 118-128.

[237] Koca, A. İ. (2010). Kariyer seçiminde "kariyer değerleri ile demografik faktör ilişkisi: Çukurova Üniversitesi'nde bir araştırma.". *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 56-70.

verdikleri değerin de arttığı görülmüştür (Başol, Bilge, & Kuzgun, 2012).[238] Bu yüzden öğretmen subaylık kariyerinin tanıtımı için lisans eğitiminin 2.sınıfında olan öğrenciler daha uygun bir grup olabilir. Lisans eğitimin ileri yıllarında öğrenciler için öğretmen subaylık kariyerine bakış açılarının mesleğin kendilerine sağladığı yararlara yöneldikleri söylenebilir.

Katılımcıların belirttikleri ekonomik düzeye göre bakıldığında anlamlı çıkan "Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" maddesi incelediğinde ekonomik düzeyini düşük belirtilen mesleğe manevi duygularla yaklaştığı, bu bulgulardan hareketle orta düzeyde olanların ise daha fazla seçenek arayışında olduğu belirtilebilir. Ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların, düşük belirten katılımcılara yakın olmasını ise askerlik mesleğini yüksek statülü bir meslek olarak gördükleri söylenebilir. Sunar'a[239] göre güçlü mesleklerin tanımı iyi bir eğitim alan kişilerin, iyi kazançlar sağlaması ve kamusal güce sahip olan mesleklerdir. Aynı çalışmanın bulgularına göre askerlik mesleğine dair iki unvan 2020 ve 2015 yıllarında mesleki itibar sıralamasında da ilk 10'un içerisindedir. Yapılan mesleki itibar sıralamasında askerlik mesleğinin unvanları ayrı ayrı sıralanmış ve bu haliyle bile ilk sıralarda yer almıştır.

5.3.Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketiyle Prososyallik ve Mükemmeliyetçilik İlişkisinin Tartışılması

Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşleri, Prososyallik ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğu tespit edilmiştir. Öğretmen subay olmaya yönelik görüşleri inceleyen soruları incelediğimizde ilk 9 maddenin askerlik mesleğini tercih etmeye dair olumlu cümleler olduğu için anlamlı olduğu, son 6 maddenin ise olumsuz cümleler olduğu için aralarında aynı yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu maddelerin bulgularını incelediğimizde ise aşağıdaki yorumlar ortaya çıkmıştır:

"Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim." maddesi kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkisi içerisindedir. Bu durum katılımcıların devlet memurluğuna garanti meslek gözüyle gördükleri için olabilir. Devlet kurumlarının bünyesinde çalışmak iş güvencesi açısından öğrencilerin tercihinde yüksek bir

[238] Başol, O., Bilge, E., & Kuzgun, Ş. (2012). Öğrencilerin kariyer değerlerini etkileyen unsurların tespitine yönelik bir araştırma: Bireysel değerler. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 57-68.

[239] Lütfi Sunar, "Türkiye'de Mesleki İtibar: Dönüşen Çalışma Hayatı ve Mesleklerin Sosyal Konumu", *Journal of Economy*, S.1 (2020): 29-58.

ortalamaya sahip olması ve devlet kurumunda çalışmanın "sırtını devlete dayama" görüşünün öğrencilerde görüldüğünü göstermektedir.[240] Çalışma içerisinde bir başka bunu destekleyen durum ise "Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim." maddesi ile "Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim." ve "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem." maddeleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olmasıdır. Askerlik mesleğinin prestiji ve gelirinin iyi görülmesi kamu sektörü içerisinde olan cazibesini arttırmakta ama zorunlu görev süresi askerlik mesleğini tercih etmelerine ket vurmaktadır. Öğretmen subaylık kariyerini maaşı için tercih edebileceğini belirten kişilerde ise mesleğin dezavantajları olan zorunlu görev süresi, çalışma koşulları, mutlak itaat ve can güvenliği sebeplerinden kariyerini tercih etmeyeceğini belirtmektedirler. Bu kişilerin mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan kendine yönelik mükemmeliyetçiliğe göre yüksek yerlerde olma gayesi ve toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilikte ise iyi gelirinin olması toplumun bir beklentisi yönünde görülmesinden dolayı olabilir.

"Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim." maddesine bakıldığında ise ölçek içerisinde bulunan "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir." ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem." maddeleriyle korelasyon ilişkileri anlamlı ve negatiftir. Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının uymak zorunda olduğu kurallar, hayatta kalmanın yanı sıra bir görevin başarıyla tamamlanması için de gereklidir. Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları göreve başlamadan önce ""Barışta ve savaşta, karada, denizde ve havada her zaman ve her yerde milletime ve cumhuriyetime doğruluk ve muhabbetle hizmet ve kanunlara ve nizamlara ve amirlerime itaat edeceğime ve askerliğin namusunu, Türk Sancağının şanını canımdan aziz bilip icabında vatan, cumhuriyet ve vazife uğrunda seve seve hayatımı feda eyleyeceğime namusum üzerine ant içerim." yeminini eder (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 1961).[241] Bu ilişkide askerlik mesleğine ilgi duyan birinin mutlak itaati kabul etmeyen ve can güvenliğini öncelikli gören kişilerin tercih etmeyeceği düşünülmektedir. "Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim." maddesi aynı zamanda çok boyutlu mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan kendine yönelik mükemmeliyetçilikle de anlamlı ve pozitif ilişkidedir. Bu durum kişilerin kendi ilgi duydukları şeylerde mükemmel olma arzusu ile örtüşmektedir.

[240] Özkoç, H., Marangoz, M., & Aydın, A. E, "Öğrencilerin Kariyer Alternatiflerini Etkileyen Faktörler ve Girişimcilik Eğitimi", *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 4, S. 1 (2018): 98-119.

[241] T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. (1961, 1 4). *T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi*. 5 31, 2022 tarihinde https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.211.pdf adresinden alındı

"Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir." Maddesi prososyallik ölçeğinin paylaşma, yardımlaşma ve empatiyle anlamlı ve pozitif bir ilişkiye sahiptir. Üniforma giyilen mesleklere bakıldığında hepsi insanlık için hizmet etme gayesinde olan mesleklerdir. Bu meslekler prososyalliğin alt boyutu olan paylaşma da literatüre bakıldığında paylaşmanın herhangi bir kaynağının insanların faydasına sunması olarak belirtilmiştir.[242] Yardımlaşma alt boyutunda ise kişilerin elinde bilgi veya gücü başkalarına yardım etmek için kullanması ve özgeci yardım etme davranışında samimiyetiyle yapmasa bile insanların yararını göz ettiği davranışlarını sergilediği yönünde tanımlanmaktadır. Empati alt boyutu için literatürde bilişsel ve duygusal olmak üzere ikiye ayrıldığı belirtilmişti. Bilişsel boyutta kişilerin olaylara yaklaşımlarının karşındaki insanın bakış açısına göre olduğu belirtilmişti. Bireyler yaşamlarındaki hayali veya gerçek kanıtlardan yola çıkarak iş imajını oluşturur ve bunu oluştururken duygularından, fikirlerinden inançlarından etkilenebilirler (Anthony, 2006).[243]

"Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) için tercih ederim." maddesi içerisinde bulunduğu ölçeğin öğretmen subaylık kariyerini tercih etmeye dair olumlu cümleler ile anlamlı ilişkisi olduğu bilinmektedir. Bulgularda ayrıca "15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem." ve "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem." maddeleri ile de anlamlı ve pozitif ilişkisi olduğu görülmüştür. Kamu sektöründe çalışanlarına yönelik yapılan bir araştırma içerisinde "Yapılan işin özelliği ile ilgili stres kaynaklarına bakıldığında çalışma saatlerindeki düzensizlik, görev ve sorumluluk alanlarının tam olarak belirlenmesinden kaynaklanan çalışanlar tarafından yapılan işlerin anlamsız bulunuşu, yöneticilerin açık net ifadelerle ne istediğini belirtmemesi stres kaynağı olarak görülmektedir (Gürbüz, ve diğerleri, 2014)"[244] bulgusuna ulaşılmıştır. Bu da bireylerin meslek seçimlerinde maddi olanaklara göre değişkenlik olabileceğini gösterir.

"Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir" ve "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim." maddelerinin bulgularında ise "Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem", "Mutlak itaatin bulunduğu bir meslek benim için uygun değildir" ve "Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir

[242] Hoffman, M. L. (1982). Development of prosocial motivation: Empathy and guilt. In *The development of prosocial behavior* (pp. 281-313). Academic Press.
[243] Anthony, D. (2006). *Halkla ilişkilerin ABC'si.* İstanbul: MediaCat Yayınları.

[244] Gürbüz, H., Doğan, R., Görmüş, E., Tokyay, G. P., Öztekin, D., & Engiz, G, "Kamu Çalışanlarının Stres Düzeylerinin Ölçülmesi ve Eskişehir Kamu Çalışanları Üzerine Bir Araştırma", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.15, S. 1 (2014): 113-132.

meslek olduğu için tercih etmem" maddeleriyle anlamlı ve negatif ilişkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak askerlik mesleğine dair hayali olan kişilerin mesleğin dezavantajlarının bireyler için yıldırıcı olmadığı ve asker olmaya karşı arzularının devam ettiğini göstermektedir. "Ülkenin güvenliğini sağlayan askeriye kurumunun içerisinde olmak isterim" maddesi aynı zamanda prososyalliğin alt boyutları olan paylaşma, ilgilenme, empati ve mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile korelasyonlarında pozitif ilişkisi olduğu görülmüştür. Prososyalliğin tanımları arasında olan fedakarlık yapma davranışı kişilerin ülkelerinin güvenliğini sağlayan bir kurum içerisinde olmak istemeleri beklenen bir durumdur. Ülkenin güvenliğini sağlama gayesi yüksek standartlarda görevler ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik davranışına uymaktadır.

Araştırmaya katılan kişilerin prososyallik ve mükemmeliyetçilik ölçeklerinden aldıkları puanlara bakıldığında ise maksimum değere yakın seviyelerde puanlar aldıkları görülmektedir. Bu durum katılımcıların prososyallik ve mükemmeliyetçilik seviyelerinin yüksek olduğunu göstermiştir. Grubun prososyallik ve mükemmeliyetçilik ilişkilerinde ise prososyallik ölçeğinin alt boyutları olan yardımlaşma ve ilgilenme ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik boyutunun anlamlı ve pozitif ilişkisi olduğunu çıkmıştır. Prososyallik ve mükemmeliyetçilikle ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda prososyal davranışın sağlıklı mükemmeliyetçilikle ilgisi olduğuna dair sonuçlara varılmıştır.[245] Prososyallik düzeyi arttıkça bireylerde düzen ve kişisel standartların arttığı mükemmeliyetçilik düzeyleri de artmaktadır.[246] Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerin sağlıklı mükemmeliyetçilik göstermesi sürekli bir durum değildir. Bu yüzden personel seçimlerinde uygulanan psikolojik testler içerisinde prososyallik ve mükemmeliyetçilik ölçeklerinin uygulanması Türk Silahlı Kuvvetleri için avantaj sağlayacağı düşünülmektedir.

[245] Hadley, A. (2015). *Predicting moral behaviour in sport: individual and interactive relationships involving motivational climate, gender, and perfectionism* . Ontario: Presented to Lakehead University.

[246] a.g.e

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma içerisinde elde edilen bulguları incelediğimizde öncelikle karşımıza çıkan ilk sonuç lisans eğitimine devam eden öğrencilerin mezun olduktan sonra öğretmen subay olabileceklerine dair bilgi sahibi olmadıkları ile ilgilidir. Dış kaynaktan yapılan öğretmen subay alımlarında araştırmaya göre çoğu kişinin bu kariyerden haberi olmadığını göstermektedir. Personel Temin Daire Başkanlığı personel seçimlerinde ise Milli Savunma Üniversitesi ve Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde olan ilgili birliklerinde çalışacak öğretmen subay seçimi için daha az bir kitleden seçim yapılmak zorunda bırakıyor olabilir. Bu kariyer hedefine yönelik ilgi kurumlar tarafından sivil üniversitelerde tanıtım çalışmaları yapılması personel seçimleri açısından daha iyi bir aday havuzuna sahip olunmasını sağlayacaktır.

Öğretmen subaylık kariyerinde cinsiyet faktörü ele alındığında kadınların mesleği tercih etmeme nedeni olarak cinsiyetlerini mesleğe uygun görmemeleridir. Kadın askerlere yönelik yapılan araştırmalarda da askerlik mesleğinin erkeğe yönelik olması ve askerlik mesleğini yapan kadınların ise mucizevi bir iş yapmış gibi gösterilmektedir. Topluma haber, dizi veya filmlerde kadın askerlerin mesleklerinde olan başarılarının yanı sıra cinsiyet rollerini başarıyla yerine getirdiği vurgulanmaktadır. Askeri beden eğitimiyle ilgili araştırmalara bakıldığında diğer ülke ordularının içerisinde yapıldığı için Türk Silahlı Kuvvetleri'nin askeri beden eğitimlerinde yaşanan sakatlanmalarla ilgili araştırma bulunmamaktadır. Diğer ülke ordularında yapılan araştırmalarda kadınların askeri beden eğitimlerinde sakatlanma oranı daha fazladır. Bu sakatlanmalarla ilgili verilerin bilinmesi askeri eğitimlerin programlanmasında yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Sivil-asker ilişkilerinde kadın askerlerin ön plana çıkarılarak bu işin sadece erkeklere göre bir iş olmadığı ve askeri beden eğitimlerinde alanında uzman kişiler tarafında görüşler alınarak sakatlanmaların önüne geçilmesine dair önlemler alınması gerekmektedir. Bu önlemlerin mesleğe katılmayı düşünen adaylara duyurulması ve askerlik mesleğinde cinsiyetlerden beklenen performansta eğitimler yapıldığı görüşü oluşturulmalıdır.

Lisans eğitimine devam eden öğrencilerin sınıflara göre ayrımında ise 1.sınıfların yeni bir tercih sürecinden geçtikleri için meslek seçimi için ayırıcı bir özelliği olmadığı fark edilmiştir. 2.sınıflar ise askerlik mesleğine manevi duygular ile yaklaşmaktadır. Kişisel beklentilerden ziyade kuruma aidiyet duygusunda oldukları görülmüştür. Üst sınıflarda ise bu durum tersine dönerek kişisel beklentilerin daha ön plana çıktığı görülmektedir. Sivil

üniversitelerde öğretmen subaylık kariyerinin tanıtımı açısından 2.sınıflara öncelik verilmesi üst sınıflarda da kuruma aidiyet duygusunun devam etmesine yardımcı olabilir.

Araştırma içerisinde bir kısım öğretmen subaylık kariyerinin tercih edilmesi nedenleri arasında kazanılan statü, gelir ve sosyal haklar yer almaktadır. Diğer yandan çalışma şartları, zorunlu görev süresi, mutlak itaat ve can güvenliği nedenlerinden dolayı mesleğin tercih edilmeyeceği görülmüştür. Tercihler etmek için ifade edilen nedenler arasında yine askerlik mesleğine ilgi duyma, üniformanın ilgi çekici olması, askerlik mesleğini prestijli bulma ve ülke güvenliği sağlayan kurum içerisinde olma isteği şeklinde görülmektedir. Askerlik mesleğine ilgi duyma, üniformanın ilgi çekici olması, askerlik mesleğini prestijli bulma ve ülke güvenliğini sağlayan kurum içinde olma isteği nedenleri prososyallik ve mükemmeliyetçilikle ilişkili olduğu görülmüştür. Hadley'in yaptığı çalışmada prososyal davranışların sağlıklı mükemmeliyetçilik ile pozitif yönde ilişkisi olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada da öğretmen subaylık kariyerini tercih etmeyi düşünen katılımcıların sağlıklı mükemmeliyetçi olduğu söylenebilir. Ancak bu durumun öğretmen subaylık kariyerinde devam edebilmesi için subaylık temel anlayışı kazandırma eğitimlerinde psikolojik danışmanların subay adaylarıyla çalışmalar yapması önerilir.

Yapılan araştırmada elde edilen bulgular ile sonuçlar ifade edilmiştir. Çıkan sonuçlara istinaden gelecek araştırmalara öncü olacak kuramsal bilgilerle beraber öneriler belirtilmiştir. Bu çalışma diğer subaylık sınıflarına yönelik araştırmalarda yol gösterici olmakla birlikte, sadece öğretmen sınıfı subaylara yöneliktir. Araştırma sürecinde bazı sınırlılıklar mevcuttur. Çalışma İstanbul ili içerisinde yapılması ve gönüllük esasına dayandığı için bazı değişkenlerin (üniversite, bölüm, cinsiyet, yaş gibi) eşit oranda değildir.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda Personel Temin Daire Başkanlığı'ndan bilgi alınarak dış kaynaktan öğretmen subaylık için başvuru yapan adayların en çok hangi üniversitelerden olduğu belirlenmelidir. Ardından bu üniversitelerde derinlemesine araştırma yapabilmek için nitel yöntemler kullanılmalıdır. Sivil araştırmacılarının askeri personellere yönelik araştırma yapmasına dair güvenlik nedeniyle Milli Savunma Bakanlığı ve ilgili birimlerinden izin alınamamaktadır. Bu yüzden en çok subay adayının geldiği üniversiteler içerisinde araştırma yapılması kurum içerisinde aktif görevde olan subaylar hakkında görüş sağlayabilir. Kurum içerisinde böyle bir araştırmaya izin verilirse eğer araştırmacılar askeri personel olmamalı veya kurumla bağlantısı olmamalıdır. Çünkü araştırmaya katılan katılımcılar için gizliliğin korunması önemli bir detaydır. Kurum hakkında bildirecekleri olumsuz görüşler

olursa bunu çekinmeden belirtebilmelidir. Bu sayede öğretmen subaylık kariyeri tercih edenlerin kurum içerisinde oldukları durum net bir şekilde ortaya çıkabilir.

KAYNAKÇA

Acar, İbrahim H, ve Julia Torquatı. «Prosocial Behavior Exhibited in Preschool-aged Children through Nature-based Activities.» *Midwestern Educational Research Association*, 2012: 1-8.

Acar, İbrahim H. «Predictors of Preschool Children's Peer Interactions: Temperament and Prosocial Behavior.» *Yüksek Lisans Tezi.* Lincoln: University of Nebraska, 2013.

Akça, Engin. «Üstün Zekalı Tanısı için Başvuran Ebeveynlerde Mükemmeliyetçilik ve Kaygı Düzeyinin İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

Akın, Gönül. «Ergenlerde Bilişsel Esneklik, Affetme ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021.

Aktaş, Vezir, ve Gülden Berkem Güvenç. «Kız ve Erkek Ergenlerde Saldırgan ve Olumlu Sosyal Davranışlar ile Yaş, İlişkisel Bağlam ve Kişiler-Arası Duyarlılık Arasındaki İlişkiler.» *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 23, no. 2 (2006): 233-264.

Altay, Başak Fatma, ve Ayşen Güre. «Okulöncesi Kuruma (Devlet-Özel) Devam Eden Çocukların Sosyal Yeterlik ve Olumlu Sosyal Davranışları ile Annelerinin Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişkiler.» *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 12, no. 4 (2012): 2699 - 2718.

Antony , Martin M, ve Richard P Swinson. *When Perfect isn't Good Enough: Strategies or Coping with Perfectionism.* 2. Baskı. Oakland: New Harbinger Publications, 2009.

Antony, Martin M, ve Richard P Swinson. *When Perfect isn't Good Enough: Strategies for Coping with Perfectionism.* 2. Baskı. Oakland: New Harbinger Publications, 2009.

Aral, Neriman, ve Gülen Baran. *Çocuk Gelişimi.* İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 2011.

As Dere, Emine. «Prososyal Davranışlar Bağlamında Yardım ve İnfak Etmenin Dindarlık ve Psikolojik İyi Olma Hali ile İlişkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021.

Ashby, Jeffrey S, Christina L Noble, ve Philip B Gnilka. «Multidimensional Perfectionism, Depression, and Satisfaction with Life: Differences Among Perfectionists and Tests of a Stress-Mediation Model.» *Journal of College Counseling* 15, no. 2 (2012): 130-143.

Ashby, Jeffrey S, ve Philip B Gnilka. «Multidimensional Perfectionism and Perceived Stress: Group Differences and Test of a Coping Mediation Model.» *Personality and Individual Differences* 119 (2017): 106-111.

Ashby, Jeffrey S, ve Terry Kottman . «Inferiority as a Distinction Between Normal and Neurotic Perfectionism.» *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice* 52, no. 3 (1996): 237-245.

Aydın, Muhammet Şükrü, ve Sema Karakelle. «3-4 Yaş Çocuklarında Zihin Kuramı ve Kendini Düzenleme Becerisinin Yardım Davranışları Üzerindeki Etkisi.» *Nesne Psikoloji Dergisi* 4, no. 8 (2016): 205-226.

Bağcı, Burcu, ve Ayşe Öztürk Samur. «Çocuk ve Yetişkin Prososyallik Ölçeklerinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması.» *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 17, no. 3 (2016): 59-79.

Bağcı Çetin, Burcu, ve Ayşe Öztürk Samur. «60-72 Aylık Çocukların Prososyal Davranışları ile Anne-Babalarının Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.» *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 20, no. 1 (2018): 1-17.

Bağcı, Burcu. «Çocuk ve Yetişkin Prososyallik Ölçeklerinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması ve Çocuk ile Anne-Baba Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi.* Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Bağçı Çetin, Burcu. «Prososyal Davranış Psikoeğitim Programının Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarına, Sosyal Duygusal Uyumuna ve Yaşam Doyumuna Etkisi.» *Doktora Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021.

Balık, Hasan Hüseyin. «Gençlerin Tercih Edecekleri Meslekten Beklentileri ve Subaylık Mesleğine Bakışları.» Yüksek Lisans Tezi , Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, 2020.

Bandura, Albert. *Self-efficacy: The exercise of control.* New York: W.H. Freeman and Company, 1997.

Barrow, John C, ve Carol A Moore. «Group Interventions with Perfectionist Thinking.» *Personnel & Guidance Journal* 61, no. 10 (1983): 612-615.

Bar-Tal, Daniel. «Sequential Development of Helping Behavior: A Cognitive-Learning Approach.» *Developmental Review* 2 (1982): 101-124.

Başçı, Zehra. «Üniversite Öğrencilerinde Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Mükemmeliyetçilik ile Öz Duyarlılık Arasındaki İlişki.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021.

Başer, Selin Coşkunsu. «Batıkent İlköğretim Okulu Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Mükemmeliyetçiliğin Akademik Başarıya Etkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007.

Benk, Aslı. «Üniversite Öğrencilerinde Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliğinin Psikolojik Belirtilerle İlişkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006.

Berk, Laura E. *Bebekler ve Çocuklar: Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa.* Çeviren Nesrin Işıkoğlu Erdoğan. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.

Beyaz, Sude. «Genç Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Travmalarının Bireylerin Prososyal Davranışları ile İlişkisinde Duygusal Zekanın Rolü.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.

Blake, Peter R, ve David G Rand. «Currency Value Moderates Equity Preference Among Young Children.» *Evolution and Human Behavior* 31, no. 3 (2010): 210-218.

Blatt, Sidney J. «The Destructiveness of Perfectionism: Implications for the Treatment of Depression.» *American Psychologist* 50, no. 12 (1995): 1003-1020.

Burns, David D. «The Perfectionist's Script for Self-defeat.» *Psychology Today*, 1980: 34-51.

Büyüköztürk, Şener, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Akgün, Şirin Karadeniz, ve Funda Demirel. *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2018.

Büyüköztürk, Şener. *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı.* Ankara: Pegem Akademi, 2011.

Caprara, Gian Vittorio , Patrizia Steca, Arnaldo Zelli, ve Cristina Capanna. «A New Scale for Measuring Adults' Prosocialness.» *European Journal of Psychological Assessment* 21, no. 2 (2005): 77-89.

Carlo, Gustavo , ve Brandy A Randall. «The development of a measure of prosocial behaviors for late adolescents.» *Journal of Youth and Adolescence* 31, no. 1 (2002): 31-44.

Carlo, Gustavo. «The development and correlates of prosocial moral behaviors.» *Handbook of moral development* içinde, düzenleyen: Melanie Killen ve Judith G Smetana, 208-234. New York: Psychology Press, 2014.

Carlo, Gustavo, Anne Hausmann, Stacie Christiansen, ve Brandy A Randall. «Sociocognitive and behavioral correlates of a measure of prosocial tendencies for adolescents.» *Journal of Early Adolescence* 23, no. 1 (2003): 107-134.

Carlo, Gustavo, Richard A Fabes, Deborah Laible, ve Kristina Kupanoff. «Early Adolescence and Prosocial/Moral Behavior II: The Role of Social and Contextual Influences.» *The Journal of Early Adolescence* 19, no. 2 (1999): 133-147.

Chang, Edward C. «Perfectionism as a Predictor of Positive and Negative Psychological Outcomes: Examining a Mediation Model in Younger and Older Adults.» *Journal of Counseling Psychology* 47, no. 1 (2000): 18-26.

Cialdini, R B, D T Kenrick, ve D J Baumann. «Effects of mood on prosocial behavior in children and adults.» *The Development of prosocial behavior* içinde, yazan Nancy Eisenberg, 339-359. New York: Academic Press, 1982.

Collie, Rebecca J, Andrew J Martin, Christine L Roberts, ve Natasha Nassar. «The Roles of Anxious and Prosocial Behavior in Early Academic Performance: A Population-Based Study Examining Unique and Moderated Effects.» *Learning and Individual Differences*, 2018: 1-52.

Cook, Caitlin L, ve Christopher A Kearney. «Parent Perfectionism and Psychopathology Symptoms and Child Perfectionism.» *Personality and Individual Differences* 70 (2014): 1-6.

Corey, Gerald. *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları.* 8. Baskı. Çeviren Tuncay Ergene. Ankara: Mentis Yayıncılık, 2015.

Cutting, Alexandra L, ve Judy Dunn. «Theory of Mind, Emotion Understanding, Language, and Family Background: Individual Differences and Interrelations.» *Child Development* 70, no. 4 (1999): 853-865.

Çağatayalp Özdin, Gökçe. «Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Özgecilik Düzeylerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine Etkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2019.

Çalık, Temel, Yaşar Özbay, Arif Özer, Türker Kurt, ve Mehmet Kandemir. «İlköğretim okulu öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi.» *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 60, no. 60 (2009): 555-576.

Çalışkan, İlhan. «Subaylık Anlayışı Kazandırma Eğitimi Programının Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Görüşüne Göre Değerlendirilmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2009.

Çarıkçı, İlker Hüseyin, ve Osman Koyuncu. «Bireyci-Toplumcu Kültür Ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma.» *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2, no. 3 (2010): 1-18.

Çekin, Abdulkadir. «İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Prososyal Davranış Eğilimleri Üzerine Nicel Bir İnceleme.» *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 6, no. 28 (2013): 34-45.

Çelik , Esma, ve Halime Şenay Güzel. «Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki: Benlik Saygısının Aracı Rolü.» *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 16, no. 2 (2018): 235-256.

Çelik Kahraman, Sümeyra. «Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve 48-72 Aylık Çocuklarda Prososyal Davranışların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019.

Çobanoğlu, Ayşe Nur. «Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumları ile Mükemmeliyetçilik ve Yetersizlik Duygusu Arasındaki İlişki.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

Dökmen, Üstün. *İletişim çatışmaları ve empati.* İstanbul: Remzi Kitabevi, 2016.

Dunfield, Kristen A. «A Construct Divided: Prosocial Behavior as Helping, Sharing, and Comforting Subtypes.» *Frontiers in Psychology* 5, no. 958 (2014): 1-13.

Dunn, Judy, ve Penny Munn. «Siblings and the Development of Prosocial Behaviour.» *International Journal of Behavioral Development* 9, no. 3 (1986): 265-284.

Eisenberg , Nancy, Richard A Fabes , ve Tracy L Spinrad. «Prosocial Development.» *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* içinde, yazan William Damon ve Richard M Lerner , 646-718. New York: John Wiley & Sons, 2006.

Eisenberg, Nancy. «Emotion, regulation, and moral development.» *Annual Review of Psychology* 51, no. 1 (2000): 665-697.

Eisenberg, Nancy, Sarah k VanSchyndel, ve Tracy L Spinrad. «Prosocial Motivation: Inferences From an Opaque Body of Work.» *Child Development* 87, no. 6 (2016): 1668-1678.

Eisenberg, Nancy, ve Paul H Mussen. *The roots of prosocial behavior in children.* Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

Eisenberg, Nancy, ve Paul Henry Mussen. *The Roots of Prosocial Behavior in Children.* Cambridge University Press, 1989.

Ersoy, Elif Gökçe, ve Ferdi Köşger. «Empati: Tanımı ve Önemi.» *Osmangazi Tıp Dergisi* 38, no. 2 (2016): 9-17.

Fedewa, Brandy A, Lawrence R Burns, ve Alex A Gomez. «Positive and Negative Perfectionism and the Shame/Guilt Distinction: Adaptive and Maladaptive Characteristics.» *Personality and Individual Differences* 38, no. 7 (2005): 1609-1619.

Findlay, Leanne C, Alberta Girardi, ve Robert J Coplan. «Links between empathy, social behavior, and social understanding in early childhood.» *Early Childhood Research Quarterly* 21, no. 3 (2006): 347–359.

Flett, Gordon L, Frank A Russo, ve Paul L Hewitt. «Dimensions of Perfectionism and Constructive Thinking as a Coping Response.» *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy* 12, no. 3 (1994): 163-179.

Flouri, Eirini, ve Zahra Sarmadi. «Prosocial behavior and childhood trajectories of internalizing and externalizing problems: The role of neighborhood and school contexts.» *Developmental Psychology* 52, no. 2 (2016): 253-258.

Frost, Randy O, Patricia Marten, Cathleen Lahart, ve Robin Rosenblate. «The Dimensions of Perfectionism.» *Cognitive Therapy and Research* 14, no. 5 (1990): 449-468.

Genç, Funda Gül. «Annelerin Prososyal Davranışları ve Tutumları ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021.

Gençtanırım-Kurt, Dilek, ve Evrim Çetinkaya-Yıldız. *Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Kişilik Analizi Örnekleriyle.* 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi, 2019.

Gülay, Hülya. «Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri.» *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 12, no. 22 (2009): 82-93.

Gülay, Hülya, ve Berrin Akman. *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2009.

Günindi, Nilgül. «Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyum Becerileri ile Anne-Babalarının Empatik Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi .» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008.

Gürüz, Demet, ve Ayşen Temel Eğinli. *İletişim Becerileri Anlamak, Anlatmak, Anlaşmak.* İstanbul : Nobel Akademik Yayıncılık, 2008.

Hadley, April. «Predicting Moral Behaviour in Sport: Individual and Interactive Relationships Involving Motivational Climate, Gender, and Perfectionism.» *Master Thesis,* Lakehead University, 2015.

Hamachek, Don E. «Psychodynamics of Normal and Neurotic Perfectionism.» *Psychology: A Journal of Human Behavior* 15, no. 1 (1978): 27-33.

Hay, Dale F. «Cooperative Interactions and Sharing between Very Young Children and Their Parents.» *Developmental Psychology* 15, no. 6 (1979): 647-653.

Hay, Dale F, ve Kaye V Cook. «The transformation of prosocial behavior from infancy to childhood.» *Socioemotional development in the toddler years: Transitions and transformations* içinde, yazan Celia A Brownell ve Claire B Kopp, 100-131. New York: The Guilford Press, 2007.

Hewitt, Paul L, ve Gordon L Flett. «Perfectionism in the Self and Social Contexts: Conceptualization, Assessment, and Association With Psychopathology.» *Journal of Personality and Social Psychology* 60, no. 3 (1991): 456-470.

Hill, Robert W, Mark Zrull, ve Shelly Turlington. «Perfectionism and Interpersonal Problems.» *Journal of Personality Assessment* 69, no. 1 (1997): 81-103.

Hoffman, Martin L. *Empathy and moral development: Implications for caring and justice.* New York: Cambridge University Press, 2000.

Hoffman, Martin L. «The development of prosocial behavior.» *Development of prosocial motivation: Empathy and guilt* içinde, düzenleyen: Nancy Eisenberg, 281-313. New York: Academic Press, 1982.

Hollender, M H. «Perfectionism.» *Comprehensive Psychiatry* 6, no. 2 (1965): 94-103.

Horney, Karen. *Neurosis and Human Growth: The Struggle Toward Self-Realization.* New York: W.W. Norton, 1950.

—. *The Neurotic Personality of Our Time.* New York: Norton, 1937.

Hudson, Lynne M, Ellice Ann Forman, ve Steven Brion-Meisels. «Role taking as a predictor of prosocial behavior in cross-age tutors.» *Child Development* 53, no. 5 (1982): 1320-1329.

Jackson, Melanie, ve Marie S Tisak . «Is Prosocial Behaviour a Good Thing? Developmental Changes in Children's Evaluations of Helping, Sharing, Cooperating, and Comforting.» *British Journal of Developmental Psychology* 19, no. 3 (2001): 349-367.

Kağan, Mücahit. «Frost Çok Boyutlu Mükemmelliyetçilik Ölçeğinin Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri.» *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 12, no. 3 (2011): 192-197.

Kağan, Sertan. «Bilişsel Davranışçı Terapiye Dayalı Mükemmeliyetçilik Eğitiminin Sporcuların Mükemmeliyetçilik, Başarı Güdüsü ve Başarısızlık Korkusuna Etkisi.» *Doktora Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006.

Karadağ, Engin, ve Işıl Mutafçılar. «Prososyal davranış ekseninde özgecilik üzerine teorik bir çözümleme.» *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 8 (2009): 41-69.

Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık , 2013.

Kasap, Tolga. «Adolesanlarda İnternet Bağımlılık ve Riskini Etkileyen Faktörler ile Prososyal Davranışlar Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi.» *Uzmanlık Tezi*, Tıp Fakültesi, 2021.

Khalinbaylı, Kamala. «Üniversite Öğrencilerinde Özgecilik ve Mükemmeliyetçilik Anlayışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Kottman, Terry, ve Jeffrey Ashby. «Perfectionistic Children and Adolescents: Implications for School.» *Professional School Counseling* 3, no. 3 (2000): 182-188.

Köksal, Kemal. «Üniversite ve Meslek Tercihini Etkileyen Unsurlara Yönelik Bir Alan Araştırması.» *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi* 26, no. 2 (2016): 39-69.

Kumru, Asiye, Gustavo Carlo, ve Carolyn Pope Edwards. «Olumlu sosyal davranışların ilişkisel, kültürel, bilişsel ve duyuşsal bazı değişkenlerle ilişkisi.» *Türk Psikoloji Dergisi* 19, no. 54 (2004): 109-125.

Kutlesa, Natasha, ve Nancy Arthur. «Overcoming Negative Aspects of Perfectionism through Group Treatment.» *Journal of Rational Emotional Cognitive Behavioral Therapy* 26, no. 3 (2008): 134-150.

Madigan, Daniel J. «A Meta-Analysis of Perfectionism and Academic Achievement.» *Educational Psychology Review* 31 (2019): 967-989.

Mills, Jennifer S, ve Kirk R Blankstein. «Perfectionism, Intrinsic vs Extrinsic Motivation, and Motivated Strategies for Learning: A Multidimensional Analysis of University Students.» 29, no. 6 (2000): 1191-1204.

Odacı, Hatice, ve Feridun Kaya. «Mükemmeliyetçilik ve Umutsuzluğun Akademik Erteleme Davranışı Üzerindeki Rolü: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma.» *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 9, no. 1 (2019): 43-51.

Özdemir, İlker. «Takım Sporları ile Uğraşan Yetişkin Sporcuların Prososyal ve Antisosyal Davranışlarının Belirlenmesinde Mükemmeliyetçilik ve Başarı Hedeflerinin Rolü.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019.

Özdemir, Servet, Ferudun Sezgin, Hüseyin Şirin, Emin Karip, ve Serdar Erkan. «İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algılarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi.» *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 38, no. 38 (2010): 213-224.

Özeke-Kocabaş, Ezgi. «Davranışçı kuram: J.B. Watson ve B.F. Skinner.» *Kişilik kuramları gerçek yaşamdan kişilik analizi örnekleriyle* içinde, düzenleyen: Dilek Gençtanırım-Kurt ve Evrim Çetinkaya-Yıldız, 354-380. Ankara: Pegem Akademi, 2019.

Pacht, Asher R. «Reflections on Perfection.» *American Psychologist* 39, no. 4 (1984): 386-390.

Parker, Wayne D. «An Empirical Typology of Perfectionism ın Academically Talented.» *American Educational Research Journal* 34, no. 3 (1997): 545-562.

Penner, Louis A, John F Dovidio, Jane A Piliavin, ve David A Schroeder. «Prosocial behavior: Multilevel perspectives.» *Annual Review of Psychology* 56, no. 1 (2005): 365–392.

Preston, Stephanie D, ve Frans B.M. de Waal. «Empathy: Its ultimate and proximate bases.» *Behavioral and Brain Sciences* 25, no. 1 (2002): 1-71.

Prior, Margot, Ann Sanson, Diana Smart, ve Frank Oberklaid. *Pathways from infancy to adolescence. Australian Temperament Project 1983-2000.* Research Report No. 4, Melbourne: Australian Institute of Family Studies, 2000.

Rice, Kenneth G, Jeffrey S Ashby, ve Robert B Slaney . «Self-Esteem as a Mediator between Perfectionism and Depression: A Structural Equations Analysis.» *Journal of Counseling Psychology* 45, no. 3 (1998): 304-314.

Richaud, Maria Cristina, Belen Mesurado, ve Ana Kohan Cortada. «Analysis of dimensions of prosocial behavior in an Argentinean sample of children.» *Psychological Reports* 111, no. 3 (2012): 687-696.

Roberts, William, ve Janet Strayer. «Empathy, Emotional Expressiveness, and Prosocial Behavior.» *Child Development* 67, no. 2 (1996): 449-470.

Roedell, Wendy C. «Vulnerabilities of Highly Gifted Children.» *Roeper Review: A Journal on Gifted Education* 6, no. 3 (1984): 127-130.

Salıkutluk, Yasemin Zehra. «Çocukların Prososyal Davranışlarının Ebeveynlerin Prososyal Davranışları ve Çocuk Sevme Eğilimleriyle İlişkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017.

Satıcı, Begüm. «Genç Yetişkinlerde Mükemmeliyetçilik ile Romantik İlişki Doyumu Arasında Duygusal Zeka ve Bilinçli Farkındalığın Aracılık Rollerinin İncelenmesi.» *Doktora Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Sayışman, Sinem. «Ergenlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ile Özgüvenleri Arasındaki İlişki.» Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Senemoğlu, Nuray. *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya.* 27. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık, 2020.

Serttaş, Özgül, ve Tuncay Yavuz Özdemir. «Lise Öğrencilerinin Prososyal Davranış ve Öğrenci Bağlılığı Düzeyleri ile Okul İklimi Arasındaki İlişki (Malatya İli Örneği).» *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 19, no. 75 (2020): 1094-1107.

Shafran, Roz, Zafra Cooper, ve Christopher G Fairburn. «Clinical Perfectionism: A Cognitive-Behavioural Analysis.» *Behaviour Research and Therapy* 40, no. 7 (2002): 773-791.

Shaw, Alex, ve Kristina R Olson. «Children Discard a Resource to Avoid Inequity.» *Journal of Experimental Psychology General* 141, no. 2 (2011): 382-395.

Siegle, Del, ve Patricia A Schuler. «Perfectionism Differences in Gifted Middle School Students.» *Roeper Review* 23, no. 1 (2000): 39-44.

Silverman, Linda Kreger. «Perfectionism.» *Gifted Education International* 13, no. 3 (1999): 216-225.

Slade, Peter D, ve Glynn Owens. «A Dual Process Model of Perfectionism Based on Reinforcement Theory.» *Behavior Modification* 22, no. 3 (1998): 372-390.

Slaney , Robert B, ve Jeffrey S Ashby. «Perfectionists: Study of a Criterion Group.» *Journal of Counseling & Development* 74, no. 4 (1996): 393-398.

Slaney, Robert B, Kenneth G Rice, Michael Mobley, ve Joseph Trippi. «The Revised Almost Perfect Scale.» *Measurement and Evaluation in Counseling and Development* 34, no. 3 (2001): 130-145.

Soenens, Bart, Maarten Vansteenkiste, Patrick Luyten, Bart Duriez, ve Luc Goossens. «Maladaptive Perfectionistic Self-Representations: The Mediational Link Between Psychological Control and Adjustment.» *Personality and Individual Differences* 38, no. 2 (2005): 487-498.

Sözkesen, Ayşe. «60-72 Aylık Çocukların Değer Eğitiminde Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Stoeber, Joachim, ve Kathleen Otto. «Positive Conceptions of Perfectionism: Approaches, Evidence, Challenges.» *Personality and Social Psychology Review* 10, no. 4 (2006): 295-319.

Stoltz, Kevin, ve Jeffrey S Ashby. «Perfectionism and Lifestyle: Personality Differences Among Adaptive Perfectionists, Maladaptive Perfectionists, and Nonperfectionists.» *Journal of Individual Psychology* 63, no. 4 (2007): 414-423.

Subay Temel Askerlik ve Subaylık Anlayışı Kazandırma Yönergesi . Ankara: Kara Harp Okulu Matbaası, 2009.

Suddarth , Barbara H, ve Robert B Slaney. «An Investigation of the Dimensions of Perfectionism in College Students.» *Measurement and Evaluation in Counseling and Development* 34, no. 3 (2001): 157-165.

Svetlova, Margarita, Sara R Nichols, ve Celia A Brownell. «Toddlers' Prosocial Behavior: From Instrumental to Empathic to Altruistic Helping.» *Child Development* 81, no. 6 (2010): 1814-1827.

Şahin, Hafize. «Lise Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik ve Saldırganlık İlişkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Şahin, Yasemin. «Okul Öncesi Çocuklarda Değerler Eğitimi Kapsamında Yardımlaşma ve Paylaşma Değerleri.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Şen, Zeynep. «Okul Öncesi Çocukların Paylaşma, Yardımlaşma ve Rahatlatma Becerilerini Geliştirme Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Şirin, Asiye Büşra. «Mükemmeliyetçilikle İlgili Psikoeğitim Programının İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Akademik Başarılarına Etkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011.

«T.C Resmi Gazete.» no. 31432. 23 Mart 2021.

Tanrıkulu, İbrahim. «Sosyal öğrenme kuramı: Albert Bandura.» *Kişilik kuramları gerçek yaşamdan kişilik analizi örnekleriyle* içinde, düzenleyen: Dilek Gençtanırım-Kurt ve Evrim Çetinkaya-Yıldız, 382-406. Ankara: Pegem Akademi, 2019.

Taşdemir, Oğuzhan. «Öğretmenlerde Prososyal Davranışların İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik ile İlişkisinin İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2020.

TDK. 26 03 2022. https://sozluk.gov.tr/.

TDK. 2022. https://sozluk.gov.tr/ (erişildi: Mart 26, 2022).

Tekin, Fatma Nur. «Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Prososyal Davranış Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Tozzi, Federica, Steven H Aggen, Benjamin M Neale, ve Charles Bruce Anderson. «The Structure of Perfectionism: A Twin.» *Behavior Genetics* 34, no. 5 (2004): 483-494.

«Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu.» 6, no. 12670 (1967).

Ugurel-Semin, Refia. «Moral Behavior and Moral Judgement of Children.» *The Journal of Abnormal and Social Psychology* 47, no. 2 (1952): 463-474.

Uzmen, F. Selay. «Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarının Resimli Çocuk Kitapları ile Desteklenmesi.» *Doktora Tezi*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2001.

Uzun, Mehmet. «Mükemmeliyetçilik Psikoeğitim Programının Annelerin Mükemmeliyetçilik ve Çocukların Kaygı Düzeylerine Etkisi.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2018.

Üçok, Burcu S. «Psikanalitik kuram: Sigmund Freud.» *Kişilik kuramları gerçek yaşamdan kişilik analizi örnekleriyle* içinde, düzenleyen: Dilek Gençtanırım-Kurt ve Evrim Çetinkaya-Yıldız, 65-101. Ankara: Pegem Akademi, 2019.

Ünal, Fatma. «Çocuklarda empatinin gelişimi: Empatinin gelişiminde anne-baba tutumlarının etkisi.» *Milli Eğitim* 36, no. 176 (2007): 134-148.

Williamson, Rebecca A, Meghan Rose Donohue, ve Erin C Tully. «Learning How to Help Others: Two-Year-Olds' Social Learning of a Prosocial Act.» *Journal of Experimental Child Psychology* 114, no. 4 (2012): 543-550.

Wispe, Lauren G. «Positive forms of social behavior: An overview.» *Journal of Social Issues* 28, no. 3 (1972): 1-19.

Yağmurlu, Bilge, Ann Sanson, ve S Bahar Köymen. «Ebeveynlerin ve Çocuk Mizacının Olumlu Sosyal Davranış Gelişimine Etkileri: Zihin Kuramının Belirleyici Rolü.» *Türk Psikoloji Dergisi* 20, no. 55 (2005): 1-20.

Yağmurlu, Bilge, ve Aslı Candan Kodalak. «Ebeveynlik ve Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Sosyal Gelişimi.» 2009. https://docplayer.biz.tr/11605118-Ebeveynlik-ve-okul-oncesi-donemde-cocugun-sosyal-gelisimi-bilge-yagmurlu.html (erişildi: 12 17, 2021).

Yavuzer, Haluk. *Çocuk Psikolojisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi, 2011.

Yıldız, Damla. «Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Oluş ve Yaşamda Anlamın Yordayıcısı Olarak Prososyal Davranışlar.» *Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021.

Yüksel, Asuman. «Kavram, kapsam ve tarihsel gelişim bağlamında empati.» *Empatiyle Gelişmek Empatiyi Geliştirmek: Çocuk ve Empati* içinde, yazan Yücel Kabapınar, 2-70. Ankara : Pegem, 2015.

Zahn-Waxler, Carolyn, Marian Radke-Yarrow, Elizabeth Wagner, ve Michael Chapman. «Development of Concern for Others.» *Developmental Psychology* 28, no. 1 (1992): 126-136.

Zhang, Yiwen, Yiqun Gan, ve Heining Cham. «Perfectionism, Academic Burnout and Engagement Among Chinese College Students: A Structural Equation Modeling Analysis.» *Personality and Individual Differences* 43, no. 6 (2007): 1529-1540.

EKLER

EK-1 Kişisel Bilgi Formu ve Öğretmen Subay Olmaya Yönelik Görüşler Anketi

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Askeri Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Psk.Dan.Baturhan ALİŞAN tarafından yapılmakta ve danışmanlığını Doç.Dr. Gamze İNAN üstlenmektedir. Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin öğretmen subaylık kariyerine yönelik görüşlerine dairdir.

Araştırma yaklaşık 10 dakika sürecektir. Lütfen soruların başındaki yönergeleri dikkatle okuyunuz ve her soruyu size en yakın olan cevabı vererek yanıtlayınız. Araştırmada yer alan soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra cevaplarınız güvenli bir depolama alanında tutulacak ve yasal süre sona erdikten sonra imha edilecektir.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Çalışma hakkında sorularınız için i*******@b**********.com.tr e-posta adresi üzerinden iletişime geçebilirsiniz.

Değerli zamanınızı ayırdığınız ve bilime katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Demografik Bilgiler:

Cinsiyetiniz:

Yaşınız:

Üniversitenizin Türü Nedir?

- Devlet
- Vakıf

Burs Oranınız Nedir?

- ½25 Burslu
- ½50 Burslu
- ½75 Burslu
- Tam Burslu

Eğitim Gördüğünüz Üniversitenizin Adı Nedir?:

Bölümünüz Nedir?

Kaçıncı Sınıftasınız?

- Hazırlık
- 1.Sınıf
- 2.Sınıf
- 3.Sınıf
- 4.Sınıf

Babanızın Eğitim Durumu:

- Diploması Yok
- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Önlisans
- Lisans
- Lisansüstü

Annenizin Eğitim Durumu:

- Diploması Yok
- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Önlisans
- Lisans
- Lisansüstü

Ekonomik Düzeyinizi Nasıl Tanımlarsınız?

- Düşük
- Orta Altı
- Orta
- Orta üstü
- Yüksek

Doğum Yeriniz Neresi?

Yaşamınızın Çoğunu Nerede Geçirdiniz?

- İl Merkezi
- İlçe Merkezi
- Bucak
- Köy

Mezun Olduğunuz Lise Türü Nedir?

Üniversite mezunlarının öğretmen subay olabilmeleri hakkında daha önceden bilgi sahibi misiniz?

Aşağıda bulunan ifadeleri sizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz şekilde cevaplandırınız. “Doğru” veya “yanlış”cevap yoktur. Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve ilk tepkinizi yansıtan cevabı işaretleyiniz. İfadelerin temsil ettiği numaralar 1-Kesinlikle Katılmıyorum 2-Katılmıyorum 3-Kararsızım 4- Katılıyorum 5-Kesinlikle Katılıyorum şeklindedir.

		Kesinlikle Katılmıyorum	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1	Öğretmen subaylığı devlet memuru olmak için tercih ederim.	1	2	3	4	5
2	Askerlik mesleğine ilgi duyduğum için öğretmen subay olmak isterim.	1	2	3	4	5
3	Üniforma giyilen meslekler benim için ilgi çekicidir.	1	2	3	4	5
4	Öğretmen subaylığı sosyal imkanları (orduevleri, askeri tatil kampları vb.) ve Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) için tercih ederim.	1	2	3	4	5
5	Askerlik her zaman hayal ettiğim bir meslektir.	1	2	3	4	5
6	Ülkenin güvenliği sağlayan bir kurumun içerisinde olmak isterim.	1	2	3	4	5
7	Öğretmen subayların görev yeri, harp okullarının bulunduğu şehirler ile sınırlı olduğu için tercih ederim.	1	2	3	4	5
8	Öğretmen subaylığı prestijli bir meslek olarak gördüğüm için tercih ederim.	1	2	3	4	5
9	Öğretmen subaylığı maaşı iyi olduğu için tercih ederim.	1	2	3	4	5
10	Öğretmen subaylık için gerekli fiziksel şartları taşımadığımı düşündüğüm için tercih etmem.	1	2	3	4	5
11	15 yıl zorunlu hizmet koşulu nedeniyle öğretmen subaylığı tercih etmem.	1	2	3	4	5
12	Öğretmen subaylığın çalışma koşulları zor ve stresli olduğu için tercih etmem.	1	2	3	4	5
13	Mutlak itaatin bulunduğu meslek benim için uygun değil.	1	2	3	4	5
14	Cinsiyetimi dikkate aldığımda, öğretmen subaylığın benim için uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
15	Askerlik mesleği can güvenliği açısından riskli bir meslek olduğu için tercih etmem.	1	2	3	4	5

EK-2 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Aşağıda bulunan ifadeleri sizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz şekilde cevaplandırınız. İfadelerin temsil ettiği numaralar 1-Kesinlikle Katılmıyorum 2-Katılmıyorum 3-Biraz Katılmıyorum 4-Kararsızım 5-Biraz Katılıyorum 6-Katılıyorum 7-Kesinlikle Katılıyorum şeklindedir.

	Kesinlikle katılmıyorum.	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Bir iş üzerinde çalıştığımda, iş kusursuz olana kadar rahatlayamam.	1	2	3	4	5	6	7
2)Başkalarını kolay pes ettikleri için eleştirmem.	1	2	3	4	5	6	7
3) Yakınlarımın başarılı olmaları gerekmez.	1	2	3	4	5	6	7
4)Arkadaşlarımı en iyisinden aşağısına razı oldukları için pek eleştirmem.	1	2	3	4	5	6	7
5)Başkalarının benden beklentilerini karşılamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
6) Amaçlarımdan bir tanesi yaptığım her şeyde mükemmel olmaktır.	1	2	3	4	5	6	7
7) Başkaları yaptıkları her şeyin en iyisini yapmalıdırlar.	1	2	3	4	5	6	7
8) İşlerimde asla mükemmelliği hedeflemem.	1	2	3	4	5	6	7
9) Çevremdekiler benim de hata yapabileceğimi kolayca kabul ederler.	1	2	3	4	5	6	7
10)Bir yakınımın yapabileceğinin en iyisini yapmamış olması benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
11)Bir işi ne kadar iyi yaparsam çevremdekiler daha da iyisini yapmamı beklerler.	1	2	3	4	5	6	7

12) Mükemmel olma ihtiyacını çok az hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
13) Yaptığım bir şey kusursuz değilse, çevremdekiler tarafından yetersiz bulunur.	1	2	3	4	5	6	7
14)Olabildiğim kadar mükemmel olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
15)Giriştiğim her işte mükemmel olmam çok önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7
16) Benim için önemli olan insanlardan beklentilerim yüksektir.	1	2	3	4	5	6	7
17) Yaptığım her şeyde en iyi olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
18) Çevremdekiler yaptığım her şeyde başarılı olmamı beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
19) Çevremdeki insanlar için çok yüksek standartlarım yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
20) Kendim için mükemmelden daha azını kabul edemem.	1	2	3	4	5	6	7
21) Başkalarının benden hoşlanması için her konuda üstün başarı göstermem gerekmez.	1	2	3	4	5	6	7
22) Kendilerini geliştirmek için uğraşmayan kişilere değer vermem.	1	2	3	4	5	6	7
23) Yaptığım işte hata bulmak, beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
24) Arkadaşlarımdan çok şey beklemem.	1	2	3	4	5	6	7
25)Benim için başarı başkalarını memnun etmek için daha çok çalışmak anlamına gelir.	1	2	3	4	5	6	7
26) Birisinden bir iş yapmasını istersem, o işi mükemmel yapmasını beklerim.	1	2	3	4	5	6	7
27)Yakınlarımın hata yapmasına tahammül edemem.	1	2	3	4	5	6	7
28) Hedeflerimi belirlemede mükemmeliyetçiyimdir.	1	2	3	4	5	6	7
29) Değer verdiğim kişiler beni hiç bir zaman hayal kırklığına uğratmamalıdırlar.	1	2	3	4	5	6	7
30) Başarısız olduğum zamanlar bile başkaları yetersiz olduğumu düşünmezler.	1	2	3	4	5	6	7
31) Başkalarının benden çok şey beklediğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7

32) Her zaman yapabileceğimin en iyisini yapmaya çalışmalıyım.	1	2	3	4	5	6	7
33) Bana göstermeseler bile, hata yaptığım zaman diğer insanlar bana çok bozulurlar.	1	2	3	4	5	6	7
34) Yaptığım her şeyde mükemmel olmak zorunda değilim.	1	2	3	4	5	6	7
35) Kendime yüksek hedefler koymam.	1	2	3	4	5	6	7
36) Sıradan insanlara değer veririm.	1	2	3	4	5	6	7
37) İnsanlar benden mükemmelden aşağısını kabul etmezler	1	2	3	4	5	6	7
38) Kendim için çok yüksek standartlar koyarım.	1	2	3	4	5	6	7
39) İnsanlar benden verebileceğimden fazlasını beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
40) İşte her zaman başarılı olmalıyım.	1	2	3	4	5	6	7
41) Bir arkadaşımın elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmaması benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
42) Hata yapsam bile, etrafımdaki insanlar yetersiz ve beceriksiz olduğumu düşünmezler.	1	2	3	4	5	6	7
43) Çevremdekilerin yaptığı her şeyde üstün başarı göstermelerini pek beklemem.	1	2	3	4	5	6	7

EK-3 Yetişkin Prososyallik Ölçeği

Aşağıda bulunan ifadeleri sizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz şekilde cevaplandırınız. “Doğru” veya “yanlış”cevap yoktur. Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve ilk tepkinizi yansıtan cevabı işaretleyiniz. İfadelerin temsil ettiği numaralar 1-Hiçbir Zaman 2-Nadiren 3-Bazen 4- Genellikle 5-Her Zaman şeklindedir.

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her Zaman
1	Arkadaşlarıma çalışmalarında yardım etmekten memnun olurum.	1	2	3	4	5
2	Arkadaşlarımla sahip olduğum şeyleri paylaşırım.	1	2	3	4	5
3	Başkalarına yardım etmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
4	İhtiyacı olanlara yardım için gönüllü olurum.	1	2	3	4	5
5	Başkalarının duygularını anlayıp, kendimi onların yerine koyabilirim.	1	2	3	4	5
6	İhtiyacı olanlara hemen yardım ederim.	1	2	3	4	5
7	Başkalarının başının derde girmesini önlemek için elimden gelen yardımı yaparım.	1	2	3	4	5
8	Başkalarının hissettiklerini yoğun bir şekilde ben de hissederim.	1	2	3	4	5
9	Bilgi ve yeteneklerimi başkalarıyla paylaşırım.	1	2	3	4	5
10	Üzgün olanları teselli etmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
11	Para veya başka şeyleri kolayca ödünç verebilirim.	1	2	3	4	5
12	Sıkıntısı olan insanların yerine kendimi kolayca koyabilirim.	1	2	3	4	5
13	İhtiyacı olanlara göz kulak olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
14	Bana gelen iyi bir fırsatı arkadaşlarımla kolayca paylaşırım.	1	2	3	4	5
15	Kendini yalnız hisseden arkadaşımla vakit geçiririm.	1	2	3	4	5

16	Arkadaşlarım sıkıntılarını doğrudan söylemeseler bile ben hemen hissederim.	1	2	3	4	5

EK-4 Etik Kurul İzni

Sayı : E-35592990-050.01.04-799215 07 Aralık 2021

T.C.

MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI

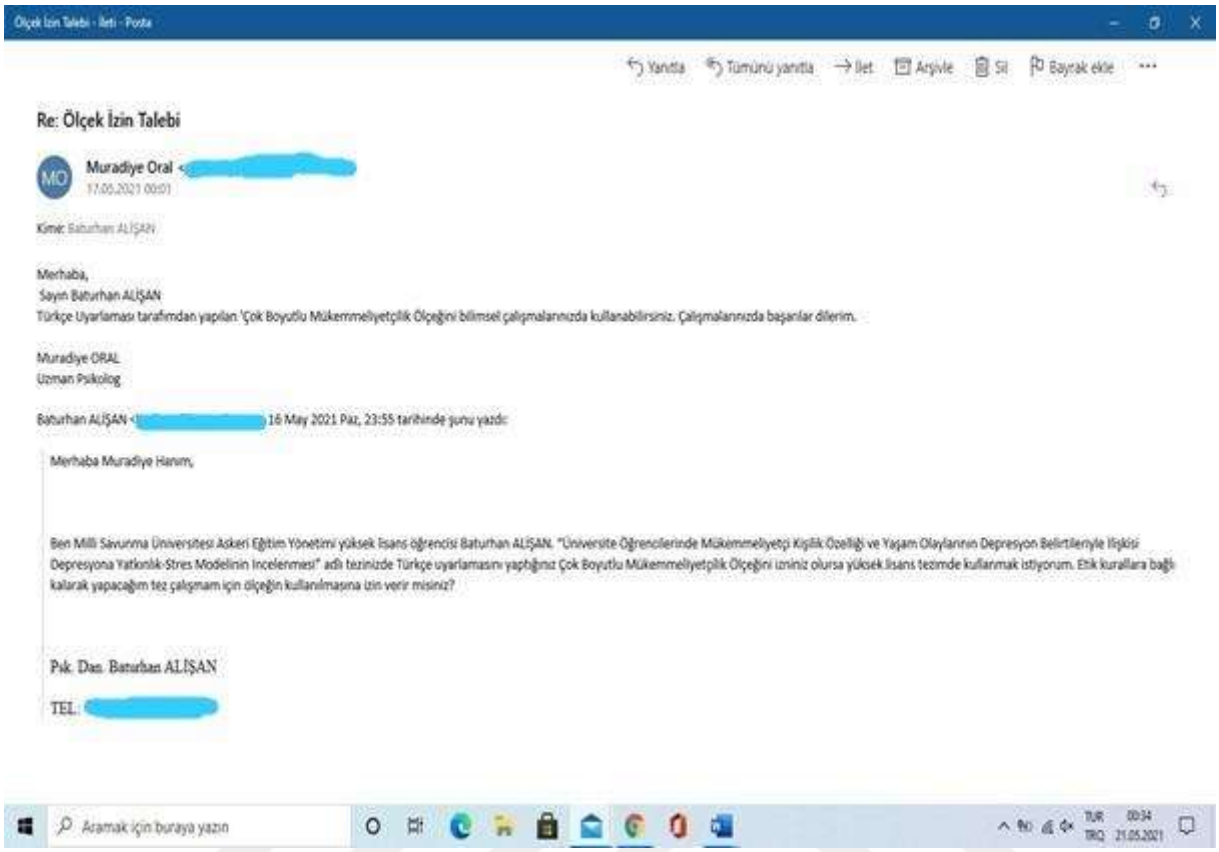
MİLLİ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

İNCELEME RAPORU

Tarih	:	16.11.2021
Makale Sahibi	:	Baturhan ALİŞAN
Görev Yeri	:	Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Askeri Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı
Çalışma Adı	:	"Tez aşaması sürecinde sivil üniversitelerde eğitim alan lisans öğrencilerinin kariyerlerinde subaylık mesleğine dair görüşlerinin prososyallik ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi" konulu araştırma lisans eğitimi alan ve öğretmen sınıfı subay olabilecek öğrencilere uygulanacaktır.
İncelenen Dosya Hakkındaki		
Tespitler	:	"Tez aşaması sürecinde sivil üniversitelerde eğitim alan lisans öğrencilerinin kariyerlerinde subaylık mesleğine dair görüşlerinin prososyallik ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi" konulu araştırmaya ait Prososyallik Ölçeği ile Mükemmeliyetçilik Ölçeği İstanbul ilinde lisans eğitimi alan ve öğretmen sınıfı subay olabilecek öğrencilere uygulanacağı belirtilmiştir. Çalışmaya ait ölçekler MSÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında incelenmiş ve araştırma ve yayın etiğine aykırı herhangi bir husus saptanmamıştır.
Gerekçeler	:	"Tez aşaması sürecinde sivil üniversitelerde eğitim alan lisans öğrencilerinin kariyerlerinde subaylık mesleğine dair görüşlerinin prososyallik ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi" konulu araştırma ile ilgili ölçeklerin uygulanması esnasında ve örneklemde yer alan çalışanlara, çevreye ve insan sağlığına biyolojik, psikolojik veya sosyolojik zarar verme durumu yoktur.
Sonuç	:	"Tez aşaması sürecinde sivil üniversitelerde eğitim alan lisans öğrencilerinin kariyerlerinde subaylık mesleğine dair görüşlerinin prososyallik ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi" konulu araştırma bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı bir husus bulunmamaktadır.

EK-5 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Kullanım İzni

Ölçek İzin Talebi - İleti - Posta

Yanıtla | Tümünü yanıtla | İlet | Arşivle | Sil | Bayrak ekle | ...

Re: Ölçek İzin Talebi

MO Muradiye Oral <[redacted]>
17.05.2021 00:01

Kime: Baturhan ALİŞAN

Merhaba,
Sayın Baturhan ALİŞAN
Türkçe Uyarlaması tarafımdan yapılan 'Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğini bilimsel çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Muradiye ORAL
Uzman Psikolog

Baturhan ALİŞAN <[redacted]> 16 May 2021 Paz, 23:55 tarihinde şunu yazdı:

Merhaba Muradiye Hanım,

Ben Milli Savunma Üniversitesi Askeri Eğitim Yönetimi yüksek lisans öğrencisi Baturhan ALİŞAN. "Üniversite Öğrencilerinde Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliği ve Yaşam Olaylarının Depresyon Belirtileriyle İlişkisi Depresyona Yatkınlık-Stres Modelinin İncelenmesi" adlı tezinizde Türkçe uyarlamasını yaptığınız Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğini izininiz olursa yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum. Etik kurallara bağlı kalarak yapacağım tez çalışmam için ölçeğin kullanılmasına izin verir misiniz?

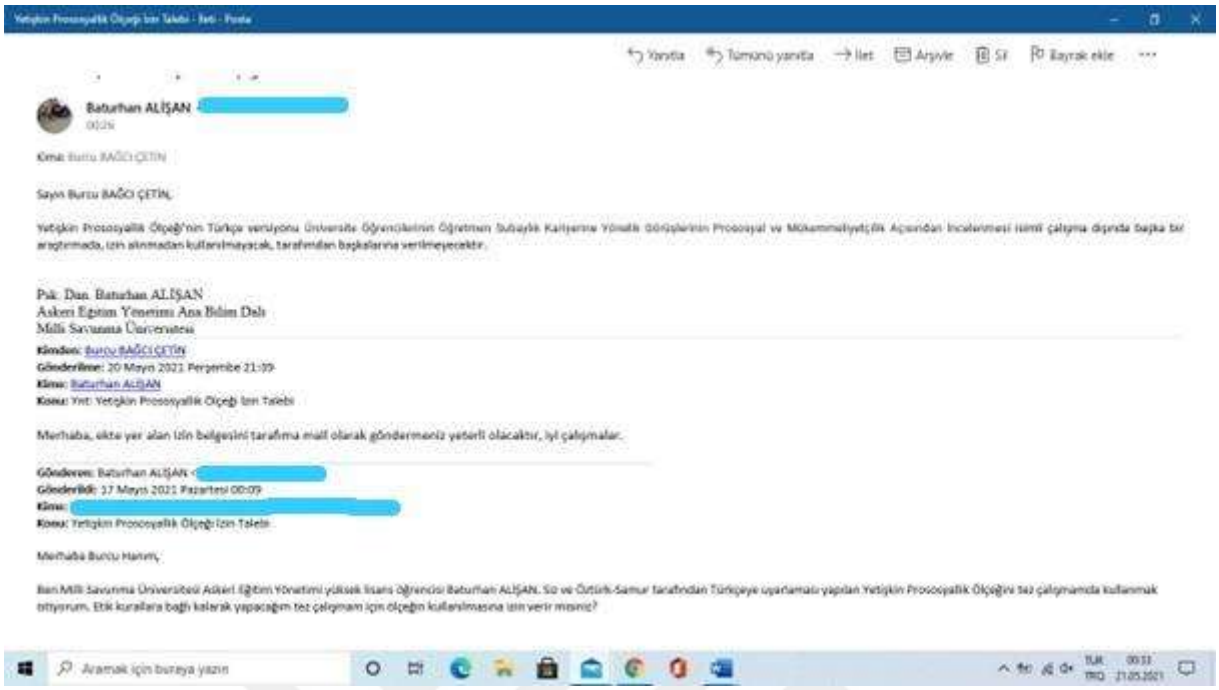
Psk. Das. Baturhan ALİŞAN

TEL: [redacted]

Aramak için buraya yazın

TUR 00:34
TRQ 21.05.2021

EK-6 Yetişkin Prososyallik Ölçeği Kullanım İzni

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı	: ALİŞAN, Baturhan
Uyruğu	: T.C.

Eğitim

Derece	**Üniversite ve Bölüm**	**Mezuniyet tarihi**
Lisans	İstanbul Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	13.02.2019

Yabancı Dil:
İngilizce